

WESTERN

DŽON EJVZ

SUVI BARUT

BROJ 27 ● 125 DINARA

R
ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

WESTERN

27

1986.

Džon Ejvz

SUVI BARUT

F. Daglas

ZALUTALI FARMER

X-100

Urednik izdanja
PIROŠKA MATIĆ

Recenzent
E. PRAVICA

Izdaje i štampa: Novinska, izdavačka i štamparska radna organizacija **»DNEVNIK«, OOUR »IZDAVAČKA DELATNOST«**, Bulevar 23. oktobra 31 Novi Sad, telefon (021) 621-555. Broj žiro-računa: 65700-603-6350. Direktor **NIŠRO »DNEVNIK«: JOVAN SMEDEREVAC**, Rukovodilac OOUR **»Izdavačka delatnost«: ILJA VOJNOVIĆ**, Glavni i odgovorni urednik OOUR: **TODOR ĐURIĆ**, Urednik Redakcije knjiga: **MILORAD PREDOJEVIĆ**, Sekretar Redakcije: **ZDENKA KARABASIL**, Tehnički urednik: **JULIŠ ARVANITIDIS**, Korektor: **SAVA MALEŠEVIĆ**

Tiraž: 32.000 primeraka

RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

Džon Ejvz

SUVI BARUT

Džim Flečer zaustavi šarca pred stubom na kojem je bila zakucana grubo otesana tabla u kojoj je neka nevešta ruka usijanim gvoždem utisnula poruku:

Atoka, Novi Meksiko, putniče, gledaj da ti barut uvek bude suv.

— Baš neko miroljubivo mesto — smrsi žilavi jahač oslonjen podlakticama o unkaš sedla.

— Aha — jedva dodade čovek na sivcu koji je vodio ridana sa samarom na leđima. — O jelu i drugim ovozemaljskim blagodetima ništa ne piše?

Dugajlija se protegnu vadeći kratke noge iz uzengija i dalje zagledan u prašnjavu tablu.

— Eto, ne piše. A i što bi nas to interesovalo. Da nemaš slučajno koju šaku lepih zelenih dolara?

Daglas Ratklif se bližio četrdesetoj i bio je desetak godina stariji od dugonje Flečera. Proseda, nekoliko dana neobrijana, brada rasla mu je gotovo iz očiju dajući mu nekakav smrknuti izgled koji pri pominjanju para dođe nekako još gorči.

— Hej, Džime, natuci bolje šešir na oči. Možda te je uhvatila sunčanica. Odakle mi, do đavola, pare?

— Ma, to ja, onako... čovek uvek može da zaturi novac i municiju.

Ratklif je ćutao. Što je imao da kaže, rekao je a priča o zaturenim parama... oh, to im se u poslednje vreme sve ređe događalo. Ono, nisu baš oduvek bili bez novca. Koliko do juče, Džim je imao pristojan ranč, a on je na njemu bio predradnik sa celih stotinu dolara mesečno plate i premijama pri prodaji stoke. Ali, u proteklih pola godine sve je nestalo kao rukom odneseno. Džimov otac, žena i dete su poginuli,

ranč spaljen, stoka delimično oterana. Sećajući se toga, Ratklif bolno uzdahnu i nesvesno pipnu slabine gde su mu se nalazili sveži ožiljci od rane koju je tom prilikom zadobio.

— Prokleti komančerosi! — uzdahnu gledajući ispod oborenog oboda šešira konju među uši. — Samo da ih se dočepam.

Priča o sakrivenoj municiji nije bila bez osnova. Još dok je prezdravljao, Ratklif je u duvankesu gurnuo šaku metaka i obesio je oko vrata.

— Šta će ti vrećica kad više ne pušiš? — zapitao ga je jednom prilikom Džim. — Ili, možda, nameravaš ponovo...

Bradonja mu tada ništa nije odgovorio, ali je momak ubrzo otkrio gde drži rezervnu municiju i sada ga na to podsećao.

Već dva meseca nalazili su se u poteri za grupom komančerosa koja je harala jugom Novog Meksika, prelazila u Teksas ili u Meksiko, a onda se opet vraćala preko Rio Grandea. Pokolj na ranču jedini je neozleđen preživeo Džim, ali nije odmah krenuo u poteru. Sahranio je oca, ženu i sina, negovao ga dok nije ozdravio i ponovo bio sposoban da se vine u sedlo, a tek onda osedlao šarca i krenuo za razbojnicima.

Daga Ratklifa je za porodicu Flečer vezivalo dugogodišnje prijateljstvo. Još kao mladić radio je za Džimovog oca kao obični jahač, a onda je starac prepustio ranč sinu. On je dobio mesto predradnika.

— U municiju ne diraj — konačno mu odgovori prosedi jahač — a za pare i ne pitaj. Imam samo dva dolara.

— Vidi bogataša — nasmeši se Flečer, ali su mu sive oči bile hladne kao gorska jezera u jutarnjoj izmaglici. — Toliku gotovinu nije preporučljivo vući po bespuću.

I ljudi i životinje trebali su odmor. Bili su iscrpeni i umorni, prekriveni prašinom. Na samaru su visile gotovo potpuno prazne torbe, a u redenicima za opasačima tek svako treće mesto bilo je popunjeno. Ipak, oružje i municija bili su besprekorno čisti i podmazani što je rečito govorilo kakvi su ljudi bili njihovi vlasnici.

— Pa, sad... ja više nemam, a ako bi me pitao najpre bi ih potrošio u kovačnici. Sva tri konja su nam obosila ili su im potkovice sasvim izlizane. Ne bi mogli još ni tri dana da se lomataju po ovom kamenjaru — reče Ratklif i prikupi uzde sivom konju koji podiže glavu i uprkos umoru bodro kroči.

Dugački jahač džarnu petama bokove šarenog konja koji je podsećao na srednjovekovnog bojnog ata. Na crnom telu smenjivale su se nepravilne bele šare čime je plenio svačiju pažnju. Glava, griva, rep i sve četiri noge do kolena bili su beli, a trup i grudi uglavnom crni sa naizmeničnim manjim belim šarama. Na snažnom vratu nalazila se mala glava sa zakrvavljenim očima i ružičastim nozdrvama.

Odmah se videlo da je nekada bio divlji konj, mustang iz suvih pustinja, jugozapada, uhvaćen i pripitomljen za jahanje. Ni u kom slučaju silom nateran na poslušnost. Jer, šarac bi pre uginuo nego dopustio da bude savladan i pobeden. To se moglo videti i osetiti iz svakog njegovog pokreta. Džima Flečera je priznavao kao gospodara, ali se sve ostalo odvijalo kako je on hteo. Nikome nije dopuštao da mu pride, istimari ga, nahrani ili osedla. Čak se nije mešao ni sa ostala dva konja, koja je jedva podnosio.

Takvi konji bili su retkost, ali su postojali. Životinja kao da je puštala da se povinuje samo Flečer i

kao da je odlučila: »U redu, gotovo je sa slobodnim jurcanjem pustinjaškim prostranstvima, ali zato prihvatam samo jednog gospodara. I to onog koga ja proberem. Ostali za mene ne postoje.«

Stari Ken Flečer kupio ga je od nekih lovaca mustanga. Bio je gotovo na izmaku snage, više mrtav nego živ kada su ti bezdušni ljudi naišli na njihov ranč i zatražili da napoje konje. Šarcu su noge bile nakratko sputane i mogao je samo da posrće. Oko vrata bila su mu nabačena dva, kratka lasa vezana za dva susedna konja i omče su ga davile čim bi mahnio glavom ili poskočio uprkos vezama na nogama. Mustang se nije predavao. Sav u ranama od padanja tokom putovanja i prepun masnica od bičeva, odavao je strašnu sliku. Ali, nije popuštao. Danima nije hteo da brsti grančice meskvite ili čupka retku bizonsku travu. Čak je odbijao i vodu.

Samo, i lovci su bili tvrdi i nemilosrdni ljudi kao i pustinja koja je odgajala divlje konje. Nisu želeli da popuste i oslobode ga, pa čak ni da ga ubiju misleći da će njegova nesavladiva priroda na kraju popustiti pred silom i da će se šarac, makar i prividno, predati.

Ken Flečer je odmah video o kakvom se konju radi i jednostavno im ponudio da ga kupi. Čak je rekao neku smešno malu cenu, ali su lovci i to jedva dočekali.

— Daj pare i uzmi budalu — cerekao se neki plećati čovek merkajući da šarca makar još jednom ošine bičem. — Kad neće da jede, kako misliš da će da ti radi.

Dok je starac ulazio u kuću da uzme novac, Džim je prišao konju i rasekao mu veze na nogama, a onda mu skinuo i oba kratka lasa. Životinja je za trenutak neodlučno stajala prateći pogledom Džima koji se jednostavno povukao nekoliko koraka unazad, a onda jurnula dvorištem. Kod otvorene kapije zadržala se samo nekoliko sekundi,

ali je i to bilo dovoljno da svi shvate s koliko je zahvalnosti u očima gledao Džima.

— Eto, gazda — cerekao se plećati lovac — do čega čoveka dovede loša trgovina. Ostade ti i bez para i bez konja.

Stari Ken ne reče ništa nego mu samo pruži novac.

Ujutro, Džim je zatekao šarca kako stoji kraj kapije. Bio je neuporedivo svežiji nego juče, ali još uvek prepun rana i modrica. U pametnim očima kao da mu se mogla pročitati poruka: »Ne znam šta ću ja ovde, ali... došao sam.«

Laganim korakom Džim je otišao do pojila i zahvatio kofu vode koju je odneo do kapije i spustio na zemlju. Nije ga zvao niti pokušao da ga pomiluje. Među njima dvojicom ti jeftini trikovi nisu mogli da upale i zbog tog je Džim jednostavno došao pola sata kasnije i uzeo kofu iz koje je bila popijena voda.

— Dobro, momče... dobar si — smrsio je i sad mu doneo šešir kukuruza i istresao ga na zemlju kod kapije. — Da vidim da li ćeš uzeti i ovo.

Stari Ken je sve to pratio sa trema kuće i smeškao se. Kao ni juče, kada je Džim pustio konja, ni sada se nije mešao, ali je bio veoma zadovoljan. I nesputan, mustang se vratio na ranč, ali se Ken ozbiljno zabrinuo kad je primetio kako njegov sin uzima uzde i sedlo sa gornje prečke korala i nosi ih prema kapiji.

— Sad ćemo znati na čemu smo — mrmljao je klimajući glavom dok je Džim lenim korakom išao preko dvorišta.

I životinja je izgleda znala šta namerava i nemirno strigla ušima i trupkala nogama. Nije znala šta je sedlo, ni uzde, ali su je duge kajase, koje su se vukle po zemlji iza Džima, veoma podsećale na laso kojim je danima bila vezivana i mučena.

Samo, nešto je tu bilo drukčije nego proteklih dana. Visoki mo-

mak ga je juče pustio na slobodu, a danas mu doneo hranu i vodu a da ga čestito nije ni pogledao, a kamo li pokušao da ga dotakne ili uhvati. Pa i sada je išao sporo dajući mu mogućnost da se okrene i odjuri u pustoš i slobodu.

Zbog toga je šarac i dalje neodlučno stajao kraj kapije. Taj dugački momak nije ni ličio na bezdušne lovce koji su ga stalno vezivali i tukli, psovali ga i mučili po bespuću. Jednostavno mu je prilazio i konj ga je na kraju sačekao uzdignute glave i zakrvavljenih očiju.

— Pa... šta ćemo sad, momče? — začu se Džimov tihi glas. — Ne možemo celog života ovako stajati kraj kapije.

Šarac se nije ni pomakao dok je Džim spuštao opremu na zemlju i čvrstom šakom ga uhvatio za grivu savijajući mu glavu naniže. Strpljivo, životinja je dopustila da ga pomiluje po njušci, a onda je osetila blagi dodir dlana po mišićima brudi i prednjih nogu.

— Pa ti si sav u ranama — govorio je Džim dalje masirajući mu bolne tetive na što je konj zadovoljno frktao.

Vešti jahač mu je sad trljao leđa i sapi, a zatim prešao na butine. Petljanje oko stražnjih nogu nijedan konj nije voleo, ali je šarac, mada veoma nerado, i to podneo.

Ne prestajući da ga trlja, mladić se polako vraćao prema prednjem delu tela životinje dok mu nije stigao do glave. Držeći ga za grivu, što je životinja morala da protumači kao blagi oblik oblik prisile, levicom dohvati uzde sa zemlje i polako mu ih prinese do glave.

Bilo je dovoljno da šarac samo trgne glavom i oslobodi se njegovog stiska, ali je konj još uvek bio neodlučan. Videlo se da se plašio uzdi, ali ga je i dalje nešto sprečavalo da se otme i odjuri u slobodu.

Samo, Džim ni sada nije žurio. Pojačanim stiskom desnice, savio mu je još više glavu, a onda stavio

oglav i prebacio mu uzde preko glave.

— Uh, bogamu! — uzdahnu starac na tremu, a Džim, kao da se radi o već uveliko pripitomljenoj i uvežbanoj životinji, spusti krajeve uzdi na zemlju i leno se maši sedla.

I dalje je predugo petljao oko kolana i uzenigija gledajući šarca koji se vrpolio kraj ograde.

— Hajde, dosta drhtanja — mrmlija je strogim glasom. — Toliki konj, a plaši se jednog mršavog jahača. Pa neću te prezati u kola.

Ubrzo, na ledima mu se našlo ćebe, a zatim i kaubojsko sedlo sa visokim unkašem i dvostrukim kolanom, koje momak na kraju pri-teže ispod njegovog trbuha.

— Eto, gotovo je — reče i lagano cimnu uzdama čije krajeve samo prebaci preko lakta desne ruke i krenu u dvorište.

Kao poslušni psić, veliki konj zakorači za njim, a onda poče da pocupkuje i njuškom ga gurka u leđa. Jahač na to nije obraćao pažnju pa životinja ubrzo prestade da poi-grava i složivši korak krenu napred s njegovim desnim ramenom.

— Pa, sine... jeftino dođosmo do dobrog konja — dočeka ga starac sa trema, a Džim klimnu glavom i povede šarca u prazan koral namenjen ždrebnim kobilama.

Tako je počelo prijateljstvo između konja i čoveka koje je posebno došlo do izražaja u teškom danima potere za banditima koja nije prestajala već dva meseca.

Sada su krenuli u Atoku, u grad koji je namernike dočekivao ne baš ljubaznim upozorenjem.

II

Rio Penasko bila je reka koja se mučno probijala između suvih brda na kojima je uspevalo retko pu-stinjsko žbunje i sparušena trava, ali je u bližoj okolini pravila zelene pašnjake pogodne za uzgoj stoke. Vilijam Pirs je to znalački iskoristio i u okružnom mestu Artezija

prijavio kao posed samo uski pojas duž rečnog korita.

Bio je to ustaljeni način utvrđivanja poseda po takozvanom skvoterskom pravu — pravu na vodu. Onaj ko je posedovao vodotok, izvore ili lokve ustajale kišnice, nije trebalo da se brine za zemlju. Bez vode, ona je bila bezvredna.

E, Vilijam Pirs je predvideo sve kad je bilo u pitanju zemljište, voda ili stoka, ali nije mogao da predseti da bi ga nevolje mogle snaći od jednog običnog konja koji se uplašio zvečarke i sapleo nanevši mu teške ozlede. Od tada se Pirs našao vezan za postelju i invalidska kolica, a na ranč »Penasko« nadvili su se tmurni oblaci. Zvali su se Fred Baldwin.

Sada je njegov poverljivi čovek i prvi revolveraš Laki Larimor postavio konja u dvorištu i zagledao se u rančera koji je, s nogama umotan u ćebe, sedeo na tremu zgrade.

— Pa... šta ćemo, gospodine Pirse? — razvuče kao svaki južnjak.

— Moj gazda Baldwin nije zadovoljan vašim dosadašnjim stavom. Nedopustivo je da ranč propada...

— Ništa ne propada! — oštro odgovori rančer. — A i da propada, ne vidim šta to ima da se tiče tvog gazde Baldvina. O tome više ne bismo imali šta da pričamo.

Tamnokos poput Indijanca, Larimor razvuče tanke usne u nekakav osmeh i presamiti se preko unkaša.

— To ne možete tvrditi, čoveče — sekao je sad oštrije i gledao ga očima koje su sevale kroz spojene trepavice.

— Stoka vam nestaje s pašnjaka, a ljudi vas napuštaju i odlaze sa ranča. Ako tako nastavite, Rio Penasko će uskoro badava teći ovim dobrim livadama.

Ma koliko se trudio da mu se na licu ne pokaže zabrinutost, stari rančer je bio svestan da taj brzoruki momak na neki način govori istinu. U poslednje vreme, otkako je bio vezan za kuću, što-šta se doga-

dalo na pašnjacima duž reke. Dvojica najstarijih jahača juče su mu rekli da ne žele više da rade na imanju gde gazdu potkrajaju vlastiti ljudi, uzeli plate i napustili »Penasko«.

U njihovo poštenje nije mogao da sumnja i zbog toga su mu njihove reči pale još teže, pogotovo što je pre nekoliko dana Gas Hejgud došao i obavestio ga da im je neko oterao stado krava.

— Da krenem poturu za kradljivcima, gazda? — pitao ga je, na što je Pirs gotovo pobesneo.

— A šta bi drugo uradio, čoveče. Zar nisi predradnik na mom ranču?

Hejgud je bio plećat čovek mrzovoljnog lica čijem su kiselom izgledu uveliko doprinosili srpoliki obešeni brkovi. Jedno vreme se premeštao s noge na nogu, a onda ćutke izašao iz kancelarije. Poveo je samo trojicu novajlija i još se nije vratio niti je od njega bilo ni traga ni glasa. Vilijam Pirs nije znao da li su stigli kradljivce, a zatim su otišli Tom Evans i Dvajt Nejlz. Sada je pred njegovom kućom bio taj Laki Larimor i kezio mu se u lice.

— Dakle, čoveče — ponovo se javi revolveraš — ponuda još uvek važi. Tri hiljade dolara za posed i preostalu stoku.

Drhteći od besa čovek je nemotno stezao naslon stolice, gledajući Lakija koji je vešto, samo levom rukom, zavijao cigaretu. Desnica mu je, po običaju, bila slobodna i nalazila se nekako isuviše blizu revolvera čiji se kundak blistao zbog slonovače kojom je bio obložen.

— To je, to je... neverovatno! — jedva je uspeo da smrsi Pirs — »Penasko« vredí bar dvadeset puta više.

— Vredeo je, čoveče — podsmevao mu se tamnokosi momak. — Samo, to je bilo nekad. Ali, sada...

— Sada ćete lepo odjahati neobavljenog posla! — preseče ga ljutiti ženski glas i na vratima se pojavi

gazdina kćerka Dajana sa zapetom vinčesterkom u rukama čija cev je bila podignuta tačno u visinu revolveraševih grudi. — Ovde niste dobrodošli. Ni vi ni vaš gazda Baldwin. A sada, odjašite... dok još možete.

— Devojka je ljutito sevala očima, ali joj puška nije drhtala u rukama. I dalje ga je držala na nišanu pa Larimor prestade da se osmehuje i ispravi se u sedlu.

— Polako, devojko — prosikta ali ne približi ruku oružju. — To može i da opali.

— Još kako može — streljala ga je devojka i dalje tamnim očima dok su joj grudi napinjale tesnu bluzu. — Rekoh, odlazite sa našeg ranča.

Laki Larimor je dobro znao šta znači puščana cev uperena u grudi i zbog toga je respektovao dugokosu lepoticu koja je mogla svakog časa da potegne obarač i jednostavno ga zbriše sa sedla. Svi u okolini su znali da »Penasko« baš nije u ljubavi sa glavnim gazdom iz Atoke Fredom Baldwinom i njegovim ljudima i stari čuvar zakona Glen Denon bi lako mogao da dokaže kako je bila u pravu jer se on nepozvan nalazio na privatnom posedu.

— U redu, devojko — konačno se odlučio ne skidajući pogled s blistavog oružja u njenim rukama. — Ne ratujem sa ženama, ali ću vam dati jedan besplatan savet. Puška u vašim rukama izjednačava vas sa bilo kojim drugim čovekom i u tom slučaju on ima pravo da potegne svoje oružje. Niko ne može nekažnjeno pretiti drugome. Bez obzira nosio suknju ili bio u pantalonama. Oružje u rukama izjednačava suparnike i o tome mislite kada se sretnemo idućeg puta.

Ova runda pripala je Dajani Pirs jer je revolveraš, besan i neobavljenog posla, napuštao njihovo imanje. Ali, ni stari rančer, a ni devojka, nisu ni pomišljali da je time išta završeno. Gazda Fred Baldwin nikakav posao nije ostavljao napola

obavljen. A najmanje ovaj koji je mogao da mu donese celu gomilu lepih zelenjaka.

*

Glen Denon je imao oko šezdeset godina i bar polovinu veka proveo je kao čuvar zakona u različitim mestima jugozapada. Sada je nosio zvezdu u Atoki i baš završio uobičajeni večernji obilazak grada, kada se iz saluna »Silver dolar« začu galama.

Brzo prede ulicu i nađe se pred pokretnim vratima saluna, kada ga obori telo nekog čoveka koje je izletelo iz krčme najverovatnije od dobro odmerenog udarca.

Ošamućen, starac ostade na drvenom trotoaru osluškujući zvuke borbe koja se još više rasplamsavala.

Sve je počelo kad su Džim Flebarske teze. — Viski ili pivo? — interesovao se barmen sa crnim vezama kojima su oko nadlaktica bili stegnuti rukavi njegove bele košulje.

— A šta je jeftinije? — hteo je da zna prosedi Ratklif.

— Voda! — odseče mrzovoljni točitelj. — Šta ćete u krčmi kad nemate para. Napijte se iz pojila za konje. Eno ga iza gradske štale.

Džim je već stegnuo čvornovate pesnice spreman da brbljivom barmenu satera bar nekoliko zuba u grlo, ali se umeša bivši predradnik i razvuče slatkim glasom:

— A da li biste nam pokazali put do tamo. Samo krenite napred i ržite... lako ćemo vas pratiti i u mraku.

Nekoliko gostiju se nasmejaše zadovoljni što stranac odbrusi većinom svađalici barmenu Halu, a onda čovek u beloj košulji pokrenu masivna ramena i iza šanka zamahnu bocom stegnutom ogromnom šakom.

Ali, sada sevu žilava desnica Džima Flečera i odsede na Halovoj

bradi. Udarac prasnu kao da neko rascepi suhu čamovu dasku i Hal tresnu leđima o policu prepunu flaša, koje se razleteše na sve strane. Zajedno s njima, na podu se nađe i barmen, a onda neko od posluge, zadužen za izbacivanje nepoželjnih gostiju, dolete kao tornado i ustremi se na mršavog dugajliju.

Vešto podmetnuvši levu podlakticu, momak blokira udarac drvene palice kojom je čovek vitlao iznad glave, a onda ga zaustavi sa dva kratka precizna udarca od kojih grmalj zadrhta na omekšalim kolennima.

Pokrenuvši celo žilavo telo, Džim zamahnu desnicom i odalami ga u vrh brade. Bio je to udarac »iz petak« kako su bokseri voleli da kažu i od njega izbacivač zapliva salunom i izlete kroz pokretna vrata.

— Ovo su tek dvojica — promrmlja Ratklif oslonjen leđima o barski pult dok je pažljivo motrio čoveka na visokoj stolici postavljenoj uz srednji stub obložen ogledalima koji je pridržavao tavanicu.

Bio je to naoružani čuvar sa skraćenom sačmarom u rukama, poznatim »skaterganom« namenjenim baš za ovakve okršaje. Iskusni čovek je dobro znao kako je strašno njeno dejstvo. Vešti ljudi stavljali su u patronu malo barutnog punjenja, ali zato neuobičajeno mnogo zardalih gvozdениh opiljaka koji su, poput oblaka, rešetali sve na svom putu i žrtvama nanosili opasne rane i najčešće — smrt. Ukoliko i ne bi bile smrtno pogođene, žrtve bi stradale od trovanja krvi izazvanog zardalim željezom. A takav jedan vešti momak sada je baš okretao skraćene cevi svoje sačmare u nameri da ih pokosi kod šanka. Samo, u opštoj zbrci i gužvi nastaloj u krčmi, Dag Ratklif ga je otkrio i munjevito potegao stari kolt »frontijer« iz čije dugačke cevi kalibra gotovo pola inča blesnuše dva narandžasta plamena a teška zrna stigoše rmpaliju na visokoj stolici. Pogođen u grudima, čovek se presamiti napred

i refleksno zateže oba okidača sačmare. Naboji krupne sačme, opaljeni već drhtavim rukama, prasnuse mu između kolena i zabiše se u pod ispred stolice, a za njima tresnu i krupno telo salunskog ubice. Čitav oblak strugotina, kojim je bio prekriven pod krčme, podiže se i zakloni oborenog čoveka, a onda se zaljuljaše pokretna vrata na kojima se pojavi sedokosi šerif Glen Denon s koltom u ruci.

— Ostavite oružje, svi! — začu se njegov metalni i još uvek krepki glas. — Prvo ti, stranče, kod šanka.

Iz Ratklifovog »frontijera« još se izvijao tanak pramen dima i njegova cev je bila usmerena tačno u šerifov stomak, ali čovek palcem lagano spusti okidač i vrati oružje u futrolu.

— Šta se ovde događa? — zapita čovek sa zvezdom obraćajući se najpre dvojici stranaca, a onda naglo podiže cev kolta iz koje bljunu plamen i teško olovo zviznu baš pored samog Ratklifovog ramena.

Međutim, hitac nije bio namenjen nekadašnjem predradniku već barmenu Halu koji se iza tezge ponovo pojavio sa flašom uzvitlanom iznad glave. Kuršum tačno pogodi bocu i staklena parčad se razleteše na sve strane dok je žestoki alkohol polio čovekovu belu košulju.

— Hale, bogamu... dosta je buda-laština! — zareža stari jastreb s vrata i hitro prelete očima po ostalim delovima krčme u kojoj, izgleda, više nikome nije bilo do gužve sa opasnim strancima i stariim šerifom u čiji autoritet su se bezbroj puta uverili. — Ko je izazvao gužvu?

Hal besno baci grlic flaše koji je još uvek stezao u šaci, a onda se ljutito okrenu čoveku sa zvezdom na iznošenom crnom prsluku.

— Ovaj ovde... dugački, on me udario...

— Taj dugački će te udariti još jednom ukoliko tačno ne ponoviš šta se malopre zbilo — prosikta dugačlija i strogo odmeri barmena

koji, prisećajući se njegovog gromovitog udarca, poče da muca:

— Ja, ovaj... rekao sam mu da je voda najjeftinija, to jest... rekao sam ovom drugom...

— Ama, batali Hale — začu se unjkavi glas bivšeg jahača sa »Penaska« Toma Evansa nalakćenog na drugom kraju tezge. — Ljudi su lepo pitali šta je jeftinije, pivo ili viski, a ti otpoče da vredaš. A zna se koliko je takvo ponašanje nezdravo na granici.

Barmen ga besno odmeri, ali se ne usudi da protestuje jer je stari šerif još uvek imao oružje u rukama, a momak gromovitih pesnica bio spreman i da ih upotrebi.

— Dakle, tako, umesto da uslužuješ goste delio si im uvrede — zaključujući Denon, i pogleda prosedog čoveka koji je malopre mirno vratio »frontijer« u futrolu. — A ti, odmah za oružje?

Daglas Ratklif je bio sazdan od tvrdih mišića, čeličnih živaca i iskustva. Mirno je izdržao strogi pogled šerifovih blelih očiju i razvezao jedva otvarajući usne:

— Ni govora, mister. Prvo je ovaj dugačlija sradio barmena koji je pokušao da me s leđa udari flašom, a onda i čoveka sa cepanicom u rukama. Evo ga, još leži pred krčmom. Revolver sam potegao tek kad je čovek sa visoke stolice namerio da nas izrešeta »skaterganom«. Eto, šta sve može da se dogodi umornim i žednim ljudima.

Nekoliko gostiju za udaljenim stolovima već su se smejali uživajući u barmenovim mukama, kojeg je jedan stranac obradio pesnicama, a drugi deljao rečima, ali Glen Denon još nije bio potpuno zadovoljan. U salunu se nalazio jedan mrtvac i to nije smelo da se završi bez temeljite istrage pogotovo što je bila reč o »Silver dolaru« koji je, kao uostalom i mnoge druge krčme, prodavnice, gradska štala i banka, pripadao najbogatijem građaninu Atoke Fredu Baldwinu.

– Znači, Hal je počeo svađu, a onda su se umešali i ostali? – raspitivao se još jednom čovek sa zvezdom. – Pri tome je momak sa visoke stolice prebrzo odlučio da se razmahne svojom skraćenom sačmarom.

Sad se se videlo kakve su kukavice bili vajni građani Atoke. Listom su sklanjali oči ispred njegovog pogleda ne želeći da potvrde krivicu Baldwinovih službenika, ali se u neko doba javi plećati Dvajt Nejlz koji je stajao uz starog jahača Toma Evansa:

– Baš lepo, Glene, što si sve tačno shvatio. Stranci su bili izazvani, a još uvek nisu ni posluženi. Sudeći po svemu, više se ne zna da li je ovo salun ili mesto gde zaposleni mogu po volji da prebijaju goste ili vežbaju streljačke veštine skraćenim dvocevka. Bogami, ako mene pitaš...

– Ne pitam – preseče ga šerif. – O tome sam odlučujem. Dakle, ispijte svoje piće, ljudi – okrenu se gostima – i napustite salun. Dok ne obavim razgovor sa gazdom Baldwinom »Silver dolar« se zatvara. Ti, Hale... pobrinućes se za mrtvaca i ujutro doneti u moju kancelariju trideset dolara. Toliko iznosi kazna za izazivanje nereda.

Denonov glas zvučao je kao stara vojnička truba, metalno i malo promuklo, ali još uvek dovoljno snažno da pozove ljude u žestoki okršaj, pa barmen jedva smrsi pokazujući na dvojicu stranaca:

– A oni...

– Oni će s nama – počeo ponovo da unjka stari Tom Evans. – Mi imamo flašu, a ti si svoje porazbijao...

To je bila istina. Čim su ušli u salun, poručili su bocu »stare vrane«, a onda i nekoliko čašica. Što se tiče svadljivog barmena, ništa nisu slagali. Hal je leđima polupao celu policu boca i gazdu Baldvina zavio u crno.

– Tako se događa kad se s pogrešnim ljudima zbijaju neukusne

šale – dodade šerif Denon pa konačno vrati oružje u korice i lagano napusti krčmu.

Za njim krenuše i četvorica jahača u nameri da na seniku gradske štale dokusure bocu »stare vrane«.

III

Smajler Krogan je već odavno prestao da bude Nasmeljani Krogan. Sada je bio zborani starac koga je mučila kostobolja. Nekada čuveni lovac, životario je u kolibi sklepanoj na periferiji »Penaska« i tamario zveri koje su pretile Pirsovim govedima. Umesto životinja sa skupocenim krznom, sada su sa strehe njegove kolibe visile kože ustreljenih puma i venci vučijih ušiju nanizanih na oputi.

– Hajde, mazgo – mrmljao je terajući dugouhu životinju pred sobom – jutro već odmiče, a gazda Vilijam baš neće biti mnogo srećan kad mu kažemo za momke sa širokim šesirima i redenicima ukrštenim oko grudi, koji sada jedu njegove krave. Bogami...

Preko lakta leve ruke nosio je prebačenu »šarp« jednometku, a ispod klempavog šešira i pupavih obrva okolinu su pažljivo prebirale bistre oči. Dugim, još uvek gipkim, korakom grabio je za mazgom koja je žurila prema jezeru obraslom šibljem i topolama. Voda iz obližnjeg izvora oticala je kamenim koritom u jezero smaragdne boje, čija se površina uvek mreškala pod naletima vetra.

– E, baš si danas požurila – mrmljao je žureći za životinjom, a onda je zgrabi za uzde i povuče u zaklon iza stene od peščara. – Izgleda da se neko nalazi kraj vode.

Oštrookom lovcu bilo je dovoljno da samo primeti neuobičajeno micanje ševara pa da odmah postane oprezan pustinski vuk. Hitro je vezao uzdu za izbočinu u steni, i kao senka kliznuo duž staze. Neprimećen došunjao se u blizinu jezera i

lagano razgrnuo trsku, a onda mu je zastao dah. Potpuno naga, iz vode je baš izlazila Dajana Pirs. Energičnim pokretom glave rastresla je crnu dugu kosu dok su joj se obli bokovi njihali u ritmu koraka. Visoke, čvrste grudi bile su joj isturene završavajući se rumenim pupoljcima zbog čega je starac samo gutao pljuvačku.

Bogamu, baš sam idiot! – odjednom smrsi u kovrdžavu bradurinu i obori oči napuštajući mesto gde se skrivao u ševaru. – Trebalo bi me bičem...

Desetak minuta kasnije ponovo je stigao do jezera vodeći mazgu za ular. Po običaju, svadao se s njom, ali sada neubičajeno glasno pa devojka, čim začu njegovo gundanje, hitro navuče odeću i sačeka ga obuvajući čizme.

– Dobro jutro, gospodice – zakrešta a lice mu se pretvori u mrežu bora delimično prekrivenu bradurinom – lep dan za jahanje.

Devojka nekoliko puta provuče prste kroz mokru kosu čime je češljanje bilo završeno i gipko skoči na noge.

– To sa vremenom, Smajleru, ostavi za neki drugi dan. Takvim pričama nećeš me zavarati. Kaži zbog čega si krenuo na »Penasko«.

– Vražja cura – mrmljao je starac napola okrenut mazgi praveći se da popravlja samar. – Odmah me je pročitala.

Jedno vreme je glumio iznenađenje, a onda Dajana nastavi da ga delje:

– Slušaj ti mene, Smajleru... ne nosiš kožu ulovljenih životinja da bi dobio novac od oca, a ni torbe za hranu ne vise ti sa samara. Hajde, reci... zbog čega si se onda zaputio na ranč?

Smajler je u sebi besneo od muke iako je i dalje pokušavao da se nasmeje prevrćući duvan za žvakanje u napola bezubim ustima.

– Ali, gospodice, baš ste se jutros okomili na mene. Brašna imam dovoljno, a do mesa dolazim lovom.

Namirnice mi, dakle, nisu potrebne, a što se tiče para... eh, te šušlave novčanice nisu mi potrebne u puštoši. Uostalom, obračun je zakazan tek za jesen. Znaite – mleo je i dalje skrivajući oči pred devojčinim ljutitim pogledom – uzeleo sam se društva. Šta ćete, i to se starcima događa.

Uzdahnuvši, Dajana priteže kolan i vinu se na leđa vatrene kobile, a Smajler povuče mazgin povodac i pruži korak. Već je shvatila da ga je neki ozbiljan razlog pokrenuo na dalek put i da će o tome govoriti samo s njenim ocem.

A to je mogla biti samo neka nevolja o kojoj nije hteo da još išta kaže.

Zbog toga se, po dolasku na ranč, izgubila u kući prepuštajući dvojicu muškaraca da se razgovore na tremu.

– Hej, gazda – uozbilji se Krogan sedajući za sto – dode vreme da i ti zajašeš konja. Makar te ja morao podići u sedlo. Sad »Penasko« potkradaju tvoji ljudi.

Pirs je izgledao smrknuto kao oblak. Snažnim šakama stezao je ručke od stolice i u nemoćnom besu samo škripao zubima.

– Od jahanja neće biti ništa, čoveče – zareža i odmahnu glavom.

– Šta vredi i da me popneš u sedlo, kad bih se odmah srušio s njega. Invalidi ne jašu...

– Ali mogu da se bore! – upade Smajler i tresnu mršavom šakom po stolu. – Mogu da sednu u kola i lepo potraže novog predradnika. Od Gasa Hejguda više nema ništa.

– Kako, ništa? Da nije poginuo...

– Kamo lepe sreće da je bilo tako, gazda! – ponovo dreknu Krogan. – Ne bi bio prvi predradnik koji je umro braneći interese ranča na kome je bio najvažniji čovek, ali on je prokleti izdajnik koji je iskoristio tvoju nemoć.

– Ali, kako, čoveče? – gotovo se razvika Pirs buljeći u smežuranog lovca. – Sa trojicom jahača krenuo je u poteru za kradljivcima stoke.

Gas je čak sam predložio da pođe za kradljivcima i poveo trojicu jahča da mu pomognu iako je bandita možda bilo i dva puta više.

Gazda Pirs još ništa nije shvatao i zbog toga je Smajler bio besan kao ris.

— Slušaj, gazda... braniš pogrešne ljude. Banditi se zovu Gas Hejgud i njegova trojica novajlija. Oni su izdvojili stado od tri stotine bikova i sklonili ga u jedan slepi kanjon na samoj periferiji ranča. Po tragovima sam ga otkrio i odmah mi je sve bilo sumnjivo pa sam neko vreme pazio kod kanjona dok nisam ugledao Gasa sa ljudima koji su poterali stado prema jugu.

Pirsu je sad sve bilo jasno osim smera u kom su krenuli kradljivci. Na jugu su bila indijanska lovišta i granica sa Meksikom. Na toj strani gotovo da i nije trebalo tražiti kupca za ukradenu stoku.

— Ali, tamo nemaju kome da prodaju goveda — reče gledajući upitno lovca koji zamlatara rukama da mu umalo ne ispade teška »šarp« puška.

— I ja sam tako mislio i zbog toga ih kriomice pratio, ali tvoj dragi predradnik odvede krave pravo do nekih momaka sa velikim šeširima sa čijih oboda vise probušeni meksi-kanski srebrni pezosi. Nije ih teško prepoznati po ukrštenim redenicima za municiju 30—30 i ti njihovi karabini »trenta-trenta«. Koliko ja znam, to su komančerosi. Najgora bagra na celom jugozapadu.

Za starog rančera to je bila poražavajuća vest od koje mu glava pade na grudi, a ruke nemoćno dohvaćahu naslon stolice.

— Sad, sad je svemu kraj, Smajleru — gorko reče zagledan u daleko Čirikaua planine koje su se belasale u daljini. — S jedne strane Fred Baldwin, a sa druge prokleti komančerosi... Neće proći ni tri meseca, a od »Penaska« će ostati samo uspomena.

Ni Krogan nije bio drugog mišljenja pa je ćutke sedeo držeći pušku

preko krila, kad im se iza leđa pojavila tamnokosa Dajana i saseče ih ostrim pogledom.

— Hej, vas dvojica... što govorite o sahrani kad još niko nije umro! Koliko juče, odavde sam oterala onog Baldwinovog revolveraša Larimora, a pokušaću da se obračunam i sa tim lopovom Gasom Hejgudom. Hajde, prestanite da kukumavčite.

Obojica su s ljubavlju gledali devojku koja je u međuvremenu opasala holster u čijoj se futroli nalazio jedan moderni »Smit i Veson« kalibra 32 čela cola čija se cev, dužine tri inča, prelamala naniže. Time se oslobađao stražnji deo cilindra i strelac je, potiskivanjem izbacivača smeštenog s donje strane cevi, pomerao ekstraktor koji je odmah izbacivao svih šest ispaljenih čaura. Ova novina omogućavala je neuporedivo brže punjenje oružja i zbog toga su revolveri iz Springfielda sve više osvajali tržište uprkos staromodnom verovanju da sigurnost i ubojitost oružja prvenstveno zavisi od većeg kalibra i duže cevi.

Stari lovac gotovo da u revolvere i nije verovao. Previše je vremena proveo u jurnjavi za Indijancima koji su u borbi izbliza prednost davali noževima i svojim bojnim sekirama. Na distanci, Smajler je imao svoju »šarp« pušku, pravi ručni top koji se punio municijom kalibra 12,7 milimetara. »Šarpovi« kuršumi kao od šale obarali su bizone i grizli medvede, a u rukama veštog strelca njen puškomet je dosezao čak šest stotina metara.

U revolvere su verovali mladi ljudi, a eto, sad su se pojavili i ti srednji kalibri koji su, po njegovom mišljenju, bili dobri samo za rasipanje municije.

Smajler, naravno, nije bio u pravu jer je devet — milimetarska municija bila još kako opasna i ubojita, ali su za njega novi »Smit i Veson« koltovi bili — pištoljčići.

Dajana je požurila prema koralu i lasom uhvatila odmornu ždrebicu.

Vičnim pokretima nabacila joj je sedlo i uzdu i lako skočila na leđa nemirne životinje koja je pokušavala da iz mesta krene galopom.

— Smajleru, ostani na ranču i ne započinjite gužvu ukoliko se vrati Hejgud sa svojim lopovima. Odoh u grad da pokušam da vratim dvojicu starih jahača. Sa Evansom i Nejlsom bićemo jači.

A onda je dvorištem zatutnjao brzi galop obesne ždrebece i oblak prašine zavio jahačicu i životinju.

U odelu iskićenom srebrnim vezom, Koisted de Olid je mrzovoljno gledao šefa bande komančerosa, bradatog Panfila Gonzalesa.

— Da se ja pitam...

— Ali, ovde ja odlučujem — preseče ga čvrsti Panfilo sedeći i dalje nepomično kraj napola ugasle vatre. — Momcima ostaju njihove pare i slobodan put prema kući.

Momak u posrebnom odelu samo zavrte glavom i spusti pogled prema zemlji. Dobro je znao da sa Gonzalesom ne treba voditi prepirku, jer je taj čovek iz Sonore gvozdenom rukom držao bandu u stezi. Sada je odlučio da brkatog Hejguda pusti da se vrati na ranč i to s gomilom zlatnih američkih dolara, srebrnih pezosa iz Meksika i nekoliko grumenova zlata koje su dobili od Komanča za isporučene puške i tekilu.

Za Koisteda bila je to čista buda-laština. Tri stotine lepih, debelih, bikova mogli su dobiti badava samo da je njihov šef pomaknuo rukom. Četvoricu gringosa odneo bi davo, a za stoku ne bi morali da plate nijedan pezos.

Ni mnogi drugi ljudi nisu razumevali Panfilov potez, ali su ćutali i pravili se nevešti. Do sada je Gonzales dobro vodio njihovu grupu i sa svakog pohoda vraćali su se sa gomilom para.

Jedinstvo u grupi komančerosa garantovala je gvozdena disciplina

ali i pohlepa ljudi koji su se opredelili za ovaj opasni posao jedino zahvaljujući njegovoj unosnosti. Svaki komančero morao je računati sa njegovim opasnostima, ali i gomilom lako zaradenih para.

Sada ovu Panfilovu računicu baš nisu razumevali, ali nisu ni protestovali pa bradati Gonzales pogleda preko vatre stasitog Dijega Velaskeza.

— Uzećeš sedmoricu ljudi, po mogućnosti bivših vakerosa, i oterati krave Kvanahu Parkeru. Kad uzmeš zlato, jaši kući u Akva Prietu. Ne razmećite se parama i čekajte naš povratak.

Dijego je bio poznati vakero na ranču »Koronas« kod Duranga i od svih bandita najbolje se razumeo u stoku. Sada je stručnim okom merio ostale ljude i izdvajao ih samo pokretom ruke. Nekadašnji predradnik, lako je izborio visoko mesto među banditima i njegova reč poštovala se odmah posle Gonzalesove i reći Karlosa Ortege, šefovog zamenika.

Bio je tu i Andreas Sandoval, plečati grmalj strahovite snage koji je tvrdio da ga kuršum neće, a nož mu ne može ništa.

— Ali, koga ja šćepam u šake... tome nikakvo oružje više nije potrebno. Ja sam nepobediv — govorio je često, a neretko svoje reči i delom dokazivao. Na duši je imao oko dvadeset ljudi.

Među takvim ubicama de Olid i nije imao nikakve šanse da se istakne, ali on to jedini nije primećivao. Za njega, svi komančerosi bili su bedni peoni, seljaci kojima je dodijala motika i grbačenje na njivi. Jedini je on bio potomak starih španskih idalga čiji je deda bio pravi licencijat, sudija u Vera Kruzu i po kome je on dobio ime — Koisted.

Pa odakle onda taj momak među ovim grubim ljudima, zapitao bi svako ko bi primetio njegovo ponašanje, školovani način izražavanja, bogatu odeću i aristokratski izraz mršavog lica? Odgovor je bilo lako

naći, Koisted de Olid je bio avanturista, momak željan slave i isticanja. A to je mogao da doživi baš među otpadnicima od društva, ruljom koja nije poštovala nikakve društvene norme, gazila i ubijala sve pred sobom, šurovala sa Komančima i snabdevala ih oružjem i alkoholom. Koistedu nisu trebale pare. Imao ih je dovoljno u Vera Kruzu gde je njegov otac bio vlasnik bar trideset trgovačkih jedrenjaka koji su mu donosili basnoslovnu zaradu. Među komančerosima očekivao je slavu i poštovanje.

Za sada nije dobio ništa.

— A šta ćemo raditi mi ostali kad ujutro Dijego potera krave na istok? — raspitivao se i dalje nalicani momak. — Nećemo valjda doveka čučati kraj ove vatre.

Većina ljudi bila je zabavljena uobičajenim logorskim poslovima i gotovo ga nije ni slušala, ali se sada umeša šefov zamenik Karlos Ortega i zagunda iz basa:

— Ima jedna poslovice kod nas u Sonori koja kaže da onaj ko sedi, bar ne cepa čizme. A kako sada stvari stoje moglo bi se dogoditi da sačuvamo obuću, a usput zaradimo celo stado lepih rogatih krava. Samo... od toga neće biti ništa ukoliko nas nagovoriš da odemo odavde. U tom slučaju brkati senjor Hejgud neće moći da nas nađe.

Plećati Andreas Sandoval ležao je izvaljen uz neku kladu i češao kosmate grudi. Usput se cerio momku u srebrnom odelu koji mrzovoljno reče:

— Ako taj Amerikano dotera novo stado goveda, baš me interesuje čime ćemo mu platiti stoku. Gotovo sve što smo imali, dali smo mu za prvo stado. Zar mislite da će momak biti toliko darežljiv da nam goveda proda u bescenje?

— A ko pomenu trgovinu, del diablo? — psovao je grmalj ne prestajući da se češe. — Prvih trista krava smo mu platili, ali kad dotera, veliko stado od nekoliko hiljada go-

veda... poješće ga mrak zajedno sa pomoćnicima.

— Pri tome ćemo, naravno, sačuvati obuću — nije prestajao sa poučavanjem Karlos Ortega na opšte uveseljavanje bandita.

Tako se nad ranč »Panasko« nadvio i drugi tamni oblak.

IV

Evansa i Nejlza Dajana Pirs pro našla je u kovačnici gde su se muvali čekajući da dvojica stranaca potkuju konje.

— Je l' to zbog »stare vrane«? — smeškala se gledajući njihova marmurna lica, a obojica klimnuše glavama i oboriše oči.

Dajana je bila prava kremenčura, hrabra i otresita. Nije samo lenstvovala kao mnoge druge rančerske kćeri, a u poslednje vreme kako se Vilijam ozledio, sve više je preuzimala u šake poslove na ranču. Tako je polako upoznavala ljude pa i njihove sitne mane među koje se mogla ubrojiti i ljubav prema čašici starog čangrizala Toma Evansa i upola mladeg Dvajta Nejlza.

Nalakćena na unkaš sedla, sada ih je posmatrala i kroz smešak selavala tamnim očima.

— Da donesem jednu flašu? — zapita ih. — Čini mi se da sam od vas naučila kako dobra kapljica leći svaku boljku.

Umesto očekivane vesele reakcije, obojica su i dalje strugali nogama i prevrtali zakrvavljenim očima dok Tom ne počne da unjka:

— Cenimo vašu ponudu, gospodice... ali ništa od nje. »Silver dollar« je zatvoren.

Cura iznenađeno pogleda u starog jahača i smrsi pomalo zabrinutim glasom:

— Onda je na pomolu smak sveta. Kauboje ostaviti bez viskija... pa to je nedopustivo. A ko je, ako smem upitati, zatvorio tu jazbinu, ovaj... hram društvenih aktivnosti naše dične selendre?

— Ovaj ovde — pokaza Tom na dugajliju koji je brisao ruke keceljom pošto prethodno gurnu iskovanu potkovicu u kacu s vodom i izazva celi oblak pare. — On i onaj njegov drug Ratklif.

Na Dajaninom licu pojavi se pomalo uvređeni izraz dok je nastavljala da delje mamurnog jahača.

— Ali Tome... taj on, ima svoje ime. Molim te, predstavi me.

— To ću ja sam učiniti, mem — začu se otegnuti dugajlijin govor. — Ja sam Džim Flečer, a gospodin koji se krije iza nakovnja zove se Daglas Ratklif. Obojica, uvek vama na usluzi, mem.

— Dajana Pirs, džentlmeni — odsečno odgovori devojka klimnuvši glavom pošto Džim skide šešir, a i ostala trojica se unezvereno povedoše za njegovim primerom. — A što se tiče ponuđenih usluga... da li to mogu shvatiti sasvim ozbiljno?

— Cura je pravi vrag, mislio je Džim premećući šešir u rukama, a onda iskorači iz kovačnice hvatajući čvrstom rukom uzde ždrebece koja je nemirno prečala nogama.

— Naravno da možete — razvlačio je svojim nemogućim teksaškim akcentom. — Svaka dama može s tim da računa, a vi... posebno.

— No, no — streljala ga je Dajana odozgo s konja svojim tamnim očima — unapred data obećanja baš nisu i najsigurnija. Kasnije dođe ono, nisam baš tako mislio...

Tom i plećati Nejlz uveliko su se smeškali zadovoljni što njihova bivša gospodarica uspešno obrađuje krakatog momka koji je onako lepo sredio Baldwinove siledžije, ali se Džim nije dao. Žilavom levicom smirio je zapenjenu kobilu, a onda se sivim očima zagledao u devojku.

— Ima takvih ljudi, gospodice — sekao je oštrijim glasom — ali sada takvi ne stoje pred vama. Rekoh da vam stojimo na usluzi, a to se ne sme shvatiti samo kao prazna priča. Dakle...

Umesto dvojice starih jahača, Dajani se pružila prilika da dobija i

još dvojicu novih i zato kratko odseče:

— Dakle, potrebni su mi radnici na ranču. Pouzdani ljudi, spremni da se prihvate i oružja ukoliko bude potrebno. Za Toma i Dvajta sam sigurna, a za vas dvojicu...

Dag Ratklif je i dalje stajao u polumraku kovačnice i uzdajući se da to oni ispred radnje neće primetiti, razvlačio usta u širok osmeh.

— Cura misli da ga je uhvatila na reč, ali koliko ja znam tog kratatog momka... strpao bi se među njene jahače makar i bez plate. Da mu se naprečac nije svidela, i sad bi udarao čekićem po užarenom gvožđu. Samo... da onako gologlav ne dobije sunčanicu i potpuno ne ostane bez pameti.

Tako je ranč „Penasko“ dobio dva pouzdana borca, koji su se, opet, sasvim približili cilju svoje osвете — bandi komančerosa Panfila Gonzalesa.

Čim je ugledao gazdu Freda Baldwinu, Hal je shvatio da je davo odneo šalu. Najbogatiji čovek Atoke bio je besan, da su mu sve iskre sevale iz očiju. Nervoznim pokretima sekao je vrh debele cigare, a onda se malo zaturio u naslon fotelje iza pisaćeg stola i zarežao:

— Pričaj!

Čvrsta barmenova ramena malo se poviše dok se neodlučno premetao s noge na nogu.

— Po redu i tačno — ponovo se javi Baldwin zavijen u oblak mirišljavog dima.

— Bila su to dva momka bez para koja su odnekle dolutala u „Silver dolar“...

— Kako znaš da nisu imali novac? — preseče ga čovek iza stola.

— Pa... pitali su šta je jeftinije, viski ili pivo.

Oblak duvanskog dima malo se rasturio prostorijom i Hal ponovo ugleda gazdino strogo lice.

— Znači, tako... čim neko upita za cenu, odmah znači da je puki siromah. A, vidiš... mene smatraju najbogatijim čovekom u gradu pa ipak uvek pitam šta košta ono što kupujem. Ili sam ja to dosad sve pogrešno radio? A, momče?

Hal je dobro poznao ljude, a gazdu Freda posebno. Osetio je čemu vodi ovaj dijalog i zbog toga sumorno ćutao.

— Da, ljudi su bili bez novca i ti si odlučio da ih malo naučiš pameti. Čuo sam da si pominjao neku vodu i konjsko pojilo.

Barmen samo potvrdno klimnu i dalje gledajući u pod. Baldwin je bio takav čovek da bi se prvo o svemu raspitao, a tek onda bi zvao ljude na razgovor. Tako se ponašao i prema mušterijama, i koga je on prihvatio u svoje kandže, nije mu bilo spasa.

— Ja sam, gazda, verovatno pogrešio — odluči se barmen da skрати razgovor pa šta bude. — Trebalo je drukčije s tim strancima, ali... sad nemam kud natrag. Učinjena je znatna šteta, salun je do daljeg zatvoren, a šerif Denon je iskoristio priliku da nam zada još jedan udarac.

Baldvin je pažljivo birao ljude koje je zapošljavao, a Hal je bio jedan od njegovih najpoverljivijih službenika. Cesto je veoma uspešno rešavao probleme nastale među pripitim posetiocima »Silver dolara« i imao nesumnjivih zasluga za njegovo uspešno poslovanje.

To mu je, naravno, išlo u prilog. Ali, Baldwin nije nikome opraštao. Bio je uveren da bi to mnogi iskoristili i njegov veoma razgranati posao, koji mu je donosio visoke profite, počeo bi da trpi. A kada kola krenu niza stranu...

— Sad sam sve rekao, gazda, a ti odluči — ispravi se snažni barmen i zagleda u čoveka zavijenog u novi oblak duvanskog dima.

— U redu — javi se ponovo Baldwin i malo se pomeri u fotelji. — Sa šerifom ja ću isterati stvar na či-

stac, ali ćete se za ostalo pobrinuti ti i onaj umetnik sa cepanicom Džek Donovan. Pronađite tu dvojicu stranaca i propustite ih kroz šake. Suviše su napravili problema da bi nekažnjeno mogli da napuste Atoku. A sad, pošalji mi onog starog zvezdonosca da se dogovorimo o ponovnom otvaranju saluna.

Bez reči, Hal nestade iz prostorije i krenu preko ulice u pravcu gradskog zatvora gde je carovao stari jastreb Glen Denon.

Fredova odluka bila je po barmenovom mišljenju pravična i relativno blaga. Samo je porazbijano piće stajalo bar dvesta dolara, a da se i ne govori o šteti koju je Baldwin trpeo zbog zatvorenog saluna. Zbog toga je gazda mogao da mu traži i materijalno obeštećenje, ali se zadovoljio samo time da tu dvojicu stranaca malo urazume pesnicama. Sinoć, doduše, baš se nisu proslavili, ali tada su nastupali neorganizovano i svaki zasebno što je dvojici pridošlica išlo naruku, ali danas neće počinuti istu grešku. Pogotovo što je Džek Cepanica, kako su ga mnogi od građana zvali, jedva čekao da naplati sinoćne batine.

Idući prema zatvoru primetio je Lakija Larimora koji je stajao oslo-njen kraj ulaza u hotel i klimnuo mu glavom. Momak se sinoć vratio kasno sa ranča »Penasko«, ali je sigurno već bio obavešten o gužvi u salunu i zbog toga je stajao ispred hotela gde je imao sobu i čekao gazdina naređenja.

— S Lakijem za leđima neće biti problema da vratimo dug strancima — mrmljao je zakoračivši na trem ispred zatvorske zgrade, a onda energično gurnu vrata i upade u zatvorsku zgradu.

Glen Denon je sedeo na drvenoj stolici sa visokim naslonom i držao noge prekrštene na stolu čija je ploča bila izgrebana od mamuza. Polako je podigao šešir navučen na oči i odmerio posetioca.

– Je l' negde izbio požar te tako upadaš?

Hal je morao brzo da obavi dva posla i zato mu nije bilo do natezanja sa starcem. Skupivši guste obrve, grmnju ne osvrćući se na Glenovo pitanje:

– Rek'o ti moj gazda...

– Rek'o sam ja tebi nešto sinoć pa ipak ne vidim pare na stolu – odseče stari jastreb spuštajući noge sa stola i skoči prinoseći ruku futroli sa revolverom. – Ja sam već sredio mnoge tvrde momke, pa ću i tebe. Polazi u ćeliju!

Hala kao da udari grom. Zabezeknut, buljio je u nakostrešenog čuvara zakona proklinjući u sebi što je zaboravio na trideset dolara kazne zbog sinoćnje gužve.

– Stani Glene, zaboga! – gotovo jeknu pretražujući džepove odakle izvuče smotak novčanica. – Ma, zaboravio sam, ali ću, naravno, platiti. Zakon se mora poštovati.

Pri tome je imao tako zabrinut izraz lica da šerif klimnu glavom i prihvati novac.

– To smo, dakle uredili – promrmlja gledajući ga i dalje ravno u oči – a što se tiče tvoga gazde... poruči mu da malo protegne noge i svrati u moju kancelariju. Što pre to uradi, pre će dobiti i dozvolu za otvaranje saluna. Šerif Glen Denon nikom ne ide na noge.

Trebalo je samo nekoliko trenutaka da Hal shvati kako je u Atoki pošlo sve nizbrdo. Sinoć su dvojica stranaca rasturili »Silver dolar«, onda je šerif odlučio da zatvori najluksuzniji salun, a sad se direktno suprotstavio gazdi Baldvinu. To nije vodilo ničemu dobrom i iskusni čovek samo uzdahnu i krenu prema vratima.

– Koji li je samo davo ušao u ovog matorog jarca? – mrmljao je krećući preko ulice prema hotelu gde je uz mršavog Larimora sada stajao Džek zvani Capanica.

*

Stari kovač pogleda iskovane potkovice i s odobravanjem klimnu glavom.

– Odoh ja kući da nešto pojedem, a vas dvojica potkujte konje. Ukoliko se ne vratim dok završite, ostavite dolar na nakovnju. Toliko staje upotrebljeno gvožđe.

Bila je to velikodušna cena pa Džim i Ratklif zahvalno pogledaše žilavog starca i prihvatiše se posla.

Samo, baš im se nije dalo da ga dovrše do kraja. Samo što su potkovali Ratklifovog sivca, pred kovačnicu banuše Baldvinove siledžije.

– Vas dvojica dalje ruke od oružja – prosikta mršavi revolveraš obraćajući se Evansu i Dvajtu Nejlu. Hal i Džek će obaviti jedan posao koji su sinoć započeli sa ovom dvojicom majmuna.

Zaskočeni, Džim i Ratklif samo se zgledaše misleći na opasake okaçene o čiviluk kraj vrata kovačnice, a onda dugajlija podrugljivo reče:

Ja sam majmun i zbog toga neka me ova dvojica pričekaju na prvom stablu. Tamo ću im izaći na megdan čim potkujem i preostale konje. Je l' važi?

Mada je situacija bila veoma opasna, Tom Evans se zacereka iz sveg glasa, a Dajana Pirs, koja je dotle stajala oslonjena na kobilino sedlo, uslužno dobaci: – Mislim da bi vam, džentlmeni, najbolje odgovarao stari hrast kod gradske štale. Nije ni mnogo daleko...

Besan kao ris, barmen se već spremio da se baci na krakatog momka koji je čučnuo podižući desnu prednju nogu šarenog konja na kojoj je stajala izlizana potkovica, ali ga preteče grdosija Donovan koji izvuče oblicu skrivenu iza leđa i vitlajući je iznad glave jurnu na pognutog Flečera. Pri tome je urlao kao da ga kolju, ali se onda dogodi nešto nepredviđeno. Iznerviran tolikim brojem ljudi, a posebno Džekovim urlanjem, šarac pro-

dorno zaništa i baci se obema stražnjim nogama.

To je bio drugi nokaut koji je Donovan zvanj Capanica doživeo od sinoć. Leva kopita mu doduše promaši glavu za samo neki santimetar, ali ga druga pogodi tačno u stomak.

Divlji konji tako su se branili od vukova i jedan udarac kopite bio je dovoljan da zveri razbije glavu. Sad je naprosto zbrisao grdosiju Donovanu koji bolno jeknu i odlete tri dobra koraka unazad. Pri tome je naleteo na Larimora i mršavi revolveraš samo se presamiti preko njega i tresnu na lice.

Prašina koja se diže od konjskih kopita i tela koja su se valjala ispred kovačnice, za trenutak zasmeta boricima a onda se prosedi Ratklif javi tihim, otegnutim glasom...

Sad je zaista dosta majmunisanja. Gubite se!

Svi se začuđeno okrenuše prema vratima kovačnice na kojima je stajao čvrsti jahač sa zapetim dugocvim »frontijerom« u rukama, dohvaćenim sa čiviluka. Njegova šestogaona cev bila je okrenuta prema revolverašu koji se trudio da se nekako osovi na noge, pa iznenađeni barmen spusti ruke i nemoćno zaškruta zubima.

Laki Larimor je živeo od svog revolvera i veoma poštovao protivnika sa oružjem spremnim za paljbu. Pridigavši se nekako, pažljivo odmače ruku od opasača i polako zakorači prema oborenom Donovanu.

Ništa nije govorio niti pretio. Za njega, to je bilo obično brbljanje. Svako ko je želeo osvetu, nije morao da o tome obaveštava ceo svet. Trebalo je samo da sačeka novu, povoljniju priliku.

— Pomozi mi, Hale — promrmlja hvatajući Donovanu ispod pazuha, a onda ga barmen prihvati ispod druge ruke i zajedničkim snagama uspraviše grdosiju koji jedva zakorači u pravcu glavne ulice.

Na suprotnoj strani ispred zatvorske zgrade stajao je stari šerif i mrmljao posmatrajući kraj gužve:

— Pa, bogamu, ne mogu zbog tuče da zatvorim jednog... konja!

Tako je prošao i drugi sukob Baldvinovih ljudi sa dvojicom stranaca koji nisu gubili iz sećanja poruku sa ulaza u Atoku koja je govorila o »uvek suvom barutu«...

V

Spečen kao suva zemlja pustinje i žilav poput šiblja meksvite, Pablito je namršteno gledao tragove u prašini. Bio je obuven u iznošene mokasine, kožne pantalone i šarenu ciccanu košulju dok je na glavi imao marševsku kapu američke konjice. Duga, crna kosa izvirivala mu je ispod kape sa četvrtastim suncobranom pomalo navučenim na oči, a sve na njemu bilo je prašnjavo i dotrajalo.

Od toga su odudarali blistava vinčesterka u čiji magacin je stajalo petnaest metaka, nož u kožnim koricama i tomahavk zataknut za ređenik stegnut oko vitkog struka. Imao je nešto više od petnaest godina, ali je već bio oproban ratnik koji je sa Čatom, velikim poglavicom Čirikaue Apača, učestvovao u nekoliko okršaja i bio teško ranjen. Ali, Pablito je i qborio nekoliko protivnika pa ga je poglavica, zajedno sa drugim dečakom Lomom, uveliko vodio na ratne pohode. Sada su se mladići nalazili u izviđanju: Lomo daleko na jugu, a Pablito oko reke Rio Penasko.

— Četiri belca doterala stado šarenih bizona, ali isuviše brzo — mrmljao je dečak razgledajući tragove, ali bacajući i povremene oštre poglede kojima je osmatrao okolinu. — Samo, beli stočari nikad ne žure sa svojim kravama.

U pustinji se moralo voditi računa o svakoj sitnici. Od toga je često zavisio i život putnika, pa zbog toga jurnjava stada nije bila nikakva sitnica. Svaka promena u

ponašanju ljudi u pustoši mogla je da ima ozbiljne razloge i dalekosežne posledice. Izvidnik je to morao da odgonetne.

Pablito pogleda u sunce i oceni da bi do mraka mogao preći još dobar komad puta pa lagano potera žilavog mustanga. Pažljivo je birao kamenitiji teren kako konj ne bi podizao prašinu i ustrajno išao napred. Koristeći svaki mogući zaklon, već je prešao dobar komad puta, ali nije zaustavljao mustanga iako se uveliko hvatao suton. Instinkt svojstven samo pravim ratnicima, terao ga je stalno napred i ubrzo ugleda odsjaj vatre koja je bacala treperavo svetlo po steni ispod koje je bila naložena.

Trebalo je da prođe jedva časak pa da se mršava prilika nade na zemlji, a konj bude sklonjen i vezan za obližnji kamen.

Čovek i životinja bili su kao skamenjeni. Naučen da se apsolutno pokorava mladićevoj volji, mustang je stajao kao ukopan dok je dečak, napola sklopljenih očiju, posmatrao plamsanje udaljene vatre.

— Beli ljudi budale — šaptao je pomerajući zatvarač vinčesterke da bi ubacio metak u cev. — Niko pametan ne pali ovoliku vatru.

Gipkim pokretima već se šunja napred hitro pretrčavajući između gromada kamenja, a onda leže na zemlju i nastavi da puzi poput zvečarke. Kada bi se sklupčao uz neku stenu, onako prašnjav i u tamnoj odeći, izgledao je kao njen sastavni deo i trebalo je da ga neko nagazi i tek onda primeti.

Ubrzo, našao se na ivici logora i besno škripnuo zubima.

— Komandčerosi, ubice Apača! — smrsi kroz suve usne dok su mu tamne oči sjale kao žeravica. — Njihove kosti zabeleće se duž obala Rio Penaska!

Nije to bila olako izgovorena pretnja. Osim trgovanja sa Komandčima, ovi meksikanski banditi su se često ustremljivali na lovišta Apača udajući uvek na druga plemena.

Tako su jednom napadali Meskalere, drugi put Tonto Apače, pa Čirikau, NavaJose, Nijore, Pimo ili Kojoteroše. Uvek sa istim ciljem da pobiju što više ratnika, žena ili dece i da za njihove skalpove u Meksiku dobiju prljave pezose. Govorilo se da su komandanti pojedinih utvrđenja meksikanskih ruralesa davali i po pedeset srebrnih pezosa za skalp odraslog čoveka pa su mnogi kretali u krvavi lov posebno tražeći manje grupe ratnika, usamljene pojedince ili grupice žena i staraca.

Komandčerosi su bili veći neprijatelji Apačima i od samih belaca sa kojima su celi vek vodili uporne i neravnopravne borbe. Sada je, na primer, većina Čirikau Apača bila strpana u rezervat San Karlos, ali su u pustoši Novog Meksika i Arizone još krstarile brze gerilske jedinice ratobornih poglavica Džeronima, Vitorija ili Čata čijem odredu je i sam pripadao. Poput oluje, gerilski odredi nepokorenih Čirikau ratnika udarali su i brisali sve pred sobom, nestajući poput duhova u pustim predelima američkog jugozapada.

Bila je to borba do istrebljenja u kojoj su se Indijanci tukli do poslednjeg daha.

Pablito je izbrojao dvadeset i dvojicu Meksikanaca, ali se to nije slagalo sa brojem tragova koje je primetio oko podne. Nedostajala su četvorica ljudi, a to su mogli biti samo oni koji su doterali stoku.

Komandčerosi su bili okupljeni oko vatre i čekali večeru koju je pripremao neki stariji čovek. Sa leve strane, uz stenu, bili su vezani konji koje je nadzirao jedan stražar, dok se drugi nalazio prema udaljenom grmlju meskvite. Pablita je, naravno, više interesovao čovek kod konja. Bio je to neki mlad momak sa redenicima ukrštenim preko grudi i sa nekoliko noževa za bacanje za opasačem. Pušku je nehajno ostavio oslonjenu na stenu, a sam bio zauzet paljenjem cigarila. Po svemu, radilo se o veoma neoprez-

nom čoveku i Pablito odluči da logor napadne sa te strane.

Uopšte nije mislio na brojnu nadmoćnost neprijatelja ni na opasnost u koju srlja. To pravi ratnik Čirikaua Apača nije smeo da dozvoli. Brojnost neprijatelja nije smela da utiče na njegove odluke i zbog toga dečak kliznu iza stene gde se dotad krio i počeo da puze po strani neke sipine peska koju je formirao vetar.

Povremeno bi bacao brze poglede oko sebe i zasad bio zadovoljan. Stražar je i dalje više gledao prema logoru odakle se čuo smeh. I nebo je Pablitu bilo naklono, jer još bar pola sata neće biti mesečine.

Već se našao na pet koraka od Meksikanca i spremao se na odlučujući skok, a onda se seti jednog starog trika pa zgrabi busen sparušene trave i zavitla ga među konje. Nije bacio kamen koji bi izazvao snažan zvuk zbog kojeg bi se uznemirili i ljudi kraj vatre. Učinio je to busenom na kome se nalazilo samo malo zemlje prionule za koren zbog čega je nekoliko konja ustuknulo trupkajući nogama i za trenutak privuklo pažnju stražara.

— Maldito! — psovao je čovek okrećući mu leđa i hvatajući se biča zadenutog za pojas, a onda se na nasipu pojavi, tamna pogurena senka sa blistavim nožem u ruci.

U dva hitra skoka Pablito mu se stvori iza leđa i žilavom levicom ščepa ga za gušu, a onda sevnu oštrica i napadnuti čovek samo uzdahnu rušeći se na zemlju.

Pablito mu nije dopustio da tresne u prašinu i tako upozori ostale, nego ga polako spusti a onda šmugnu do stene za koju je bio vezan jedan kraj debelog konopa na koji su bili pripeti ulari svih konja. Kratkim zamahom noža preseče debelo užo, a onda njegova tamna senka hitro nestade iza peskovite sipine.

Čim je dospeo desetak koraka od logora iz kojeg su se još uvek čuli glasovi raspoloženih ko-

mančerosa, Pablito zarezao kao puma. Duboki tonovi opasne mačke spremne za napad polako se pretvoriše u strašni urlik od koga se konji smrtno uplašiše i trgajući priveze razbežaše na sve strane. Neke životinje su udarile pravo na logor saplićući se o polegle ljude i padale po njima pa se sa izbezumljenim njištanjem konja prepletoše i jauci ozleđenih Meksikanaca. Na sve strane su vrcale iskre i ugarci vatre razbacane kopitama, a neki paničar poteže oružje i pripuca na senku koja šmugnu pored stene. Samo, bio je to neki konj u galopu a ne naprijatelj koji je izazvao paniku, niti zver koja je, po mišljenju većine, napala njihovu kljusad. To još više pojača zbrku koju najbolje iskoristi indijanski dečak i hitrim koracima dotrčao do mustanga.

Ali Pablito ne podbode odmah životinju, niti je natera u bezglavi trk po bespuću i pomrčini. Dopustio je mustangu da krene korakom i ubrzo se našao zaklonjen stenama. Tek onda mu je dozvolio da krene laganim kasom, terajući ga sve više u krševiti teren gde su tragovi njegovih nepotkovanih kopita potpuno mestajali.

Komančerosi su tek shvatili ko ih je napao kada su pronašli ubijenog stražara. Rana od noža nimalo nije ličila na ogrebotine puminih oštarih kandži.

Ali, još nije bilo mesta za paniku jer se radilo, očigledno, o napadu tek jednog usamljenog ratnika koji je smaknuo stražara i izazvao paniku među konjima. Sada je, po mišljenju Panfila Gonzalesa, trebalo prvo pohvatati životinje.

— A da pošaljemo nekoliko ljudi u poteru, alkalde? — upita čvrsti Karlos Ortega što baš ne prode bez tihog gundanja.

Komančerosima se nije lomatalo po bespuću za jednim jedinim Apačem. Rađe bi besposličili u logoru čekajući dolazak novog stada sa ranča »Penasko«.

Koisted de Olid je, međutim, smatrao da je ovo prilika za dokazivanje, pa odmah podrža šefovog zamenika:

— Ja bih krenuo u poteru.

Gonzales i njegov zamenik samo se zgledaše pa vođa prstom pokaza na dvojicu mladih bandita koji odmah počеше da se spremaju za put.

— Hasta lavista, kompanjeros! — pozdravi ih Panfilo. — I ne zadržavajte se duže od tri dana. Jedan Indijanc, više ili manje...

Dvojica momaka potvrdno klimnuše glavama, ali je Koisted mislio drukčije. Želeo je po svaku cenu da uhvati usamljenog Apača i da ga dotera pred ove seljake koji su tako malo uvažavali njegovo plemensko poreklo.

— Adios! — podviknu i obode konja.

Za razliku od Apača, trojica banditosa jurili su pustinjom sada već obasjanom mesečinom.

Koliko je to bilo pametno, pokazalo se već posle nepun sat vremena. Skriven iza nekoliko velikih saguaro kaktusa, Pablito je držao vinčesterku spremnu za paljbu i osluškivao konjski galop.

— Samo trojica neprijatelja — prošapta osmatrajući orlovskim pogledom pustinju. — Uskoro će njihovu krv piti zemlja.

Komančerosi se, međutim, ne pojaviše u zbijenoj gomili. Napred je jahao jedan kao izvidnik, dok su ostala dvojica bili udaljeni pedesetak koraka. Bila je to, naravno, nepovoljna okolnost koja naterala dečaka da munjevitom promeni taktiku.

— Lezi, dole! — zapovedi mustangu vukući mu glavu naniže i životinja odmah pokleknu na prednje noge, a zatim se spusti na desni bok.

Za njim se opruži i Pablito pa su i konj i čovek bili gotovo nevidljivi. Ko zna da li bi ovaj trik upalio da su u pitanju biliiskusni apački ratnici koji bi, već i zbog ono malo prašine uzvitlane spuštanjem konja,

namirisali neprijatelja, ali prvi komančero mirno projaha pored kaktusa ni ne osvrćući se na zasedu.

Metak je već bio u cevi vinčesterke koju dečak položi preko najdonje grane kaktusa i uze na nišan bližeg od dvojice jahača. Lagano je poravnavao nišansku mušicu sa njegovim grudima a onda povuče obarač i hitac rascepi noćnu tišinu.

Pogoden sa bliskog odstojanja, čovek samo slete sa sedla dok mu se konj, uplašen grmljavinom oružja, prope i poče da se bacaka stražnjim nogama. To je uveliko omelo Apača da sigurno nanišani na Meksikanca u bogatom odelu, pa zbog toga otpuza nekoliko koraka ulevo čime ponovo dobi na nišan Koisteda de Olida.

Ali, bivšem plemiću i unuku velikog licencijata iz Vera Kruza, još nije bilo suđeno da umre. Trgnut snažnim pucnjem, prvi jahač u mestu obrnu konja i ne nišaneći zasu brzom paljbom grupu kaktusa gde je pretpostavljao da se nalazi mesto Apačeve zasede. Dugocevi karabin »trenta-trenta«
rigao je vatru i njegovi kuršumi su metodično rili zemlju oko kaktusa pa Pablito, umesto na de Olida, okrenu cev prema opasnijem protivniku. Nanišanivši kratko prema plamićima koji su sevali iz cevi njegove puške, Apač tek malo spusti cev vinčesterke i ne obazirući se na kuršume koji su mu zviždali gotovo oko glave, lagano povuče obarač.

Uz prasak oružja začu se i lagani krik pogođenog čoveka, ali Pablito nije imao vremena da uzvikne ratnički krik Čirikau boraca jer ga sada zasuše kuršumi iz pravca gde se nalazio bandit u odelu sa srebrnim vezom.

Smirivši konja udarcem šakom između ušiju, Koisted poteže kolt iz srebrom optočenih korica i brzom paljbom zasu hitru senku koja je baš menjala položaj levo od saguaro-kaktusa.

Prvi hitac zateče Pablita dok se ispravljao sa zemlje i zabi mu se tačno ispred lica zasipajući mu peskom oči, dok ga drugi oprlji duž desne strane grudi. Od strašnog bola dečak ponovo tresnu na zemlju i onako obnevideo, počeo da se kotrlja ulevo. Bio je to više instinktivni pokret jer de Olid nastavi da rešeta zemlju bliže podnožju kaktusa, mestu gde bi protivnik logično trebalo da potraži zaklon.

Ali, imao je posla sa ratnikom Čirikaua koji je u okršajima ponajmanje činio logične i očekivane poteze. Apači su uvek bili u manjini pa su prema tome i prilagođavali vlastitu taktiku. Tako je bilo i ovog puta. Umesto da se baci iza debelog kaktusovog stabla prepunog bodlja, dečak je odleteo na suprotnu stranu izbegavši Olidov plotun, i rukavom cicane košulje munjevito je obrisao oči. Kao kroz maglu, video je sevanje njegovog kolta i prema obrisima konjanika uputio novi hitac.

Odmah je znao da je promašio i zbog toga se bacio prema obližnjem kamenu. Mršavo telo satkano od kostiju, gvozdenih mišića i tetiva, poput opruge odbi se od zemlje i sunu prema novom zaklonu. U magnovenju, povuče ručicu zatvarača naniže čime izbaci ispaljenu čauru, a onda polugu gurnu nazad donoseći novi metak u ležište. Dok je padao na zemlju, palcem povuče zatvarač čime je puška ponovo bila spremna za paljbu, a onda ugleda čoveka kako odbacuje ispražnjeni revolver i divljački mamuza konja.

— E, nećeš pobeći! — prosikta Pablito uzimajući na nišan njegova uska leđa i kažiprstom povuče okidač.

Od udarca teškog zrna, Koisted de Olid odlete napred i prebaci se konju preko glave, a onda se i životinja saplete i poklopi komančera, jedinog Gonzalesovog čoveka koji se na putu zločina našao zbog puste želje za avanturama.

Time je sukob u pustinji bio završen, ali Pablito prvo napuni magacin vinčesterke pa tek onda krenu u obilazak razbojišta. Momak u bogatom odelu, kao i komančero na koga je opalio prvi metak, bili su mrtvi, pa dečak uhvati njihove konje i uze im opasače i oružje. Sa puškom na gotovs krenu prema trećem banditu koji je još bio živ, ali mu se senka smrti već videla u mutnim očima.

— Meksikanac će se uskoro naći pred Manituom — progovori Pablito skidajući čuturu sa unkaša jednog od uhvaćenih konja — i zbog toga ću mu dati vode. Bar da sa ovog sveta ne ode žedan.

Odavno oterani sa dobrih lovišta i plodne zemlje, Čirikaua Apači nisu imali ništa... pa ni vode u suvoj pustinji. Zbog toga je čak i jedan gutljaj predstavljao pravo bogatstvo i Pablito se sagnu s čuturicom u ruci ne bi li makar i tako samrtniku olakšao poslednje trenutke.

— Gracias, mučo gracias — zahvaljivao mu je komančero predišući između gutljaja, a onda mu glava pade na stranu, a prazni pogled ugaslih očiju odluta pustinjskom tamom.

Uzimajući mu oružje i municiju, dečak promrmlja grlenim glasom:

— Četvorica ubica iz Meksika više neće uzimati skalpove Apača. Tako će proći i svi ostali komančerosi. Ja, Pablito, sam rekao!

Bila je to uobičajena indijanska fraza, ali se iza njene jednostavnosti krila snaga najstrašnije zakletve. Ako je neki ratnik izgovorio te tri reči, onda je svaki neprijatelj, ma kako bio snažan ili mnogobrojan, imao razloga da zadrhti. Apač se tada pretvarao u orla, pumu i vuka istovremeno. Poput moćnog krstaša koji plen vreba sa nebeskih visina, sve je video i primećivao, srce mu se punilo hrabrošću pume koja se nije plašila čak ni gospodara šume, ogromnog surog grizlija, a u lukavstvu i ogorčenosti pre-

vazilazio je i istrajnog vuka koji je mogao danima da prati plen dok ga se konačno ne dočepa. »Ja sam rekao«, značilo je istovremeno i osudu i njeno izvršenje.

A Ćirikaua Apači su se veoma trudili da to strašno znamenje smrti nikad ne bude uzalud izgovoreno.

VI

Sudeći prema nešto uzdignutijim brkovima, Gas Hejgud bio je veoma zadovoljan. Kako i ne bi bio kad su mu džepovi bili puni dolara, pezosa i nagita – zlatnog grumenja, dobijenih za ukradenu stoku. Zajedno sa trojicom novajlija zadovoljno je ujahao na »Penasko« i zagundao gledajući Viliijama Pirsu ukočenog u stolici na tremu rančerske kuće:

– 'bar dan gazda – zakrešta sjahujući s konja. – Šta ima novo?

– Odakle znam, čoveče – odseče mrzovoljno starac. – Znaš da ne mogu da mrdnem sa ovog trema.

I trojica momaka sjahaše jedva klimajući glavama u znak pozdrava.

– Vas dvojica promenite konje, a ti – okrenu se trećem jahaču čkiljavih očiju kojima je stalno šarao izbegavajući sagovornikov pogled – zatraži od kuvara hranu za sedam dana.

Hajde, ljudi... malo življe. Čekaju nas poslovi.

– A koji, Gase? – javi se sa trema rančer. – Već danima ne znam gde se nalazite, a sad govoriš o poslovima u kojima takođe nemam pojma. Dakle, o čemu se radi?

Na ranču se, verovatno negde u kući, nalazila samo njegova kćer i sva četvorica su zbog toga bili veoma komotni. Ali, Pirs je ipak bio rančer, dojuče najbogatiji i najmoćniji čovek u celom kraju i na postavljeno pitanje trebalo je dati bilo kakav odgovor. Zbog toga se Hejgud smrče i mrzovoljno odbrusi:

– Na pašnjacima, gde bi drugde bili. Brinuli smo smo se o tvojoj stoci, gazda.

– Baš lepo, Gase. A Kuda se sad spremate?

Trojica momaka stajali su neodlučno držeći još uvek uzde umornih konja i čekali da predradnik već jednom završi raspravu s gazdom. Bili su nestrpljivi da krenu u okupljanje novog velikog stada koje su tako željno očekivali njihovi novi kompanjerosi – banditi iz Meksika. Bili su puni para i na ranč su svratili samo da bi zamenili umorne konje svežim životinjama i obezbedili se hranom. Odmah potom, nameravali su da krenu ponovo na udaljenije pašnjake da što brže sakupe veliko stado o čemu njihov nepomični gazda ne bi imao pojma.

Iznenadna prilika da dobro prodaju ukradenu stoku morala se brzo iskoristiti, a potom su nameravali da se rasture na sve strane. Ali, sada se umešao Pirs gnjaveći ih bezveznim pitanjima.

– Dakle, gazda – mrzovoljno se javi predradnik Gas Hejgud – nameravamo da pročešljamo udaljenije pašnjake i vidimo koliko stoke imamo u brdovitim klancima gde goveda leti traže hladovinu. Računam da bi nam za taj posao trebalo sedam dana pa smo svratili po namirnice i sveže konje. To bi bilo sve, Viliijame... – Ma nemoj! – začu se iznenada unjakavi glas starog lovca Smajlera Krogana koji se, s puškom oslonjenom preko lakta leve ruke, pojavio iza ugla kaubojske spavaonice. – A zar već niste okupili i prodali jedno stado, Gase?

Sva četvorica se iznenadeno okrenuše i zabuljiše u starca koji im se kreveljio u lica.

– O čemu... do đavola, govoriš, Smajleru?! – dreknu Gas. – O kakvom stadu je reč?

– O ukrađnom, eto kakvom – bubnu lovac, ali sad bez osmeha na zboranom licu. – Zar niste trista lepih bikova prodali nekim senjoresima iskićenim redenicima i velikim sombrero-šeširima?

Tak Kord, jedan od novajlija koje je nedavno angažovao, predradnik Houlend, prvi je osetio da je sve propalo iako su se pred njima nalazili samo nemoćni rančer i zborani starac sa jednometkom u rukama. Tamne, zle oči, svetlucale su mu opasno dok je merio nepomičnog rančera ukočenog na stolici sa čebetom prebačenim preko krila i nogu, a onda skrenu pogled na starca koji se u međuvremenu okrenuo porebarke da mu je puščana cev, kao slučajno, bila upravljena tačno u njihovu grupu. Bilo je dovoljno, ocenjivao je Tak, da je samo malo spusti i potegne obarač pa da jedan od njih četvorice bude poslan u večna lovišta.

— Pazi, Gase — zaškripa plećati momak ne ispuštajući iz oka zbora-
nog lovca — ovo je klopka.

— Ne budali, moće — otkresa prvi čovek sa »Penaska«. — Zar ova dva bednika...

— Slabo brojiš, Gase — začu se unjkavi glas Toma Evansa koji se, sa plećatim Dvajtom Nejlsom, odjednom pojavi s sruge strane daščare.
— Kako si?

Četvorica kradljivaca još uvek nisu bili osobito zabrinuti iako je čkiljavi Ben Nejsmit već krenuo rukom prema revolveru. Najlz je, doduše, mogao da bude opasan ali samo u borbi pesnicama dok je s revolverom bio dozlaboga spor. Na unjkavog Evansa gotovo da nisu morali ni da računaju, a Smajler je imao samo jedan metak u cevi stare puščetine. Rančer Pirs odavno nije bio ni za šta. Čak nije imao ni oružje. Zbog toga Gas srdito zabrunda:

— Šta te briga kako sam, Tome. I prestanite već jednom da mi zalazite za leđa. ...

Dvojica jahača zastadoše na pola puta i ukopaše se u mestu. Računajući i rančera, sada su ih polukružno opkolili, ali u su četvorica kradljivaca stoke sa »Penaska« još uvek bila u očiglednoj prednosti.

Tak Kord je bio sve uznemireniji. Gledao je četvoricu ljudi od kojih samo Nejls nije bio starac, ali ga je neka jeza stalno podilazila po ledima. Nešto je trebalo da urade, ali je predradnik isuviše oklevao, pa momak munjevito potegnu kolt iz korica i zapovednički odseče:

— Vas dvojica — pokaza levicom na Nejlsa i Evansa — otkopčajte opasače, a ti stari kurjače bacaj tu puščetinu, i to odmah!

Predradnik i preostala dvojica novajlija začudeno se pogledaše ali ipak krenuše rukama prema holsterima i kundacima revolvera, kada se trema prasnu hitac a sa Hejgudove glave odlete izmašćeni šešir.

— Bacaj oružje! — ciknu rančer Pirs koji je, koristeći trenutak da ga niko nije gledao, povukao kolt skriven ispod čebeta, a onda se pokrenu dugajlija Frenk Mekintoš, treći novajlija u Gasovoj grupi i vičnim pokretom izvuče revolver iz futrole na desnom boku.

Već je zapinjao okidač i podizao cev u visinu rančarovih grudi koji je i dalje nepomično sedeo na tremu, kada grmnu Smajlerova »šarp« puška zavijajući strelca u oblak belog dima.

— Taj neće ni zevnuti — pomisli čkiljavi Ben Nejsmit zverajući gde bi pobegao, a onda zaprašta nekoliko revolvera.

Tak Kord, momak zlih očiju, opet je pravilno rezonovao. Uopšte nije obratio pažnju na dugonju Mekintoša koji se kao proštac složio na zemlju niti je i pogledao lovca Krogana zauzetog punjenjem ispaljene cevi, nego se munjevito okrenu poludesno i kolt u njegovoj ruci naprosto pobesne. Prvim hicem zakačio je krupnog Nejlsa koji pokleknu pod udarcem kuršuma, a onda unjkavog Toma Evansa stiže celi plotun. Izrešetan, starac se samo skljkoka ali sada opali plećati Dvajt Najlz. Iako ranjen u butinu koja je opasno krvvarila, čvrsti jahač je istrgnuo kolt i tačno nanišanio na

ubicu Korda koji je baš potezao obarač gađajući Smajlera Krogana.

Povratni trzaj oružja uopšte se nije osetio u Nejlzovoj snažnoj ruci, a njegov kuršum stiže momka zlih očiju nekako postrance i ubi ga gotovo na mestu. Pa ipak, Tak je imao još toliko snage da ispali poslednji metak i teško zrno zakači lovca po rebrima. Od velikog bola i zbog izgubljenog daha, ruke mu onemočaše i teški »šarp« tresnu na zemlju. Još sekund-dva Smajler Krogan je stajao na drhtavim nogama, a onda počeo da se ruši kao posečeno stablo dok mu se neka bela izmaglica navlačila na oči.

— Zar je ovo kraj? — pomisli gubeći svest i ne ču grmljavinu hitaca koje izmeniše čkiljavi Ben Nejsmit i gazda Vilijam Pirs.

Taj obračun bi se mogao smatrati nerešenim jer zrno koje rančera pogodi u mišicu leve ruke svali ga sa stolice dok je čkiljavi momak dobio pogodan u bok zbog čega se kao letva složio na zemlju.

Osim Gasa Hejguda nijedan od boraca više nije bio bez rane pa predradnik lagano uze na nišan plečatog Nejlza koji se trudio da još jednom zapne okidač kolta i pripuca na njega.

A onda prasnu oružje nepoznatog strelca koji se dotad nalazio skriven kod korala i predradnik se samo skotrlja u prašinu dok mu oružje sevnu dva puta a kuršumi izrešetaše zemlju na korak ispred njega.

Dugajlija Džim Flečer zakorači od kapije korala besno mrmljajući zbog odluke gazde Vilijama Pirsu koji je zahtevao da se sa kradljivcima sukobi okružen jedino svojim starim jahačima.

— Kakav glupi južnjački ponos — režao je žureći razbojištem dok ga je u stopu pratio prosedi Daglas Ratklif.

Kord, Mekintoš i predradnik Hejgud bili su mrtvi, kao i stari jahač Tom Evans. Lovac Krogan je uspeo da nekoliko puta dublje udahne u

bolna pluća i već se polako dizao sa zemlje, ali je plečati Dvajt Nejlz ostao napola izvaljen i besno režao:

— Kad bi mi neko dodao malo platna...

Umesto na stolici, rančer je sedeo na daskama trema i uz bolnu grimasu držao se za prostreljenu mišicu.

— Ko bi rekao da će onaj čutljivi Kord prvi započeti gužvu? — mrmljao je gledajući kako dvojica novajlija žure razbojištem, a onda Ratklif zgrabi čkiljavog Nejsmita i nimalo nežno trgnu ga uvis.

— Gde su komančerosi? — prozikta unoseći mu se u lice, a momak samo zatrepeta očima i promuca:

— Odakle, čoveče...

— Rekoh li da govoriš? Ili hoćeš da te pustim da iskrvariš.

Gledajući mu u hladne oči, Nejsmit je drhtao od straha. Shvatao je da je sve propalo i da će ga ovaj neznanac pustiti da skonča, pa ponovo zamuca:

— Čekaće nas u Kanjonu zve... zvečarki. Rekli su... sedam dana.

— Aha — otkresa prosedi jahač i povede ga prema tremu gde se oko rančera brinula njegova tamnokosa kćer — to je prava organizovana i smišljeno vođena pljačka. Mi sa granice znamo kako se kažnjavaju stokokradice. Znaš li ti, momče?

Jedva dočekavši da se skljoka na daske trema, Nejsmit pognu glavu čuteći, kao da je odjednom onemeo. Dobro je znao da stokokradice jedino čeka konopac koji će mu ovaj strašni čovek namaći svakog časa.

Još opasniji je izgledao dugački momak koji je ustrelio Gasa Hejguda, a milost nije mogao očekivati ni od gazde Pirsu, invalida kojeg su tako bezdušno pljačkali.

— Hej, Džime... dodaj konopac — zareža prema visokom momku merkajući gredu nadstrešnice iznad trema, kad se neočekivano javi Dajana Pirs:

– Neće biti nikakvog vešanja, ljudi. Ne želim da uzmemo zakon u svoje ruke i zato ćemo ovog bednika previti i odvesti šerifu Glenu Denanu. Neka se vlast s njim bakaće.

Niko od preživelih branilaca ne izusti ni reč protesta, a krakati Fletcher zastade na pola puta prema koralu odakle je nameravao da donese uže. Čak ni rančer nije ništa rekao, a Smajler Krogan pride oborenom Hejgudu i ispod košulje mu izvuče kožnu vrećicu sa novcem i nagitimama.

– Imaš li i ti nešto slično? – drmnu Nejsmita prosedi Ratklif, pa se momak užurba pretražujući džepove odakle se pojavi smotak zgužvanih novčanica, nekoliko američkih dolara i šaka meksikanskih srebrnih pezosa.

– To je sve... nemam ništa više – mrmljao je pružajući novac drhtavim rukama. – Gas je veći deo zadržao za sebe.

Bio je to uobičajeni način deobe među banditima. Uvek je postojao glavni čovek, onaj koji je planirao poslove i angažovao pomoćnike za svoja gnusna dela. Tako je i Hejgud uradio sa novajlijama. Smislio je krađu i pozvao ih kao izvršioce.

Škripeći zubima od besa i bola, Krogan se odvuče do šupe odakle istera laka kola sa gibnjevima u koja upregnu dva konja.

– Taaako – mumlao je baratajući oko orme – sada ćemo lepo jednog stokokradicu da vozimo deset milja da bi stigao do vešala. Kao da greda i konopaca nema dovoljno ovde na »Penasku«.

VII

Jašući naizmenično tri zarobljena konja i svog mustanga, Pablito ujutro stiže kod tinaje poznate pod imenom Akva Blanka. Trudio se da što tiše pride jezercu i uprkos potkovanim meksikanskim konjima, uspeo da iznenadi poglavicu Cata koji je na žeravici pekao pre-rijskog zeca ulovljenog zamkom.

Ćutke, dečak privede konje da se napoje, a onda im popusti kolane i priveza uz grane medvede leske koja je gusto rasla oko tinaje.

Puške, opasače sa revolverima, redenike, bisage i ostale stvari zaplenjene u poslednjoj borbi, poreda kraj vatre na zemlju, a onda ćutke čučnu i zagleda se u zemlju. Poštujući indijansku tradiciju, čekao je da ga oslovi čuveni ratnik čijoj je brznoj gerilskoj grupi i sam pripadao.

Ne žureći, ogromni Čato dovrši pečenje i raskomada meso pružajući mu polovinu. Polako je žvakao bacajući povremeno oštre poglede po okolini jezerca. U pustoši je voda bila spas, ali i veoma opasno mesto gde je svako morao da svrati, pa i neprijatelj. Stoga se kraj tinaje uvek moralo biti na oprezu.

Pošto dovrši jelo i obrisa ruke o nogavice Čato razgleda konje i oružje pa se okrenu dečaku.

– Moj mladi brat je učinio veliko i junačko delo. Savladao je trojicu neprijatelja.

– Cetvoricu – ispravi ga Pablito – samo njegovog konja nisam mogao da uhvatim. – Bilo ih je na okupu više od dvadeset.

Na uvek mirnom i strogom Čatovom licu sada se lagano pomeriše bore dok je dečaku upućivao brz i iznenađujući pogled.

– Moj brat je, znači, sam napao logor bledolikh.

Dečak skromno klimnu glavom i tiho nastavi da ga obaveštava:

– Moj nož je stigao stražara kod konja koje sam zatim rasterao i povukao se prema svom mustangu. Znao sam da će me goniti ali samo manja grupa komančerosa jer će ostali biti zaokupljeni hvatanjem razbežalih životinja. Zbog toga sam jahao polako dajući im vremena da me stignu.

Pablito se, mislio je poglavica Čato, dosad ponašao strogo po nepisanim pravilima apačkog načina ratovanja. Usamljen, u okršaj se upuštao samo do granice koja mu

je garantovala uspeh, ali je i prilikom povlačenja nastojao da neprijatelja navede na vlastiti trag i uspešno dočeka iz zasede. Samo, jedno mu nije bilo jasno. Odakle opasni meksički zlikovci ovako daleko na zapadu. Obično su trgovali sa Komančima iz teksaških ravnica.

— Za tobom su, znači, krenula trojica — dodade razgledajući de Ollidov opasač i revolver vešto okovan srebrnim ukrasima.

— Sada njihovu krv pije pustinjska zemlja — skromno objasni dečak ne detaljišući o okršaju i ne pominjući ranu koja mu se pružala duž rebara. — Ubice iz Meksika krenuli su po skalpove usamljenih Čirikaua ratnika i naše dece, ali duše četvorice od njih sada lutaju u tami večnih lovišta i nikad neće stići pred lice Manitua jer ih je Pablito pobio noću.

To je i za mladog ratnika bio veliki rizik jer su Apači verovali da onaj ko umre noću, ma kako bio hrabar ratnik, neće stići pred Manitua nego će njegova duša, umesto u večnim lovištima, lutati mračnim i ledenim pustošima vanzemaljskog života. Da je, slučajno, poginuo u noćasnjem okršaju, i sam bi doživeo takvu sudbinu od koje su zazirali svi Indijanci i zbog toga se borili danju, a najrađe u samo praskozorje kada su im protivnici bili dremljiviji.

Za Čata je dečakov čin bio tim veći, a tada ga ponovo trgnu njegov tihi, grleni, glas:

— Komančerosi su smrtni neprijatelji Čirikaua i svih ostalih Apača, ali su ovog puta naišli na bolju zaradu nego što bi je dobili za naše skalpove. Od četvorice belaca uzeli su stado šarenih bizona i oterali ga na istok, najverovatnije Kvanahu Parkeru, od koga će dobiti zlatno grumenje. Oni koje je Pablito napao, čekali su još veće stado.

I po Čatovom mišljenju to je moglo da bude veoma opasno. Dok su

komančerosi jurili Apače, ubijali ih i skidali im skalpove za koje su dobijali prljave meksičke pezose, belci se nisu mnogo mešali. Američka konjica se pravila nevešta jer joj je išla u prilog smrt svakog indijanskog ratnika, a i meksički ruralesi bi odahnuli čim bi takva banditska grupa prešla na teren sušne države.

Tako je bilo dok su se komančerosi krvili sa njima, ali sad se događalo nešto što niko nije očekivao... banditi su počeli trgovinu sa belcima.

— Nijedan beli rančer ne bi se upustio u posao sa ubicama iz Meksika — reče zagledan u zemlju dok je dečak skromno ćutao slušajući poglavicu. — To su sigurno neki beli kradljivci na koje su naleteli komančerosi i brzo se sporazumeli. Samo, neće to biti dugog veka. Čim dobiju dosta stoke, Meksikanci će ih pobiti, a onda će doći do prave gužve na granici. Umešaće se rančeri sa svojim jahačima pa i vojska, a sve će se slomiti preko naših leđa. Ma koga jurili po pustinji, beli ljudi će uvek pripucati i na naše ratnike. Smrt nekoliko Apača važnija im je od njihove stoke.

I dečak je mislio kao i Čato, a ukoliko su nameravali da to spreče, trebalo je blagovremeno napasti komančerosu, pobiti ih ili najuriti iz njihovog kraja. Time bi bila sprečena prodaja ukradene stoke, ali se odmah postavljao i težak problem — komančerosa je bilo osamnaest, protiv njih dvojice. Čak im i Lomo nije mogao pomoći jer se nalazio daleko na jugu u izvidanju.

Ali, kod Apača se znalo ko je stariji i čija se reč slušala, pa se Pablito uzdrža da pomene svoje sumnje. Mirno je čekao da o tome sud donese čuveni poglavica Čato, strah i trepet sa jugozapadne granice, čovek koji je uz Džeronima i Vitorija, bio jedini pravi Čirikaua borac i osvjetnik. Njihov odred od petnaestak, mahom mladih ratnika nalazio se na odmoru u blizini

rezervata San Karlos, a njih trojica su krstarili pustinjom sabirajući informacije o neprijatelju na koga bi potom udarili.

Sada su to bili meksikanski komančerosi koji su mogli da zakuvalu veliku gužvu u kraju oko Rio Penaska.

— Čirikau ratnika je ostalo malo i zbog toga ne smemo da bezglavo srljamo u opasnosti koje ne bismo preživeli — započe poglavica dok ga je mladić netremice gledao pamteći svaku izgovorenu reč. — Ako bismo tako i sada postupili i izbegli sukob sa desetostruko jačim neprijateljem, Čato kaže da bismo napravili veliku grešku. Dužnost nam je da napadnemo komančerosa i razjurimo ih iz našeg kraja ili će kasnije doći do pravog rata u kome će poginuti mnogo naših ljudi. Zato ćemo udariti, a ako Manitu bude hteo, ostvariti veliku pobjedu. O našim junačkim delima pričaće se kraj svake logorske vatre, a zaplenjeno oružje dobro će doći našim mladim borcima koji sad životare u rezervatu. Ja, Čato, sam rekao!

Bez reči, Pablito skoči na noge kupeći oružje koje potom poveša na sedla zaplenjenih konja i pritegnu im kolane. I Čato je spremao svog mustanga pošto prethodno nogama rasturi ugarke vatre, ali se iznenada okrenu dečaku i zapita:

— Zašto moj mladi brat nije uzeo skalpove ubijenih komančerosa? Zar za to nije bilo prilike?

Dečak zastade usred posla i obojenih očiju tiho odgovori:

— Pablito je imao dovoljno vremena da skalpira neprijatelja, ali to ipak nije učinio. Apači vode bespoštednu borbu u kojoj će do poslednjeg izginuti i Pablito je krenuo tim putem. Oдавно je prežalio vlastiti život, ali će nastojati da pre smrti smakne što više mrskih belaca. Zbog toga mu skalpovi nisu potrebni kao nekim drugim ratnicima kojima služe kao dokaz o junačkim delima. Pablito se bori, a žene kindure. Ja sam rekao!

Iznenaden, Čato zastade kraj konja i zagleda se u dečaka. Tako dosad nije mislio nijedan ratnik Čirikaua, nego su svi nosili skalpove pobeđenih neprijatelja, a neki čak i u trostrukom nizu opasanom oko struka. Što veći broj skalpova su imali, tim su bili veći junaci pa je tim Pablitova odluka bila još čudnija. Ali, dečak je bio u pravu. Ratnici su se uvek merili brojem učinjenih junačkih dela, a do skalpa se moglo doći i od nemoćnog neprijatelja koga je pre toga neko ranio ili čak ubio. Pablito se sam borio s trojicom Meksikanaca i pobedio ih, a da mu nije ni palo na pamet da za sebe zadrži nešto od njihove imovine, pa poglavica čutke ode do de Olidovog kljuseteta i sa unkaša skide srebrom optočeni pojas i umetnički izrađen kolt.

— Neka moj mladi brat Pablito — odluči Čato da mu oda posebno priznanje — uzme ovo oružje koje će ga uvek podsećati na podvig koji ne bi mogli da učine ni mnogi stariji i već priznati ratnici. Blago Čirikaua narodu koji ima ovakve sinove. Dok oni traju, trajaće i naša sloboda!

Ubrzo su krenuli od tinaje Akva Blanka držeći se krševitijeg tla kako konji ne bi dizali isuviše prašine. Vodio je Pablito držeći se severoistočnog pravca i ubrzo su stigli u brda ispresecana mnogim klišurama.

— Moj stariji brat Čato zna gde je Kanjon zvečarki? — zapita dečak dok su u suton dana odmarali konje kraj nekih grmova meskvite. — Tamo je logor komančerosa.

— Tamo će im biti i grob — odseče poglavica sevajući tamnim očima.

Oko bande ubica iz Meksika stezao se sada i drugi krak opasnih klešta. Momci sa ranča »Penasko« i nehotice su stekli malobrojne, ali opasne, saveznike.

VIII

Vesti o zbivanjima na »Penasku« začas su se proćule celim gradom i stanovnici Atoke bili su veoma uzbuđeni.

— Koliko, Glene, reće da je ranjeno ljudi? — raspitivali su se okupljeni ispred šerifove kancelarije.

— Polako, ljudi — smirivao je gomilu stari jastreb kome se na grudima sjala metalna zvezda — bolje pomenimo mrtve. Kako mi je objasnio onaj Smajler Krogan, što mu sada lekar previja brazgotinu duž rebara, poginuli su predradnik Gas Hejgud i novajlije Tak Kord i onaj dugački Frenk Mekintoš, dok je od ljudi vernih rančeru Pirsu stradao stari jahač Tom Evans.

— Pa to je, bogamu, bio pravi okršaj — zabrinuto smrsi štarar, jedan od najstarijih stanovnika Atoke. — Samo... ne verujem da će na tome i ostati. Jedan sukob uvek je izazivao nova krvoprolia.

Žagor okupljenih ljudi proprati njegove reči. Svi su bili zabrinuti, a mnogi razmišljali kako da najpre obezbede svoje interese. Siromašniji svet je već strahovao za svoj posao i imovinu misleći na iznenadne događaje koji su uzdrmali »Penasko«, najveći ranč u celom kraju.

— Kada se takva gužva mogla dogoditi kod gazde Pirsu, šta mi tek možemo da očekujemo? — mislili su mnogi muvajući se oko gradskog zatvora.

Među najzabrinutijim bio je šerif Glen Denon. Morao je da održava red u gradu, a s druge strane... trebalo je pomoći i Pirsu jer je ostao bez predradnika i sa napola isasapljenom družinom. Komandčerosi bi, nije bilo teško pretpostaviti, mogli da udare i na grad.

Šta da uradi, pitao se gledajući sve nervozniju gomilu građana?

Najbolje bi bilo kada bi mogao sastaviti dve grupe, jednu za odbranu Atoke, a drugu kao pomoć Pirsu. To bi, nema sumnje, moglo da

bude najbolje rešenje, pa energično podviknu:

— Smirite se ljudi i slušajte! Tražim dobrovoljce koji će biti svrstani u dve grupe...

— A zbog čega u dve? — prekide ga iznenada gazda Fred Baldwin proguravši se kroz zbijene ljude. — Jedna da čuva grad, a druga tvoj zatvor? A, nesposobnjakoviću?

Bila je to uvreda od koje stari šerif preblede, ali se ipak suzdrža i pokušava da mu objasni:

— Za zatvor se još uvek ja brinem...

— Pa pobrini se i za bezbednost celog grada. Koliko znam, i za to si plaćen — ironično mu dobaci biznismen čime pridobi deo građana koji su, bar nekad, došli pod udar Denonove čvrste ruke i zbog pijanstva ili pravljenja nereda platili globu ili odsedeli koji dan u njegovom zatvoru.

Najgrlatiji je bio berberin Rajt, čovečuljak ne veći od metar i po, ali zato poznata gradska svađalica.

— Šta nas briga za »Penasko« i njegove krave! — dernjao se dok su mu od napora žile poiskakale na mršavom vratu.

— Ali i Pirs plaća porez pa ako ni zbog čega, a ono radi toga, očekuje našu pomoć! — prekide ga šerif cepteći od besa. — Ljudi, urazumite se. Samo jedinstveni možemo se odupreti opasnosti.

Izgledalo je da će šerifovo logično upozorenje prevagnuti, pogotovo što je brbljivi berberin mnogima išao na nerve, ali sad uz gazdu Baldvina stade barmen Hal i zagalami dubokim glasom:

— Samo će budale da gube glavu jureći za tim komandčerosima za koje nismo sigurni čak ni da postoje. Uostalom, zar smo dosad imali ikakvih problema. Ako ih je imao Pirs, u redu... neka ih sam i rešava. Nabavio je dvojicu sposobnih stranaca, šta će mu naše puške.

Sada je gomila došla do belog usijanja. Jedni su vikali da idu do đavola i »Penasko« i njihov nespo-

sobni šerif, a manjina je bila za organizovanu odbranu i formiranje komiteta građana. Ko zna dokle bi trajala jalova prepirka, da se odjednom ne umeša tamnokosa Dajana Pirs. Cura je jednostavno istrgnula svoj kolt i opalila hitac u vazduh, na što je zavladała apsolutna tišina.

— Hej, ljudi... ko govori o besplatnoj pomoći? »Penasko« traži sposobne i hrabre jahače i svakom nudi stotinu dolara mesečno. Ko želi neka se prijavi novom predradniku Džimu Flečer — pokaza rukom na kratakog momka koji je bio i sam iznenađen svojim novim zvanjem.

Ali, shvatio je šta je devojkа htela da postigne. Odrasla u okolini Atoke, dobro je znala svoje sugrađane i sad im za njihovu pomoć ponudila ono što su najviše voleli: celi svežanj zelenih novčanica.

Za mnoge od njih stotinu dolara je bila lepa gomila para i zbog toga su počeli da menjaju mišljenje. Prvi berberin Rajt.

— Evo, ja se javljam!

— Kad odrasteš, čoveče — odseče dugajlija i skrenu pogled prema gomili koja poče da se trese od smeha radujući se što se našao čovek koji je poznatog svadalicu samo jednom rečenicom skratio na pravu meru.

Na opšte iznenađenje, drugi se javio debeli trgovac gvoždarskom robom Gordon Smit:

— A šta kažeš za mene... bar dva puta sam bolji od Rajta. Ja bih hteo da čujem kako šuščaju novčanice gazde Vilijama Pirs.

Flečer ga odmeri ceneći da bi debeli čovek mogao da projaše kojih desetak milja, a onda bi se jednostavno svalio sa sedla. Očigledno, nije bio ni za šta drugo nego da stoji iza svoje tezge i ženama nudi lonce i tiganje.

— Dobro, primljen si — razvuče dugajlija — ali samo ako od tri hica pogodiš štalska vrata sa udaljenosti od trideset koraka. Idi kući po pušku!

Opšta vrisaka i pocikivanje dočekaše Džimove poslednje reči, a trgovac se posramljen izgubi sa ulice. Svim je sada bilo jasno kakav čovek je taj novi Pirov predradnik koji je, jednim pogledom ocenjivao ljude i sa nekoliko reči ih postavljao na pravo mesto. Zato se više niko ne usudi da prihvati primamljivu ponudu i mnogi počеше da se razilaze. Tada se iz gomile proguraše dvojica jahača u pohabanim i prašnjavim odelima.

Hej, gazda! — razvika se niski, krivonogi čovek, spečen kao suva puštinjska zemlja, ja sam Džekob Keli i voleo bih da vidim kakav bi zadatak meni odredio da bih mogao da pojašem za tom gospodom sa velikim šesirima koji nemaju drugog posla nego da prelaze našu granicu.

— Nikakav, primljen si! — odmah odseče predradnik i pokaza mu rukom da stane kraj njega. — A šta kaže taj dugački momak kraj tebe?

— E, taj kaže da se ne plaši nekoliko meksikanskih razbojnika kao ni brojanka stotine dolara. A još kada bi se mogao dobiti predujam... tek da sperem prašinu iz grla — nasmeši se dugajlija i u dva koraka i nepozvan stade kraj Džima.

— I ti si primljen, a za piće neće ti biti potreban avans. Uostalom, svaki jahač sa »Penaska« ima otvoren kredit u »Silver dolaru« ili bilo kojoj drugoj gradskoj prodavnici. Samo reci da radiš za gazdu Pirs i uzmi šta hoćeš.

— Da, šefe — jedva dočeka plavokosi visoki jahač. — Ime mi je Nik Eliot i uz tvoje dopuštenje pozdravio bih ovu lepu damu koja je iznela onako primamljivu ponudu. Dakle, moje poštovanje, gospodice — obrati se pomalo iznenađenoj Dajani i hitro smače prašnjavi šešir s glave.

Prihvatajući devojčinu pruženu ruku, galantno se nakloni, a onda, na opšte iznenađenje, spusti polju-

bac na njenu nadlanicu.

– Uvek vam stojim na usluzi, mem! – razvuče kao pravi Teksašanin pažljivo motreći neće li se naći kakva budala kome bi njegova južnjačka galantnost bila smešna.

Ali, niko se i ne pomaže s mesta. Svi su u njemu videli opasnog stranca sa dva nisko pripasana revolvera koji mu sigurno nisu služili za održavanje ravnoteže. Starinski dragon-koltovi blistali su od čistoće, a kundaci od smeđe orahovine bili izlizani od upotrebe.

– Ja... ja vam, ovaj zahvaljujem, gospodine Eliote...

– Za prijatelje samo Nik – odsečno je prekide momak vraćajući se korak unazad i stavljajući šesir na glavu.

– Naravno... Nik – već se nešto bolje snalazila devojka. – Zovite me jednostavno Dajana.

– Pa, Dajana – odmah prihvati Nik Eliot – pozivam vas u »Silver dolar«. Mada se radi o krčmi, sa nama ćete biti u neuporedivo boljem društvu nego da ostanete sa ovim ovde... građanima Atoke. Verujte mi, to je veoma neprijatno društvo.

Dok je govorio, uopšte nije gledao devojkicu nego hladnim očima merio gomilu koja se polako rasturala. Niko od njih i ne zausti da protestuje na njegovo očigledno izazivanje. Respektovali su nisko pripasane koltove i mladićevu odlučnost pa je i Džim Flečer bio sve uvereniji da priču o suvom barutu na drvenoj tabli ispred grada, najmanje cene baš kukavni žitelji Atoke, ali je zato stranci uvažavaju i pamte. Sasvim iznenada, na stranu zakonitosti, svrstaše se on i Daglas Ratklif, a sad i ova dvojica jahača.

Time su, bar dobrim delom, rešili briga starog šerifa koji više nije morao da formira dve grupe dobrovoljaca. »Penasko« će moći da se brine sam o svojim nevoljama, a Glen Denon će već izaći na kraj sa problemima u Atoki.

Bar tako je izgledalo, ali se Fred

Baldvin odmah pobrinu da ga demantuje. Gledajući kako devojka prihvata Eliotovu ruku, koju joj galantno ponudi da bi je poveo u krčmu, najbogatiji građanin se odjednom isprsi i energično razvika:

– Nevolje koje stalno pominjemo, uveliko menjaju i dosadašnji način poslovanja. Uzdrmani ranč »Penasko«, na čijem čelu i dalje stoji jedan nesposobni invalid, više ne predstavlja finansijski snažnog partnera i zbog toga su mu od danas ukinuti svi krediti. Ti momče – okrenu se prema dugajliji Flečer – bio si u zabludi kada si malopre govorio o besplatnom piću u »Silver dolaru«. Dakle, od sada će »Penaskovi« jahači gasiti žed samo pošto unapred polože novac na tegu.

Ionako klimava atmosfera sada je otišla sasvim do davola. Svi su shvatili da je lukavi Baldvin pronašao rešenje kojim će, bar prividno, popraviti poljuljani ugled i ujedno još više srozati najmoćniji ranč. Bio je vlasnik najluksuznijeg saluna, banke, nekoliko trgovina, a imao je uloženi kapital u gradski hotel i štalu za iznajmljivanje i prihvatanje konja. Svojim imetkom mogao je da raspolaže kako hoće pa i da ukine uobičajenu veresiju.

Ali, sledio je kontraudarac novomenovanog predradnika koji se od srca nasmeja gledajući ga pravo u oči.

– Gospodine Baldvin – prenemagao se otegnutim glasom koji iznenadi sav svet pa i »Penaskove« ljude – baš ste izustili pravu reč. Od danas sve za gotovinu, a ja dodajem... i po novim cenama. Dakle, »Penasko« vas u svemu podržava i u to ime proglašavam i nove cene naših goveda. Umesto pet dolara po grlu, sada svaka naša krava staje pedeset lepih zelembača. I to, molim... u gotovom. Ko unapred ne izbroji novac – ponavljao je maloprijašnje Baldvinove reči – ubuduće neće jesti mesa. Tako vam je to, narode. U nesigurno vreme svako

mora na prvom mestu da se brine o sebi. Ranč »Penasko« čini to na ovaj način.

Ni eksplozija celog bureta baruta ne bi izazvala veće zaprepašćenje među građanima Atoke, koji ostadoše da raspravljaju o nenadnom poskupljenju, dok su Dajana i njeni jahači raspalili pravo prema »Silver dolaru«.

Samo, i među njima bilo je zabrinutih, jer se Nik Eliot naveliko uskuka:

— Ovo sa ukidanjem kredita... ozbiljno me brine i apsolutno menja moje namere za čašćavanjem.

Držeći ga ispod ruke, devojka se junački trudila da ne zaostaje pa je usitnila korak što je, opet, s obzirom na kaubojske čizme sa potpeticama, dovelo do pravog kovitlaca njenih oblih bokova stešnjenih uskim pantalonama. Bila je svesna užagrenih pogleda mnogih posmatrača, a iz pameti je izvodilo i mangupsko gundanje krivonogog Kelija koji joj je išao za petama:

— Ako zadržiš ovakav ritam, momče — kreštao je Eliotu u potiljak — za »Penasko« ću raditi i bez plate.

— A ako usporiš, dugonjo... umesto jednog zaradio si dva pića — zacvrkuta tamnokosa lepotica lica oblivenog rumenilom.

— Aha, može — skрати korak kratki momak a za njim se odmah povede i dugonogi Džim Flečer, a sve to omogućući da ih pristigne stari lovac Krogan kome bolna rana nije dopuštala da prati dotadašnji galop koji su diktirali dvojica visokih momaka. — Sve za tebe, Dajana...

— I za mene — počeo da unjka Smajler Krogan. — Već sam pomislio... ništa od obećane čašice.

Na ulasku u »Silver dolar« Džim i Nik pridržaše krila pokretnih vrata pa Dajana Pirs uđe u krčmu u najmanju ruku kao neka vojvotkinja, a onda se »Penaskovi« jahači, kao slučajno, taktički rasporediše oko šanka. Dok su devojka i obojica dugajlija bili okrenuti točitelju,

Smajler i krivonogi Keli stadoše postrance držeći na oku celu salu.

— Viski za gospodu, a za mene limunadu...

— Viski, naravno, u velikim čašama — zakrešta krivonogi Džekob Keli kuckajući čvornovatom noktom po polituri šanka. — Ako se ne varam, o tome je neko uz put nešto rekao?

Svi se zasmajaše, a neko od građana koji su u grupama ulazili u salun, smrsi u nedra:

— Gazdama je uvek do smeha...

— Čuti, budalo — munu ga sused u rebra. — Do juče Flečer nije imao para ni da potkuje konja, a ti odmah... bogataš.

Tako se dogovor o vanrednim merama u Atoki završio neslavno a brige zaboravile u Baldvinovom salunu.

IX

Doktor Etkins, čovek koji je u Atoki i okolini lečio ljude i konje, završio je previjanje ranjenika i odvezao se u svojoj dvokolici sa »Penaska«. Okuraženi sa nekoliko čaša pića i zamotani zavojima, gazda Vilijam Pirs i Dvajt Nejls sedeli su u dnevnoj sobi i zanovetali kako je život zaista gorak, jer je došlo vreme da im jedna cura odnese tek napola ispijenu flašu ispred nosa.

— Čim prezdravim, dajem otkaz!

— pretio je kršni Dvajt Nejls prevrćući očima.

— I ja! — dreknu rančer. — I to smesta.

— Smesta ćete vas dvojica u krevet! — zagalami Dajana koja opasac sa koltom nije skidala ni u kući. — Ispićuture...

— Ti, devojko — poučavao ju je plećati momak ne prestajući da gleda za flašom smeštenom na udaljenoj polici — ne nazivaj nas imenima čije značenje dovoljno ne poznaješ. Ispićuture, da znaš, piju iz boca, nikako iz ovih tvojih naprstaka.

Pri tome joj je pokazivao na prazne čaše koje su stajale pred njima.

— A, tako! — naroguši se cura — trebalo je da svakom dam po flašu u ruke. Vi biste se lepo zabavljali, a ja imala dovoljno vremena za kuvanje i obavljanje ostalih poslova.

— Ako se to dogodi, Dajana... povlačim otkaz — jedva dočeka stari Pirs uz gromoglasno odobravanje plećatog jahača sa velikom gužvom zavoja oko desne noge.

— Bogami... ni ja neću mrdnuti sa »Penaska«.

— Mrdnućete obojica, ali u krevet! — iznova se uzjoguni devojka izlazeći na kućna vrata odakle pozva predradnika:

— Hej, Džime... vodi ovog Nejlza u kaubojsku spavaonicu i zaključaj ga do večere, a onda ćemo izvesnog džentlmena, što sam sebi daje otkaz, strpati u krevet. — Ovde već jednom mora biti zaveden red!

Dugajlija samo namignu krivonogom Keliju koji se muvao oko koralu pa obojica udoše u kuću i zgrabiše plećatog momka prethodno zamotanog u čebe.

— Kud me nosite, neću u spavaonicu! — kukao je iz sveg glasa, ali ga Džim brzo učutka:

— Zaveži, bogamu... kuvar ti baš nosi ručak a pod rukom mu vidim neku flašu. Verovatno u njoj nije voda.

Pominjanje boce tako je blagotvorno delovalo na ranjenika da odmah prestade da kuka, ali je zato zaliha pića u kuvarovoj ostavi bila znatno osiromašena. Od dve flaše koliko se u njoj nalazilo, sada je jedna prešla u spavaonicu za »Penaskove« jahače.

Samo, bilo je to tek prividno zatišje jer su mnogo ozbiljniji poslovi tek čekali malobrojno ljudstvo ranča. O tome novi predradnik započe razgovor odmah posle ručka:

— Gazda — obrati se starom Pirsu smeštenom u udobnoj naslonjači pored kamina — ja ću kao i

moj prethodnik Gas Hejgud, okupiti stado i poterati ga komančerosima.

— Šta?! — dreknu Pirs kriveći lice od bola u ranjenoj ruci. — Smešta si otpušten!

Na to Flečer samo odmahnu rukom, a starac iznova dreknu:

— Otpušten si i zbog bezdušnosti. Kako možeš da jednom starom i ranjenom čoveku ne dodaš flašu s pićem?

Dugajlija pogleda ostale jahače okupljene u dnevnoj sobi, a na kraju i Dajanu koja je čutke sedela kraj Eliota i držala ruke u krilu.

— Znači, ostajem — smrsi dižući se da bi dohvatio bocu koju rančer zgrabi zdravom desnicom i odmah zubima iščupa zapašać iz grlića. — A što se stoke tiče... vodimo je tim Meksikancima u Kanjon zvečarki.

Rančer otpi dobar gutljaj i zadovoljno mljacnu jezikom.

— A sa koliko grla nameravaš da me raskućiš?

— Pa... uzeli bismo oko pet stotina krava, gazda — nastavi Flečer i pogleda Ratklifa koji odmah klimnu glavom.

— Više ne bismo mogli ni da poteramo — smrsi prosedi jahač. — Malo nas je.

— Ali ste zato dobri trgovci — još uvek ništa nije shvatio Pirs verujući da je u pitanju prodaja njegove stoke komančerosima. — Bogami, ako o tome čuje šerif Glen...

— Mi ćemo i nastojati da se o tome što dalje čuje, gazda — umeša se sada i krivonogi Keli merkajući mu flašu u rukama. — I da znaš, šerif će još da nas i pohvali.

Plavokosi Nik Eliot zaturio je šerir na potiljak i prstima samo leve ruke, vešto zavijao cigaretu. Izgleda da se i on dosetio o čemu se radi pa oteže po teksaški:

— Tako ćemo najpre opravdati visoke plate od stotinu dolara, gazda.

— Tako ćete najpre dospeti u zatvor — i dalje je terao po svome Vili-

jam Pirs. — Kada Glen čuje za ovo...

— Zasad, gazda, ima prečeg posla — opet zakrešta Džekob Keli i odmeri sve niži nivo pića u napola ispijenoj flaši. — Nego, šta kažeš, da ti meni naspješ jednu čašu, a da ja tebi lepo objasnim kako će se »Penasku« rentirati kad mu s pašnjaka sklonimo i drugo stado.

Pirs lukavo začkilji i namignu prema polici gde je bilo složeno staklo.

— Pa sad... čaša pića me još uvek jeftinije dođe od celog stada. Hajde, pričaj.

Džakob sruči žestoki alkohol i blazeno prevrnu očima.

— Dakle, gazda — započe kao da u najmanju ruku drži ekspozu u Kongresu — to ti ovako dođe. Prvo uzmemo nekoliko krava...

— Zar onaj gulikoža ne reče pet stotina? — pokaza Pirs glavom na Flečera.

— Nije vreme za škrtarenje, gazda — važno je i dalje meketao Keli. — Uzećemo, dakle, pet stotina goveda i poterati ih u taj Kanjon zvečarki. A kada ugledamo logor komančerosa, onda će tvoj ljudi predradnik da izazove stampedo. A da znaš, u tome ćemo mu svi pomagati. Još kada bi mi ponovo sipao... ama terao bi ih u što bešnji trk.

Tek sada i rančer i njegova kćer počеше da naslućuju zbog čega je Džim Flečer pomenuo okupljanje stada, a krivonogi jahač započeo priču o stampedu.

— Ja... ja sam izgleda potpuno opljačkan — šegačio se i dalje Pirs, ali su mu oči bile hladne i zabrinute. — Ostadoh i bez stoke i bez viskija. Dakle, momci — reče točeći Džekobu punu čašu — radite kako znate. I čuvajte svoje glave. Stotinu dolara je niska cena za ljudski život.

— A ko pominje pare, Viliјame! — zakrešta krivonogi jahač pokazujući očima na Eliota koga je devojka uplašeno držala za ruku. — Neki, bogme, misle na druge stvari.

— Neki će ti otkinuti glavu s ramena ako se ne okaneš pića i ne prihvatiš lasa! — grmnu dugački momak dižući se sa stolice. — Ostario, a zađeva mladariju...

Svi se odjednom uozbiljiše i nađoše na nogama, a Džim iskoristi priliku da kaže poslednja uputstva:

— Ti gazda — pogleda rančera kome su bistre oči sevale kao u sokola — zabarikadiraј se u kuću sa devoјkom i dobro napunite sve puške. Kuvar i Dvajt Neјlz uradiće to u kauboјskoj spavaonici. Ko god da dođe naći će se u unakrsnoj vatri, a utom ćemo se i mi vratiti.

— Bar će se neki vratiti — ispravi ga Smajler Krogan i zakorači iz kuće.

Pet minuta kasnije sa »Penaska« je krenula mala grupa tvrdih jahača na čijem čelu je jezdio šareni boјni konј Džima Flečera.

Sasvim neočekivano u šerifovu kancelariју banu grmalј Džak Donovan zvani Cepanica i grmnu iz basa:

— Ja doš'o kod tebe, Glene...

— Vidim, čoveče — smače noge sa izgrebanog stola mršavi čuvar zakona u Atoki. — A zbog čega?

Cepanica se nervozno premeštao s noge na nogu i mrštio lice.

— Doš'o da ostanem — jedva nekako nađe pogodnu reč. — Zauvek...

Sad je Glen zamucuo:

— Kako... kako to, zauvek?

— Eto, tako... više neću da radim za gazdu Baldvina. To nije dobar čovek, a ne valјaju ni Hal, a pogotovo onaj revolveraš Laki Larimor. Nešto sam rekao o novim momcima sa »Penaska«, a gazda Fred odmah počeo da viče na mene.

— A šta si to rekao, Džek? — priпita šerif prateći sa zanimanjem besne grimase koje su krivile grmalјevo lice.

— Znaš, Glene, mene je onaj dugački Flečer oborio pesnicom... i

svaka mu čast, udara kao mazga. Onda me sutrađan zviznuo i onaj njegov šareni konj... svaka čast i njemu. Ja ti po snazi merim i ljude i konje pa su mi obojica postali nekako dragi. K'o velim, našao se neko da sredi i Džeka Cepanicu. E, onda ti ja nešto tako rekoh gazdi Fredu misleći da ga nagovorim da se dalje ne kačimo sa momcima sa »Penaska«, a onda on... znaš ga već kakav je, počeo da me psuje i naziva svakakvim imenima, a ja onda tresnem nogom stolicu na kojoj je sedeo pa ti se gazda Baldwin prevrnu na glavu iza stola, a onda ja dodem tebi, k'o velim... možda ima neki posao za mene. Mogao bih da čistim kancelariju i čuvam zatvor.

– Dobro došao, Džek! – povika stari jastreb pružajući mu žilavu desnicu. – Baš trebam zamenika.

Ne verujući da je dobro čuo, grdosija ga je pomalo s nevericom posmatrao, ali ipak pruži ruku i čvrsto steže šerifovu šaku.

– Zar ja, pa zamenik?! – čudio se, ali ga stari čuvar zakona više nije gledao. Iz ladice izvuče plehanu zvezdu i prikači mu je na grudi.

– Da li ćeš se pridržavati zakona i ustava SAD? – zapita ga dok se Cepanica i dalje iščudavao i glupavo ćutao.

– Podigni ruku i reci: da. Hajde, šta čekaš – ubeđivao ga je šerif, a Džek Cepanica konačno shvati kakvu je važnu ulogu dobio u očuvanju gradskog poretka pa brzo diže ruku i grmnu:

– Hoću, pridržavaću se... mada ne znam kako glasi ijedan zakon u ovoj zemlji.

– Ni ja ne znam mnogo više – smrsi šerif – pa ipak nosim ovu zvezdu gotovo trideset godina. Važno je boriti se za pravednu stvar, a to su ljudi već sigurno zapisali u nekom zakonu.

Džek Donovan, zvani Cepanica, više nije bio na platnom spisku gazde Freda Baldvina niti je morao da prebija i izbacije nepoželjne goste iz »Silver dolara«. Sada je nosio

zvezdu na grudima i bio čovek od poverenja gradskog šerifa Glena Denona. A to, naravno, nije bila mala stvar. Poziv šerifovog pomoćnika mnogi su tek mogli da priželjuju.

– Nego, momče – javi se Denon – da vidimo kakav nas prvo posao očekuje.

Grmalj odmah živnu i zagrme:

– Trebalo bi da odemo u »Silver dolar« i zatvorimo tu jazbinu. Slušao sam gazdu kako kaže da ga je ponovo otvorio uprkos tvojoj naredbi o ograničenju rada zbog one gužve sa dvojicom stranaca. Baš tako je rekao... ko da sluša – izvini na mojim rečim – onu izlapelu budalu Glena Denona.

– Dobro, Džek – klimnu šerif birajući sa stalka za oružje jednu sačmaru skraćenih cevi u koju stavi dve patrone i pruži je Donovanu. – O tome ćemo kasnije. Sada ćeš obići grad i proveriti da li je sve u redu. Video si kako to ja radim. Dotle ću da obidem nekoliko građana i videću da li možemo da formiramo odbrambenu grupu za borbu protiv komančerosa.

– Da, šefe – veselo zagalami momak – budi siguran da ću dobro obaviti posao.

*

Plećati poglavica Čato i njegov pratilac, vižljavi dečak Pablito izbiše u predvečerje na plato iznad ogromnog Kanjona zvečarki koji se miljama protezao levo i desno od mesta na kome su se nalazili.

Konji su im bili veoma umorni, a ni jahači nisu pružali bolju sliku. Ipak, obojica su bili orni za borbu sa komančerosima i spremni da preduzmu sve kako bi sprečili rat koji je, po njihovom mišljenju, bio neizbežan.

– Šta predlaže moj mladi brat? – po običaju poglavica prvo traži mišljenje od dečaka.

Bio je to sastavni deo surove indijanske škole koja nikada nije pre-

stajala. Opasnosti u pustoši vrebale su svakodnevno i uvek je trebalo proveravati da li su mladići dovoljno stasali da bi im se suprotstavili.

U tome su Čirikaue bili veoma strogi. Bezumno hrabar ratnik najčešće je živeo kratko, a kako ih je iz dana u dan bilo sve manje, sama hrabrost se sve manje cenila. Mudrost i opreznost su sve češće isticali u prvi plan, a bezumlje kritikovano. Od mladih ratnika se tražilo da budu vešti i nemilosrdni borci, da potiskuju želju za isticanjem, morali su besprekorno da znaju citati tragove i po njima predviđati buduće poteze protivnika. Vrlo stroga obuka tražila je da se dobro rukuje svim vrstama oružja, da se poznaju osobine i karakteristike protivnika i da se pazi na najmanju sitnicu koja bi mogla da doprinese pobedi.

Od malih nogu indijanski dečaci učeni su da organizovani beg nije nikakva sramota. Naprotiv, uvek je trebalo izbeći nadmoćnijeg protivnika, navući ga u poteru, a onda zasukočiti na najpogodnijem mestu i savladati.

Sada su njih dvojica trebali da napadnu desetostruko brojnijeg neprijatelja, pa je poglavičino pitanje bilo tim logičnije.

— Komančerosi će posle pogibije četvorice svojih ljudi biti mnogo oprezniji — reče dečak skromno gledajući u zemlju. — Pogotovo će paziti tokom noći koja je Apačima uvek bila najbolji saveznik. Ali — podiže Pablito oči i zagleda se poglavici u lice — umreti se može i usred dana.

— Moj brat Pablito dobro predviđa događaje — s odobravanjem reče Čato. — Zato ćemo prvo ispitati mesto gde su se ulogorili, a onda odrediti način napada. Ubice iz Meksika neće ubijati našu nejač ni izazvati krvoproliće na granici.

Razgledajući litice kanjona i određujući smer silaska u klisuru, obojica su ćutala. Trebalo je prvo

stići do vode, napojiti i odmoriti konje kako bi bili spremni za bekstvo ukoliko ih pritesni neprijatelj i izabrati pogodno mesto za boravak u blizini njihovog logora.

Za takav položaj strme litice nisu pružale velike mogućnosti. Prvo zbog toga što je vode bilo samo u senovitim mestima gde se kišnica zadržavala u lokvama, a osim toga, nisu tačno znali ni gde se neprijatelj ulogorio.

Ali, oštre oči Apača ubrzo su otkrile lagano talasanje vazduha daleko na savenozapadu kanjona. Moglo je to biti i obično strujanje vazduha, ali i jara od vatre koja je ložena suvim bizonskim izmetom ili isušenim grančicama meskvite koje gotovo da i nisu davale dima.

— Tamo! — pokaza Čato rukom u pravcu gde je pretpostavljao da u kanjonu gori vatra, a Pablito samo klimnu glavom pokazujući da je i sam primetio treperenje vazduha.

Tako nešto belci najverovatnije ne bi ni primetili, ali je za Čirikaue i to bio dovoljan znak nečije prisutnosti u pustoši. Zato je trebalo prvo izvideti o kome se radi, a onda organizovati napad ili se neprimetno povući ukoliko se tamo nisu nalazili ulogoreni komančerosi.

Samo, sve im je govorilo da su na pravom tragu. Putnici u ovim krajevima bili su veoma retki, tragači za zlatom nisu imali šta da traže u brdima pretežno sastavljenim od okamenjene lave, a ni rančeva nije bilo u ovom bezvodnom kraju.

Takve skrovite staze birali su jedino opasni banditi, a od komančerosa... u ovom trenutku nije bilo gorih.

— Čim izađe mesec, krenućemo u kanjon — odlučio je Čato ne skidajući pogled sa treperavog vazduha. — Potkovanim konjima omotaćemo noge krpama, a naši mustanzi i onako neće praviti mnogo buke. Moj mladi brat Pablito krenuće peške napred, a ja ću ga sa konjima pratiti na udaljenosti od stotinu koraka.

Dečaku više nije trebalo ništa reći. Hitrim pokretima isekao je dva čebeta koja su dotad bila smotana iza meksikanskih sedala i tako pripremio materijal kojima će zamotati kopita kljusadi, a onda iz torbe izvukao poduži komad opute pa i njega isekao na dvanaest ravnih delova.

Pošto je pripremio sve za prikri- vanje šumova koje bi životinje si- gurno izazvale spuštajući se niz kamenitu klisuru, Pablito popi dva gutljaja vode iz kožne mešine i pri- leže na topli kamen.

Istog časa već je spavao.

Vest o šerifskoj zvezdi prikačenoj na grudima grdosije Džeka Dono- vana munjevito se pronela gradom i izazvala opšte iznenađenje i never- icu.

— Dobro veče, mister — pozdrav- ljao je retke prolaznike idući Ato- kom. — Kako ste, mem? — pokušav- ao je da što manje grmi svojim ba- som dok se ućtivo obraćao zadocne- lim ženama koje su žurile kućama. — Noćas će biti malo svežije.

Niko nije mogao da shvati šta se zbilo sa poznatim kavgadžijom koji je sad, umesto uobičajene oblice, rukama stezao skraćenu sačmaru.

— Halo, Džek... šta radi šerif De- non? — pokušavali su pojedinci da započnu razgovor i saznaju nešto više o najnovijoj senzaciji, ali je momak bio ozbiljan i kratko odgo- varao:

— Ima dosta posla oko formira- nja potere, a ni ja baš nemam vre- mena za razgovor. Moram još da pogledam dućane na drugoj strani ulice. Pa... laku noć, mister...

Ogroman kao štalska vrata, na- stavljaio je obilazak, a znatiželjnici su samo zevali za njim osluškujući njegove teške korake.

— Džek Cepanica... pa šerifov zamenik. To mora da se približava smak sveta — mrmljali su sumnjivo

vrteći glavama i razilazili se ku- ćama.

Namrgoden i ozbiljan, Donovan je nastavljao šetnju stišćući ukoso preko grudi kratki »skatergan« koji je u njegovim šakama pre ličio na dečju igračku nego na ubojito i opasno oružje. Ispod gustih obrva pažljivo je motrio na sve strane oče- kujući da gazda Baldwin pošalje svoje ljude koji bi imali što-šta da ga pripitaju.

— Pa, sad... videćemo šta će se dogoditi — mrmljao je i polako zate- gao oba okidača oružja. — Pesni- cama Pesnicama neće imati nikak- vih izgleda, a ako potegnem revol- vere...

Za takav slučaj imao je »skater- gan« u rukama. Bilo je dovoljno da samo malo spusti cevi i povuče oba- rač pa da oblak sačme zбриše sve ispred njega.

Naravno, za njegov prelazak na protivničku stranu već je čuo i Fred Baldwin, ali još nije reagovao. Likvi- dacija tog poluidiota, kako je mislio najbogatiji čovek Atoke, mogla je da sačeka bolje vreme. Zasad ga je ostavljao da na miru paradira sa svojom »parkericom« gradskim uli- cama i proverava da li su katanci na dućanima dobro zaključani.

Ali u tome se veoma varao. Džek zvani Cepanica nije bio samo šeri- fovo potrkalo. Obavljao je pover- eni posao na najbolji mogući način, a time davao mogućnost Denonu da se pozabavi ozbiljnijim stva- rima. U to se najpre uverio Veb Šaj- ver, gradski štalari.

— Šta je ovo, Vebe?! — dreкну Cepanica prilazeći štali i pokazu- jući na petrolejku ostavljenu na samom kraju sanduka za zob. — Zar nameravaš da zapališ celi grad?

Šajver je bio jedan od najstarijih građana Atoke i zbog toga je sma- traio da mu niko ne sme ništa da prigovara. Pogotovo je bio besan na skorojeviće među koje su spadali Baldwin i njegovi ljudi. Fred Baldwin mu je, kao i nekim drugim vlasni-

cima dućana i zanatskih radnji, naturio ortakluk. Prvo je ljudima nudio zajmove tobože radi proširenja poslovanja, a onda ih uništavao visokim kamatama. Sada je jedan od njegovih snagatora, zakačen šerifskom zvezdom, došao da mu priča kako treba da održava red u štali.

— Šta se dereš, Cepanico! — podviknu naslanjajući se na vile kojima je sa tavana skidao seno. — Bar tebi nema šta da izgori.

Krupni čovek se naprosto tresao od besa. Šerif Denon mu je dao zvezdu i zadužio ga da pazi na grad, a gle šta se ovde događalo. Neoprezni štalar mogao je da izazove katastrofalni požar.

— Slušaj, Vebe — grmnu još jačim glasom — uzmi tu lampu i obesi je o klin. Zar ne vidiš da je možeš oboriti vilama i onda...

— Ako se ne izgubiš iz moje štale, ti ćeš osetiti moje vile — još više se uzjoguni žilavi starac i isturi gvozdene šiljke prema Donovanu. — Glen je načisto sišao s uma kada je takvoj budali poverio šerifsku zvezdu. Napolje odavde!

E, to je bilo previše. Na svetu nije bilo mnogo ljudi sa kojima Džek Cepanica ne bi mogao da izađe na kraj, pa se u dva duga koraka nađe bliže štalaru i teškim okovanim kundakom tresnu po vilama. Od udarca Veb se zanese, a opasno oruđe mu ispade iz ruku, ali se još uvek nije predavao. Sa desne strane, okačen na gredu koja je pridržavala tavanicu konjušnice, zgrabi opasač iz čije futrole istrgnu starinski »lefoš« kolt.

— Bogamu, Cepanico...

Više nije uspeo ni da zucne. Ne čekajući da do kraja izvuče oružje, Džek se baci napred i usadnikom »skatergana« tresnu ga u grudi. Bilo je to kao da ga je udario zahuktali bizon i Vab Šajver naprosto odlete u susedni pregradak i pade pod jasle.

Uznemireni vikom i tutnjavom koraka, nekoliko konja smeštenih u boksovima, veoma se uznemiríše

i počese da trzaju ularima i udaraju kopitama o drvene zidove pa Donovan požuri da ukloni lampu sa sanduka i obesi je o klin na obližnjoj gredi.

— Polako, momci — smirivao je životinje, a onda pride ošamućenom vlasniku konjušnice i zgrabi ga ručerdom za košulju na grudima.

— Diži se, palikućo — režao je ne ispuštajući »skatergan« iz levice. — Sad ćeš malo da se hladiš u Glenovom zatvoru.

Iako su samo retki prolaznici bili svedoci Šajverovog hapšenja, ipak je vest o tome naprosto prohujala gradom. Većina se smejala i predkazivala da će Glen ujutro najuriti svog previše revnosnog zamenika, ali je Fred Baldwin pomalo zabrinuto vrteo glavom.

— Džek Cepanica počeo je da misli svojom glavom. Svašta.

Ujutro je Donovan i dalje nosio zvezdu, a šerif odmerio Šajveru kaznu od trideset dolara.

— Neću da platim! — besneo je žilavi starac stežući gvozdene zatvorske rešetke. — Ta budala...

— Udvostručujem kaznu, Vebe. Ta budala... je moj zamenik i predstavnik zakona u Atoki. Dakle, plaćáš ili ostaješ dok ne dode sudija iz okruga.

Šajver je i dalje besneo u ćeliji, dok ga je stari šerif merio strogim pogledom.

— Taj sudija... dolazi tek za pet dana, Vebe — kao slučajno dodade šerif. — Odrediću nekog da za to vreme pazi na konje u tvojoj štali. Računaj čes, naravno, ti da platiš.

— Platiću kaznu, do đavola! — dreknu štalar pokušavajući da se smiri i ne grabi rukama rešetke. — Platiću i da znaš da ću tog ludak...

— Pazi se Šajveru — zareža čovek sa zvezdom na prsluku. — Ne govori ništa zbog čega bi kasnije zažalio. I zapamti, budeš li i dalje vredao Džeka, nećeš odavde izaći ni za mesec dana.

To je čak i za čangrizavog starca bilo dovoljno i zbog toga potvrdno klimnu glavom vadeći novčanik da plati kaznu.

— Dobro, Glene... čovek se uči dok je živ — promrmlja gledajući kako šerif otključava vrata ćelije. — Uzmi pare pa da idem svojim konjima. S njima se ipak bolje snalazim nego sa ljudima.

Time je svadljivi Veb Šajver bio doveden pameti, a Džek Capanica definitivno prihvaćen kao šerifov zamenik.

Fred Baldwin je verovao... samo kratko.

XI

Gubitak četvorice ljudi zabrinuo je Panfila Gonzalesa i uveliko urazumio ostale komančeroše. Shvatili su da njihova brojčana prednost ne predstavlja ništa u sukobu sa nevidljivim Apačima koji je udarao iznenada, a nestajao još brže.

— Konje ćemo smestiti u ovu pećinu i kuvati samo danju — zapovedio je banditski alkalde i niko nije ni pisnuo.

U velikoj pećini bilo je dovoljno mesta za životinje kraj kojih su danonoćno stajala dvojica stražara.

Udvojena straža bila je određena i pred pećinom, a pod kotlom je ložena vatra samo od suvih grana pokupljenih u okolini logora. Gotovo da nije davala dima, a po sunčanom danu vatra se nije videla ni sa pet metara odstojanja. Bilo je zabranjeno svako nepotrebno kretanje oko pećine i ljudi su vreme provodili u glavnom spavajući.

— Ako ti jahači sa »Penaska« uskoro ne dođu, ljudi će početi da nam se kolju međusobno — zabrinuto će Karlos Ortega gledajući grdosiju Andreasa Sandovala koji je nervozno hodao pećinom i udarao nogama sitno kamenje. — Mnogi su se uplašili tog usamljenog Apača, a već znaš šta peoni mogu da smisle čim se ovako nešto

desi. Već su počeli da pričaju kako je neranjiv...

— Zrno samo mene neće — upade Sandoval kome nije promakla priča između alkaldea i njegovog zamenika. — Ako se taj Indijanac još jednom pojavi... zadaviću ga ovim rukama.

Razmahujući snažnim šakama zaista je ličio na nekoga ko to može sa lakoćom da uradi, ali su staloženiji Panfilo i Karlos Ortega mislili drukčije. Apač je bio tih kao trk pume i brz poput ujeda zvečarke. Taj se neće nikome dati u ruke.

— Smiri se — dodade alkalde Gonzales. Svako od nas rado bi mu poslao jedan kušrum ili zaterao nož među rebra. Samo... nikako da ga ugledamo.

— A i kako da ga vidimo kad smo se zavukli u ovu pećinu? — tek se razbesne grmalj škripeći zubima. — Trebalo je da umesto tankonogog gospodičića — izrugivao se na račun Koisteda de Olida — u poteru krene pravi čovek. Ovako, ostali smo bez dvojice dobrih momaka, a za njega mi i nije žao. Ionako nije bio ni za šta.

Meksikanci su oduvek bili pomalo sujeverni i pominjanje izginulih ljudi dovede do toga da mnogi ostave posao i ćutke se zagledaju u svoje šefove. U tamnim očima ogledala im se uznemirenost pa i strah. Uveliko su se plašili neizvesnosti jer više nisu znali odakle ih vreba opasnost. A nevidljivi neprijatelj uvek je izgledao strašniji nego što je u stvari bio.

— Hej, kompanjeros! — podviknu Gonzales dižući se sa zemlje. — Prestanite da zevate i prihvatite se posla. Ko nema šta da radi, neka spava. Predveče ćemo odrediti patrolu koja će malo pročešljati okolinu. Mil diablos! — psovao je na posao — nije nikakva fijesta sa senjoritama.

Oštre reči naterashe komančeroše da se zabave čišćenjem oružja ili popravljanjem konjske opreme i red je ponovo bio uspostavljen.

– Vidiš kako se to radi – smrsi Gonzales gledajući plećatog zamenika. – Čim im se malo podvikne, postaju poslušni i disciplinovani. A ti – pogleda Sandovala – uzmi još jednog čoveka i smeni stražare pred pećinom. Dosta si se samo izležavao i brbljao o Koistedu. Ni ti nisi mnogo bolji od njega.

Komančeroski alkalde Panfilo Gonzales ubrzo će se uveriti koliko se prevario. Andreas Sandoval nije badava govorio kako ga zrno neće, a snagom niko nije u stanju da ga savlada.

*

Džim Flečer, Daglas Ratklif, Smajler Krogan, Džekob Keli i Nik Eliot izdvojili su nekoliko stotina mladih, poludivljih bikova i poterali ih na jug. Krivonog Keli psovao je, nezadovoljan što je bio određen da vodi predvodnika, šarenog junca koji je divlje tresao glavom pokušavajući da sa rogova smakne omču lasa.

– Smiri se, šaronjo – unjkao je terajući konja u kas dok se na kraju užeta, vezanog za unkaš sedla, vrteo i otimao nemirni junac.

Ni ostalima nije bilo ništa lakše jer su neprekidno jurili za grupicama goveda koja su pokušavala da napuste stado, i gutali prašinu uzvitanu njihovim papcima.

Srećom, ubrzo su zašli u krševitiji kraj, a i stoka je bila nešto umornija pa prema tome i mirnija. Do noći su prešli dvanaest milja i zaustavili se kraj neke, napola presahle, pritoke Rio Penaska.

– Slušajte, ljudi... Dag i ja moramo o nečemu da vas obavestimo – rasteže Flečer dok su čučali kraj vatre i jeli dvopek sa suvom govedinom. – Ove komančeroše jurimo već dva meseca.

Niko ništa ne reče, ali se osećalo da su ostala trojica pomalo zbunjeni.

– Banditi iz Meksika naleteli su na ranč Džimovog oca, ubili ga kao i Džimovu ženu i sina, a mene ra-

nili – nastavi Daglas Ratklif zureći u žilave šake. – Prošlo je nekoliko meseci dok sam se oporavio, a onda smo krenuli njihovim tragom. Tako smo se našli na »Penasku«. Sad nam je, eto, problem zajednički.

Bila je to uobičajena priča iz tog vremena prepunog nasilja i bezakonja. Usamljeni ranč uvek se nalazio u opasnosti da postane meta bandita svake vrste. Bilo da se radilo o stokokradicama, gulikožama kao što je bio Fred Baldwin ili izdajnicima poput brkatog Gasa Hejguda. Svi su, uostalom, hteli tuđe. Nisu prezali da u ognju i krvi, sejući žrtve oko sebe, dođu do prokletih para.

– Pa, sad... sve je rečeno – progunda sitni i kao zemlja spećeni Džekob Keli. – Posle ove priče imamo još žešći razlog da malo pripucamo na te momke sa ukrštenim redenicima i šeširima velikim kao osrednji koral. A, Nik?

Eliot je imao muke da svoje dugačke noge prekrsti sedeći na zemlji, ali mu je još veća muka bila od Daglasove priče. Kradljivaca i ubica bio je prepun jugozapad i dužnost svakog poštenog čoveka bila je da im se u svakoj prilici suprotstavi. Tako je trebalo da bude i u ovom delu Novog Meksika, ali, eto, građani Atoke pokazali su se u drugačijem svetlu. Zbog toga razvuče ledenim glasom:

– To ti baš i nije neko pitanje, Džekobe. Razume se da ćemo pojuriti komančeroše, da se neće zaustaviti do Sonore. Kad mogu svi ostali da zalažu živote, kako ja da se izvlačim...

– Ja, naravno, kao ni izvesna gospodica Dajana, nisam ni mislio drukčije... – upade Keli.

– Izvesnu gospodicu, zasad, ostavi po strani – zareža dugački momak i prestreli ga pogledom. – Bolje mućni glavom kako da savladamo tolike ubice iz Meksika.

Žilavi Džekob Keli meškoltio se ne znajući kud će sa limenim lončićem iz kojeg je pio kafu.

– Sta tu ima da se misli, do da-
vola. Nateraćemo stado na njihov
logor, a ostale pomlatiti puškama.
Zato i vodimo ove proklete krave.

– Ma nemoj – oteže Teksašanin
– oni lepo sede, a mi nateramo bi-
kove u stampedo i pregazimo ih.
Toliko nisu glupe te šeširdžije, da
znaš.

Starac pljusnu talog od kafe i
tresnu lonče o zemlju.

– Odlično, sveznalico... i kad već
umeš sve tako lepo da predviđiš,
reci što se onda lomatamo sa sto-
kom po bespuću. Bolje da je vra-
timo na ranč.

Eliotova predviđanja mučila su i
ostale. Ma kako bio dobro zamiš-
ljen, pokušaj sa stampedom i nije
morao da uspe. Oprezni banditi
nisu baš morali da ih sačekaju se-
deći prekrštenih nogu.

– Trebalo bi ih iznenada, na spa-
vanju...

Svi se okrenuše unjkavom Smaj-
leru Kroganu koji je dao lepu ideju,
ali ne i lako izvodljivu pa Džim od-
mahnu glavom i smrsi:

– Teško je poverovati da bi ban-
diti prespavali urnebes koji izaziva
stado prilikom bezglave jurnjave.
Smišljaj dalje.

Sva petorica namršteno začutaše
gledajući umornu i pleglu stoku.
Cela zamisao mogla je da se ostvari
samo ukoliko bi ih našli ne-
spremne i na okupu.

– Na okupu – odsutno prošapta
krivonogi Keli. – Bogami, to je reše-
nje...

Sad je i skeptični Džim napravio
veselije lice, a Džekob odmah do-
dade:

– Najbolje za vreme večere.

Na to se Eliot iznova smrće.

– Zar po noći, mudrač. Pa
krave će polomiti noge već posle
stotinu koraka jurnjave. Dovoljno
je samo da se jedna na čelu saplete
pa da se celo stado zgužva u go-
milu. Ne valja ni tvoj predlog.

Keli snuždeno obori glavu, ali se
sad javi Džim Flečer:

– Hej, Nik... nemoj tako oštro.
Oba predloga nisu ni tako loša,
samo bi ih trebalo malo doraditi.
Kada bi – razvuče zamišljeno –
nekako uspeli da ih neko vreme
zadržimo na okupu.

Nastalu tišinu samo je remetilo
lako pucketanje ugaraka i poneki
šum pologlog stada. Svi su osećali
da je rešenje na vidiku, ali zasad
niko ništa nije predlagao. Pogotovo
Smajler i Keli koji su ionako već
rekli što im je palo na pamet.

A onda uzdahnu Daglas Ratklif.

– Kad smo se ono prepucavali
na našem ranču, komančerosi su
me pogodili na štalskom prozoru.
Mala je verovatnoća da me je neko
od njih primetio, a još manja i za-
pamtio. Zbog toga ću poći da malo
zabavim te šeširdžije, a vi udarite
odmah posle ručka. Tada oni imaju
svoju sijestu, dremljivi su i nisu ni
za šta. Ha, Džime, šta kažeš na ovo?

– Kažem da stavljaš glavu u
torbu...

– A zar to svi ne radimo? – pre-
seče ga prosedi jahač dok su mu
igrali muskuli na vilicama. – I zar
veruješ da smo to učinili samo zbog
Pirsove stotinarke. Bogamu, ni-
kome se ne gine zbog šake dolara.
Druge su stvari u pitanju... Smaj-
lera za gazdu Vilijama veže dugogo-
dišnje prijateljstvo, Nik i Džekob
verovatno misle na Alamo i večnu
borbu Tekšašana sa Meksikan-
cima, a nas dvojica takođe imamo
snažnijih razloga od šake zele-
njaka.

– Da, Dag – odmahnu rukom
Flečer – znam da ste ti i moj otac
bili prijatelji a ne samo gazda i nje-
gov predradnik. I znam koliko ti je
za srce bio prirastao naš ranč. Ali,
žrtva koju nudiš...

– A što ti sve odmah vidiš u
crnoj boji? – zakrešta krivonogi
Džekob i usput opsova bacajući
ugarak koji mu oprlji prste a za
njim odlete u vatru i nezapaljena
cigareta. – Covek lepo hoće...

– To može da bude i put u smrt
– javi se Eliot. – Razmisli o tome, žgoljavko.

Čovečuljak je naprosto besneo trljajući i dalje oprljene prste.

– Ti... ti da mi pričaš o strahu od smrti. Onda, bolje otpaši revolvera i javi se onom gulikoži Baldvinu. Možda te zaposli u nekom svom dućanu gde više nećeš mirisati barut niti potezati tu svoju artiljeriju. A možeš i lepo da zaradiš. Za koltove sa tolikim brojem ureza na kundacima, svaki skorojević daće gomilu para. Nije šala, preko noći postaće glasoviti revolveraš koji je pobedio tolike protivnike...

Nik Eliot je bio tih, naizgled len čovek koji je polako vukao svoje krakate noge, ali je koltove potezao brzo kao munja. Svakom ko ga je video, to je moralo biti jasno. A takvi ljudi, ko zna koliko puta su pogledali smrti u oči i odavno prežalili vlastiti život. I ničega se nisu plašili.

Uhvaćen na prečac, dugajlija samo uzdahnu i odmahnu rukom, a Dag Ratklif polako ustade od vatre i krenu prema konju.

– Pošto ću ujutro rano na put, moja je prva smena na straži kod stada.

Time je bio okončan dogovor »Panskovih« jahača. Doduše, tek polovično. Nisu znali za dvojicu Čirikau Apača koji su bandite već uzimali na nišan.

XII

Fred Baldwin je mislio da je sad došao trenutak za definitivni obračun sa »Penaskom«. Svi raspoloživi jahači krenuli su na jug, uz malo verovatnoće da će se vratiti posle okršaja sa komančerosima, a na ranču su ostali samo ranjenici i Pirsova ponosita kćer koja nije odgovarala na njegova udvaranja i zbog čega je i započeo rat sa velikim rančem.

– Još ćemo videti kako će se ponašati kad ostane bez igde ičega –

mislio je sedeći zavaljen u fotelji svoje kancelarije čekajući da se okupe ljudi koji će pratiti Lakija Larimora. – Pošto »Penasko« sravnim sa zemljom i rasteram njegovu stoku, mala neće moći mnogo da bira. Ili će prihvatiti moju ženidbenu ponudu ili može da se zaposli u mom salunu kao zabavljačica. Pa... neka izvoli.

Sa Lakijem već je ugovorio sve detalje. Brzoruki momak okupiće grupu njegovih poverljivih ljudi i neprimetno krenuti na ranč. Pod okriljem noći lako će savladati branioce, spaliti zgrade i rasterati stoku. Za svaki slučaj, nosiće široke sombrero-šešire i psovati kao Meksikanci. Bar to je svaki čovek sa granice dobro znao.

Uskoro, četu maskiranih jahača progutala je tama, a sat kasnije već je uveliko praštalo oko Pirsove kuće.

– Skloni se, devojko – galamio je stari Vilijam sedeći kraj razbijenog prozora u prizemlju dok mu je u ruci praštala vinčesterka. – Pusti da ovo srede muškarci.

– Ranjenici, a ne muškarci – očajno će Dajana gledajući ga kako se muči da samo jednom rukom povuče zatvarač i ponovo napuni oružje. – Ovo je propast »Penaska«.

– Adelante, muerto gringo! – čuli su se povici oko kuće pa su oboje verovali da su se njihovi ljudi mimoišli sa komančerosima koji su sada napali ranč.

Ali, iskusnog jahača Dvajta Nejlsa nisu mogle da prevare jezičke smicalice gazde Baldvina, i njegovih ljudi.

– Meksikanci, koješta! – mrmljao je pažljivo nišaneći na senke koje su jurile između zgrada. – Pucaju samo koltovi i vinčesterke. Nijedan karabin »trenta-trenta«.

Osećaj ga nije varao. Uz resko ciktanje vinčesterki čulo se i duboko praskanje kratkocevih revol-

vera. Ma kako pažljivo osluškivao još nije čuo nijedan karakteristični, kliktavi pucanj iz karabina 30-30, omiljenog meksikanskog oružja. Napadali su ih Amerikanci, najpre ljudi Freda Baldvina, podmuklog biznismena koji je njihovom gazdi nudio tri hiljade dolara da mu proda »Penasko«, a sad koristio priliku da veliki ranč dobije i bez tih para.

— Muerto Amerikano, bueno! — čuo se nečiji smeh od ugla kuhinje gde su banditi verovatno savladali starog kuvara i već podmetali vatru.

Uskoro, u to ga je uverio i požar koji se sve više rasplamsavao. Pojačan noćnim vetrićem, širio se i gutao staru drvenu zgradu sa koje su varnice uveliko letele prema rančerskoj kući.

Paljba nije prestajala iako se Nejlzu činilo da više ne primećuje plamičke iz gazdine puške koja je dotad povremeno sevala sa prozora kuće koja se nalazila na drugom kraju dvorišta. Ni u tome nije bilo logike. Umesto da jurnu i upadnu u zgradu gde je otpor bio skršen, oni su i dalje jurcali dvorištem, pocikivali i više šenlučili nego ozbiljno gađali iz oružja.

— Kao u nekom jeftinom pozorištu! — mrmljao je čudeći se što izostaje i juriš prema kaubojskoj spavaonici gde se nalazio, a onda mu sevnu čudna pomisao.

— Pa oni ne žele da povrede Dajanu. Kad spale ranč, Baldwin računa da će mu sama pasti u ruke. Nije džabe odavno obletao oko nje.

Vatra je sada zahvatala i glavnu zgradu i to baš od krova. Brzo se širila zahvatajući gornji sprat i Dvajt se sve više mrštio nemoćan da pomogne.

Ali, sada se puške napadača okrenuše i prema njegovom utočištu. Bar desetak cevi rigalo je vatru dok su kuršumi cepali prozorsko okno nateravši ga da se svali na pod i otpuže u ugao. Na sve strane letelo

je iverje, a kuršumi se, uz jeziv zvižduk, odbijali od zidova.

— Ovo je kraj — mrmljao je gledajući kako kroz prozor uleću zapaljene baklje, a vatra već zahvata slamarice i drvene ležajeve.

Vukao se i dalje duž zida, a onda mu pogled pade na prozor na stražnjem delu spavaonice kroz koji nisu doletela zrna.

— Možda je ovo spas! — s nevericom je mrmljao gušeći se od dima pa odlučnije krenu prema prozoru na kojem su bili spušteni drveni kapci.

Snažnim udarcem kundakom puške razvali ih i glavačke se baci napolje. Bubnuo je o tvrdu zemlju i zaječao od bola koji mu prostreli ranjenom nogom, a onda žurno počeo da puzi prema grmlju koje se nalazilo desetak koraka iza daščare.

Kao i ostale zgrade, sada je požar potpuno zahvatio kaubojsku spavaonicu koju su i dalje rešetal i kuršumi bandita. Grmlje mu se nalazilo gotovo nadohvat ruke, kad oko kuće dotutnja neki jahač na zape-njenom konju i ugleda ga zgrčenog na zemlji.

— Karamba! — psovao je smirujući životinju i na brzinu opalio dva metka od kojih jedan prolete pored Dvajtovog lica kao dašak toplog pustinjskog vetra.

Ali, sada grmnju njegova puška. Gotovo ne nišaneći, onako sa zemlje, pogodi ga tačno u grudi i zbaci sa sedla, a konj, izbezumljen požarom i grmljavinom oružja, odgalopira u noć.

Pucnjava je postepeno jenjavala, a od koral se čula njiska životinja.

— Rasteruju konje — sevnu mu kroz glavu dok se zavlacio u grmlje, a onda se začu tutnjava galopa što je bio znak da su banditi krenuli sa ranča.

Čim je čula da odlaze, Dajana izlete iz zapaljene kuće i stušti se prema daščari gde su stanovali jahači.

— Hej, Dvajte! — zvala ga ali joj plamen nije dao da uđe u zgradu koju je vatra naprosto gutala.

— Ovde sam, devojko — začu mu glas odnekud iz daljine. — Ovde, u žbunju...

Žureći oko zgrade, brzo se nađe na mestu gde se krio Nejls i baci se kraj njega na kolena.

— Otac... ubili su ga komančero-si! Ranč je propao!

Plećati čovek pokušao je da je uteši:

— Vilijam je poginuo kao pravi čovek, braneći svoje imanje i tebe, devojko. Takva mu je bila sudbina. A što se tiče Meksikanaca, nisi u pravu. To su ubice gazde Freda Baldvina. Eno jednog, leži iza spa-vaonice.

Začudena, Dajana se ispravi i polako pride oborenom jahaču kraj koga je ležao veliki sombrero.

— Pa... to je Hal — prošapta gledajući ustreljenog čoveka. — Samo ima meksikanski šešir...

— I možda tvog oca na duši — dodade plećati momak izvlačeći se definitivno iz grmlja.

Gledajući zgrade koje su dogorevale, oboje su ćutali misleći na rančera i starog kuvara koji su nestali u ognju. U sebi su se zaricali da će se osvetiti ubici koji je, nalickan i na izgled čistih ruku, mirno sedeo u svojoj kancelariji čekajući da mu Laki Larimor podnese izveštaj, a cura sama uleti u šake.

— Ubiću tog bednika! — škripao je zubima stari »Penaskov« jahač, ali ga devojka učuta jednim pokretom ruke.

— Kazniće ga zakon, Dvajte.

Apachi nisu čekali fijestu. Udarili su odmah posle ručka, usred dana kada im se niko nije nadao.

Još tokom noći Pablito se došunjao u blizinu pećine i zavukao u grm meskvite. Napola zatrpan peskom, sa beskrajnim strpljenjem če-

kao je da se poglavica okolnim putem prebaci na stene iznad pećine.

Umotani u konjski pokrovac, uz njega su se nalazile dve napunjene vinčesterke i de Olidov srebrni kolt kao i redenici sa rezervnom municijom. Strepeo je jedino da ga ne nanjuše konji, ali ih banditi uopšte nisu izvodili na pašu. Povremeno, dvojica bi odlazila do obližnjeg šumarka i donosili po naramak lisnatog granja tek da ih održe u životu.

U pećini sigurno ima kakva lokva nakupljene vode od kišnice koja se sliva kroz šupljine u steni — mislio je dečak kotrljajući po ustima kamičak kako bi zavarao vlastitu žeđ, a onda primeti oblačić prašine koji se javio na zapadu kanjona.

— Neko dolazi — mrmljao je pra-teći i dalje pogledom prašinu. — I to samo jedan jahač.

Već je odavno uočio dvojicu stražara pred pećinom i odlučio da prvo smakne bližeg nadajući se da će Čato sa stena lakše pogoditi udaljenijeg čoveka koji je s puškom u rukama sedeo ispod nekog grma.

Ubrzo i stražari otkriše dolazak nepoznatog jahača pa povikaše prema pećini odakle se pojaviše bradati Gaonzales i njegov zamenik Karlos Ortega.

— Neko dolazi, alkalde — obavesti bliži stražar zbog čega Panfilo naredi da još dvojica ljudi zauzmu položaje ispred pećine. Sada mu se na nišanu nalazilo šest bandita, ali se Pablito još nije micao. I dalje je ležao napola zatrpan u pesku ne usuđujući se ni da mrdne kako pre vremena ne bi otkrio mesto zasede.

Nekako uporedo sa nailaskom jačaha, ugleda na steni ispruženu priliku poglavice Čata koji samo pomače grm iza koga se skrivao odajući mu na taj način svoje mesto.

— Hej, gringo... kuda si zapeo po ovoj vrućini — javi se Ratklifu banditski vođa dok naokolo zakloparaše zatvarači karabina. — Ko još putuje usred podne?

— Onaj ko mora — začu se otegnuti Ratklifov glas. — Tražim Panfila Gonzalesa.

— A našeg dičnog cara Maksimilijana... njega ne tražiš? — cerekao se banditski šef šibajući pogledom po jahaču i okolini pritisnutoj podnevnom jarom. — Taj ti nije potreban?

— Taj je daleko, kompadre. Čak u carskoj palati u Ciudad de Meksiko. Kad bih i dospeo tamo, ne bi dali da u carsku kuću uteram krdo stoke.

Sad su Meksikanci uveliko načulili uši. Pominjanje stoke koju su očekivali nije im prošlo nezapaženo i sve su oči bile uprte u prose-dog stranca koji je mirno zavijao cigaretu nemarno oslonjen podlak-ticama o unkaš sedla.

I Pablito je bio napet poput tetive luka. Shvatio je ko je vođa komančerosa i čvrsto odlučio da prvo njega smakne. Zbog toga je s beskrajnom pažnjom izvlačio zavežljaj sa oružjem ne skidajući očiju sa Panfila Gonzalesa.

— A te krave, por favor senjor... gde su vam? — kao slučajno pripita plećati Karlos Ortega. — Nešto ih ne vidim.

Ratklif polako završi zavijanje cigarete, liznu smeđi papirić i zabavi se tražeći sumporaču zadenutu za obod prašnjavog šešira.

— Biće i to — razvlačio je odbijajući prve dimove. — Stoka samo što nije stigla. Teraju je Gas Hejgud i još trojica naših momaka, a ja sam krenuo malo napred.

— Mil diablos! — psovao je kroz zube grdosija Sandoval ne mičući se iz svoje hladovine dok je kroz stisnute trepavice posmatrao Ratklifa. — Krenuo si ravno u smrt, gringo.

Pri tome je polako zatezao okidač revolvera neprimetno izvučenog iza pojasa i slušao radosne povike ostalih ljudi koji su se veselili skorom dolasku stada.

— Sjaši, amigo, našao si Panfila Gonzalesa — začu se vođin glas dok je širio ruke u znak dobrodoš-

lice. — Sada ćemo da pijemo tekilu i pravimo posao. Koliko nam goveda dovodite?

Ne žureći, Ratklif potegnu još dva dima i pažljivo smrvio opušak među prstima, a onda izvuče desnu nogu iz uzengije i počeo da sjahuje sa sivca. Bio je uveren da će ih banditi napasti tek pošto stigne stado pa je hitro razmišljao kako da ih navede da posedaju ispred pećine, na čistinu gde bi uskoro trebalo da dotutnje.

Taj pokret mu je spasio život.

Mada nije mogao da čuje razgovor, Čato je odmah shvatio da se pred njima nalazi belac koji predvodi stoku pa ga je ćutke uzeo na nišan ugledavši krajičkom oka kako Pablito iz grma okreće pušku prema bradatom komančerosu. Ali, dok je povlačio obarač, čovek iznenada sjaha s konja pa mu njegov prvi metak samo zbaci šešir s glave.

Prasak njegove vinčesterke najavi pakao koji se istog trenutka otvori pred pećinom.

Sledeći hitac opalio je Pablito i Panfilo Gonzales tiho jeknu držeći se za krvave grudi, a onda se stropošta na zemlju.

Sada zaprašta sa svih strana. Većina bandita okrenula je oružje na stenu iznad pećine rešetajući mesto odakle se malopre pojavio oblacić belog barutnog dima, ali se lukavi Čato već otkotrljao na stranu i iz novog zaklona osuo paljbu obarajući razbojнике koji su mu se nalazili kao na strelištu.

Ni dečak nije zaostajao. Ležeći još uvek u grmu, ispalio je celi magacin vinčesterke na ljude pred pećinom, a onda zgrabio opasače i drugu pušku nestajući iza obližnje stene.

Od prašine uzvitlane nogama boraca i barutnog dima gotovo se ništa nije videlo pa Ratklif iskoristi gužvu i žilavim rukama zgrabi unkaš sedla a onda vrisnu otegnuti poklik južnjačke konjice. Kao iz puške, sivač jurnu galopom iz me-

sta odnoseći jahača koji je postrance visio o sedlu.

Bio je to pokušaj očajnika, ali je prosedi jahač još imao nekih izgleda da se spase jer se odjednom nađe izvan nišanskih linija dvojice Apača, ali i cele grupe komančerosa koji su se razleteli po zaklonima ispred pećine.

Još se nije znalo koliko ih ljudi napada, pa čak ni ko su ti iznenadni neprijatelji, a gužvu su još više stvarali vešti indijanski borci koji su stalno menjali mesta i neprestano pucali.

Izletevši iz prašine, Dag Ratklif smiri konja i dočepa vinčesterku zataknutu u skabard na drugoj strani sedla.

— Beži, momče! — podviknu konju i pljesnu ga po sapima, a onda se baci u plitku jarugu koja je krivudala kroz retko grmlje meskvite i niskih kaktusa. Hitro je ubacio metak u cev i baš na vreme uočio jednog bandita koji je nameravao da se povuče u pećinu.

— E, nećeš, amigo — promrmlja i zasu ga kuršumima koji mu okonogu podigoše čitave vodoskoke peska pa se komančero odmah baci u obližnji zaklon odustajući od namere da se skloni u pećinu.

Razgledajući okolinu, prosedi Teksašanin ponajviše je pazio da se neki drugi Meksikanac ne odvaži da potrči prema pećini i zbog toga je sa po nekoliko hitaca obasipao njihove zaklone čim bi primetio makar i najmanji sumnjiv pokret.

Ubrzo, magacin puške bio mu je prazan i on se hitro maši opasača, a onda besno škripnu zubima. U redeniku je bilo tek desetak metaka, nedovoljno i za jedno kompletno punjenje, i zbog toga je nastavio štedljivo da gađa brojeći svaki ispaljeni metak.

Još uvek mu je uspevalo da drži na odstojanju sve protivnike, ali nevolja dode sa druge strane. Uočivši ga u plitkoj jaruzi, Čato ponovo okrenu pušku prema njemu misleći da bi tog kradljivca stoke i

saradnika komančerosa trebalo da smakne.

— Umrećeš pre nego izazoveš rat u našem kraju — mrmljao je rešetajući rub jaruge na čijem dnu se sklopčao prosedi jahač psujući sve na svetu zbog nastalog nesporezuma.

Sreća ga je, međutim, opet poslužila jer Apačevo prenošenje vatre na jarugu, iskoristiše dvojica bandita i jurnuše prema pećini. Sad je Čato brzo okrenuo pušku na njihovu stranu i sa dva precizna hica stigao bližeg komančera koji ničice pade u prašinu, a onda mu okidač udari u prazno ležište metka. U odlučujućem trenutku ostao je bez municije, pa besno mrmljajući pokušao da napuni pušku.

— Pobeći će — mrmljao je gledajući kako Meksikanac gotovo stiže pred pećinu, a onda sevnu hitac iz jaruge i obori ga na samom ulazu.

— Šta je sad ovo, belac gađa komančeroze?! — pitao se ne verujući očima, a onda se dogodi još čudnija stvar.

Pogoden postrance u glavu, Palbito zatetura iz zaklona u kome se dotad krio i odjednom se nađe na meti svih bandita. Jednom rukom držao se za okrvavljenu glavu s koje mu je sletela armijska kapa, dok je u desnici stezao srebrom okovano oružje koje se blistalo na podnevnom suncu.

— Koistedov revolver! — povika nekoliko Meksikanaca uglas, a onda se ispod grma meskvite gde se dotad nalazio, pokrenu ogromna prilika Andreasa Sandovala.

— Puštaj ga meni, odraću ga živa! — urlikao je grabeći dugim koracima prema Indijancu i uz put vadio nož iz pojasa. — Maldito Čirikaua, više nas nećeš napadati.

Čatova puška, napunjena samo sa dva metka, opet je bila prazna i bilo je pitanje samo trenutka kada će džinovski Sandoval stići dečaka i zaklati ga.

— Bar će ti duša po danu stići pred velikog duha — jedva izusti

poglavica gledajući gotovu smrt svog mladog ratnika, kada iz jaruge prasnu novi hitac i snažni komančero posrnu i pade iza nekog kamena.

— Taj belac je zaista na našoj strani — gotovo jeknu Čato i hitro poče da puni oružje ne znajući da je poslednje metke Daglas Ratklif izvukao iz svoje duvankese.

— Eto, šta vredi šaka rezervne municije — s gorčinom je mislio prosedi jahač vadeći kolt iz futrole. — Drugom spaseš život, a sam pogineš.

Sa šest metaka u dobošu starog »frontijera« i dva preostala u magacinu vinčesterke, mogao je još da opali devet hitaca i zbog toga se reši na očajnički pokušaj. Hitro pri diže kundak ramenu i prorešeta obližnje zaklone gde je primetio kretanje Meksikanaca, a onda podvi noge i kao pustinski vuk odbaci se napred i pognut jurnu iz jaruge.

U tri džinovska skoka nade se kraj mladog Indijanca koji je, još uvek obnevideo, teturao kroz grmlje. I, dok su se banditi tek snalazili i okretali puške prema njemu, baci se na dečaka i obori ga na zemlju. Žilavim rukama dočepa mršavo telo i gurnu ga u zaklon iza povelikog kamena, a onda mu istrže srebrni kolt iz ruke.

Sada je imao dva revolvera i dobar zaklon pa odmah opali gadajući pogurenu figuru nekog komančera koji je, koristeći gužvu, pokušao da ih obide sa leve strane.

— Dobro oružje — smrsi Teksašnin gledajući kako bandit naglavačke pada u prašinu, a zatim se opruži iza kamena oko koga počese da zuje rojevi kuršuma iz cevi karabina »trenta-trenta«.

Sklopčan iza stene, Pablito je uspeo da obriše krv sa očiju i s nevericom je gledao belog jahača koji je u ruci držao i njegovo oružje.

— Pablito se ne boji smrti... udri! — viknu grlenim glasom i razdrliji cicanu košulju na mršavim gru-

dima. — Manitu je hteo da sin Čirikaua Apača ne preživi današnji dan.

Zauzet prepucavanjem sa Meksikancima, Ratklif ga u prvi trenutak nije razumeo, a onda, uprkos teškoj situaciji i smrtnoj opasnosti, razvuče usne i nasmeja se od srca.

— Da se ja pitam, doživeo bi duboku starost — namignu dečaku i dobaci mu napola ispaljeno oružje.

— Eto, prijatelji smo... Sad i drugi Apač nije verovao vlastitim očima i sa čuđenjem držao srebrni kolt u rukama.

— Belac mi daje oružje...

— Daje, pa šta! — dreknu Ratklif zverajući iza kamena na neprijatelje — udri komančeroše!

Naviknut na svakojaka iznenadjenja koja su sobom nosili okršaji i težak život u pustoši, Indijanac samo klimnu glavom i izviri iza kamena. Pažljivo je birao cilj svestan da u revolveru nema više od jednog ili dva metka i već mislio kako je smrti izbegao samo do narednog juriša komančerosa, kada poglavica poče da maše sa stene dajući im neke znakove.

— Bogami, dolazi stado! — radosno podviknu prosedi čovek veselo gledajući Pablita. — Sad ćeš videti šta znaju naše krave.

Zavijena u oblak prašine, s leva se pojaviše čelna goveda zahuktalog stada ispod čijih papaka se tresla zemlja, a rika goveda nadjačavala pušcanu paljbu.

— Beži Pablito! — povika Ratklif i jurnu iza kamena gledajući kako džinovsko telo Andreasa Sandovala nestaje pod nogama gotovo poludelog stada.

Oporavljeni Apač samo kliznu iza kamena i pognut nestade u grmlju bežeći prema krševitijem terenu gde ga nije mogla stići stoka. U gužvi, nekako se razdvojiše i kad je Ratklif konačno stigao na bezbedno mesto, mladom ratniku nije bilo ni traga.

— Tako ti je to u životu, samo što nadeš prijatelja... već ga izgubiš —

mrmljao je gledajući kako brzoruki Nik Eliot, gađajući iz oba revolvera, obara poslednje komančeroše koji su izbegli smrt pod nogama goveda u stampedu.

XIII

Jutro je bilo poodmaklo kada čudnovata povorka ude u Atoku. Napred je jahala Dajana Pirs i vodila dva konja koja su, jedan za drugim, bila povezana sa dve motke učvršćene na njihovim bokovima. Između oblica bilo je razapeto neko staro čebe u kome je ležao ranjeni Dvajt Najlz koji je u ruci držao ular četvrte životinje preko koje je bio prebačen leš barmena Hala.

Oprema je, očigledno, bila napabirčena. Devojka je, na primer, jahala golog konja i umesto uzde stavila mu komad nagorelog lasa oko glave. Slično je bilo i sa životinjama koje su nosile ranjenika. Umesto kolana imale su stegnute konopce za koje su bile pričvršćene motke, a čebe je sigurno dugo vremena stajalo negde u koralu pre nego ga je devojka uzela za improvizovana nosila.

Konj koji je nosio mrtvacu jedva je vukao noge od starosti i sipljivo dahtao dok su se zaustavljali ispred šerifove kancelarije. Ne sjahujući, devojka viknu zvonkim glasom:

— Denone, Glene Denone... izadi.

Verovatno zbog toga što je stajao blizu vrata, na tremu se prvi pojavi grdosija Džek Donovan pa oboje, i devojka i ranjeni jahač Najlz, samo zinuše od čuda.

— Čepanica, pa šerifov zamenik! — čudio se Dvajt i zamalo ne ispade iz improvizovane ležaljke. — Šta radiš tu, čoveče?

Bivši izbacivač, koji je pola veka proveo sa oblicom u rukama, sada je držao kratki »skatergan«, a na grudima imao plehanu zvezdu koja se sjala na suncu. Kao i za mnoge građane, i za njih je to bilo prvorazredno iznenađenje koje Čepanica odmah reši grmnuvši iz basa:

— A šta misliš da radi čovek sa zvezdom, mudrač? — preseče pogledom Nejlsa. — Svako pametan bi rekao da štiti i zastupa zakon. Ali, da ja tebe nešto upitam... zar te nije stid da se izležavaš na tom čebetu, a da ti devojka vodi konja? U međuvremenu iz kancelarije izade i šerif Denon i jednim pogledom obuhvati jahačicu i ranjenika. Pažljivo osmotri konje uočavajući pomankanje opreme, a pogled mu se zadrža na nagorelom komadu užeta. Sve skupa, jasno mu je govorilo da se na »Penasku« dogodila velika nevolja i zbog toga uzdahnu i rukom popravi stari opasač sa revolverom u koricama.

— Dakle, šta želiš, devojko? — jedva procedi kroz stisnute usne.

— Želim da uhapsiš ubicu mog oca i našeg kuvara. I da ga izvedeš pred lice pravde.

Nekoliko prolaznika već se okupilo i iz daljine posmatralo scenu pred zatvorom. Sve su to bili oprobani ljudi sa granice koji su, već i po sitnicama, mogli da zaključe šta se zbilo na ranču. »Penasko« je, očigledno, bio uništen.

Ali, devojka je dojahala na neosedlanom konju i dovela ranjenika, a i mrtvog čoveka koji je, u to niko nije sumnjao, stradao napadajući ranč. Svako je znao da je Hal bio na platnom spisku gazde Baldvina i da život sigurno nije izgubio braneći ranč.

— Da li ti, devojko, govoriš da je Vilijam Pirs ubijen, a ranč »Penasko« spaljen? — procedi šerif smrknutog pogleda.

— Tačno, gospodine... banditi Freda Baldvina napali su noćas naše imanje. Kao i svi drugi građani, znali su da su naši jahači krenuli za komančerosima i iskoristili su trenutak da nas napadnu. Ali, preživeli smo ja i Dvajt Nejlz koji mi je svedok da govorim istinu.

— To je prokleti lažljivac! — preseče je ledeni glas Lakija Larimora koji je zajedno sa gazdom Baldvinom žurno prelazio ulicu dolazeći

iz »Silver dolara«. — Svi znamo da je ranu zaradio prepucavajući se sa vašim predradnikom Gasom Hejgudom koji je sa svojom grupom potkradao »Penasko«. Devojko — zareža raskrečen ispred zatvorskog trema — ti si obična lažljivica i...

— Stani, Laki! — prosikta šerif Denon spuštajući mršavu šaku iznad samog revolverskog kundaka. — Ne vredaj gospodicu Pirs, jer ću te...

— A šta ćemo sa uvredama izrečenim na moj račun? — javi se Fred Baldwin zabavljen rezanjem vrha debele cigare. — Čini mi se da ta dama u muškim pantalonama teško kontroliše svoj jezik. Zar i ti, stari jastrebe, nemaš isti utisak?

Poneki ulizica krivio je lice odobravajući njegovo nedolično ponašanje prema jednoj ženi, nadajući se da će mu to veliki gazda zapamtiti.

Ali, Glen Denon nije bio poltron koji bi zadržtao čim veliki bos iz Atoke malo povisi glas. Sevajući očima, okrenu se Baldwinu i razvuče ledenim glasom:

— Baš dobro što si ovde, Frede, i što si uzeo reč. Pa, da čujem šta imaš da kažeš na optužbe gospođice Pirs. Naravno, bez uvrede.

Dok je govorio, pogledao je okupljene ljude i sa mnogih udvoričkih lica nestade snishodljivih osmeha. Svima je bilo jasno da šerif neće popustiti i da su nevolje tek na vidiku.

— Šta imam da govorim, do davo! kad ništa ne znam o toj gužvi na »Penasku«. Zar me i ti nisi sinoć video kako sedim u »Silver dolaru«?

— Naravno, Frede... video sam te, samo... kako znaš da se napad na »Penasko« odigrao sinoć kad nisi mrdnuo iz tog saluna? Verovatno su ti javili?

To je bio udarac koji je uzdrmao čak i najvidenijeg čoveka Atoke. Fred Baldwin je samo buljio u šerifa i jedva promućao:

— Šta... šta govoriš, Glene. I zašto me hvataš za reč? Naravno da ništa ne znam o tom prokletom »Penasku« pa ni o vremenu napada na ranč. Mislio sam... bilo je logično da se taj nemili događaj zbio sinoć jer je gospođica Pirs jutros prijavila napad. Verovatno ne bi danima čekala da ti to kaže.

E, sada se više niko nije smeškao. Svima je Baldwinova odbrana izgledala bleđa i providna, a većina je počela da veruje da najbogatiji čovek zaista ima umešane prste u napad na »Penasko«. Uostalom, bila je javna tajna da je Baldwin bacio oko na ranč i osakaćenom gazdi Pirsu nudio bednu cenu koja je pre ličila na otimačinu nego na poslovnu ponudu.

Dobro, Frede... ono sa vremenom napada, izletelo ti je — mirno će šerif gledajući ga sokolovim očima u kojima su vrcale opasne iskre. — Ali, šta kažeš za smrt svog barmena? Hoćeš li nam ispričati priču kako se zabunio pa umesto za šank u »Silver dolaru«, otišao na »Penasko«? Znaš — oteže ne skidajući pogled sa Baldwinu — kad najmoćniji čovek Atoke pravi budalu od sebe, onda to ostalim građanima dode kao besplatna priredba putujućih cirkusanata.

Vukući noge većina građana se izmače podalje od zatvora. Bilo je lepo slušati šerifovo šegačenje na račun omraženog biznismena, ali... sada je stari jastreb preterao. Gazdu Freda Baldwinu porediti sa cirkusantima... to nije moglo proći nekažnjeno.

To je, naravno, znao i stari šerif Glen Denon. Ali, znao je i to da bi gazdi Baldwinu bilo veoma teško dokazati podstrekavanje na zločin, koji se dogodio na »Penasku«. Sve bi se s tugom je mislio starac — svelo na uobičajenu priču: »tačno, Pirs je stradao u razbojničkom napadu na svom imanju, ali... ne može se dokazati ko su počinio. Niko ništa nije video, a bez svedoka se nije mogao ni imenovati počin

lac nedela. „Što se tiče Dvajta Nejlza, pa on je bio jahač sa „Penaska“ i prema tome pristrasna ličnost kojoj se baš i ne bi moralo verovati.

Za tridesetak godina kako je drugovao sa šerifskom zvezdom nagle dao se mnogo zločinaca, ali su oni, kao bogati Fred Baldwin, bili najgori. Uvek su imali čvrst i neoboriv alibi i dovoljno para da najme revolveraše koji će za njih pljačkati i ubijati. Oni su, naravno, uvek ostajali čistih ruku.

Zbog toga je Glen Denon i tražio direktni obračun uzdajući se u još uvek brzu desnicu jer drukčije s podmuklim Baldwinom nije mogao izaći na kraj.

Sad mu se za to pružila prilika, jer je i Laki Larimor mislio da će u direktnom obračunu gazdu Baldwinu rešiti svih briga. Na prvom mestu ovog opasnog šerifa i njegovog glupog zamenika koji je do pre neki dan bio srećan kad bi mu prvi čovek Atoke bacio mrvicu sa svog stola. Zbog toga iskorači prema tremu i zareža promuklim glasom:

– Vidiš, mudrač... priča o putujućim komedijašima malo ti je šuplja. Ja kažem da si ti glavni klovn. Baš tako, stari izlapeli klovn sa limenom zvezdom kojom pokušava da plaši ljude.

Glen je bio napet kao tetiva indijanskog luka. Desnica mu je lebdela iznad oružja u starom opasaču, a oči sevale opasnim sjajem. Laki Larimor je dobro znao da je u pitanju samo trenutak kada će starac potegnuti kolt i... umreti.

– Pa, sad... ako misliš drukčije, dokaži – razvuče Laki pažljivo motreći šerifa koji više nije imao izlaza.

Ili će potegnuti... pa šta bude, ili može da se kupi iz Atoke. Čovek koji nije umeo sam da reši svoje probleme, nije mogao da rešava ni tuđe. Pogotovo čovek sa zvezdom.

Glen Denon je to dobro znao. Takođe je znao da će sledećeg trenutka potegnuti na tog uobraženog La-

kija koji je mislio da mu u brzini i preciznosti niko nije ravan. Možda i nije ocenjivao je starac, ali... još postoje stari graničari koji nisu birali protivnike niti ih brojali. Jednostavno su se borili. I onda Glen Denon dohvati kundak starinskog kolta i trgnu ga iz futrole. Dok je palcem zapinjao okidač i izravnavao dugu, šestougaonu cev, znao je da je bio sporiji od protivnika.

Mršavi umetnik s revolverom, Laki Larimor kezio mu se u lice dok mu je iz oružja sevnuo narandžasti plamen.

Pogođen u grudi, starac pade na daske trema ispred svoje kancelarije, a iz nemoćne ruke odlete mu kolt.

– Klovn sa zvezdom... koji više neće nikoga plašiti – podsmehnuto se Larimor i zakorači od trema, kada se pokrenu krupa figura Džeka Donovana, a obarači „skatergana“ tiho kliknuše dok ih je zapinjao.

Poluokrenut od njega, Larimor nije mogao da mu vidi oči, ali je Džekov užagreni pogled naprosto presekao gazdu Freda Baldwinu.

U njemu je ugledao smrt od koje ga više ništa nije moglo spasiti pa ni očajnički povik:

– Ne, Cepanco...

Iz leve cevi strašnog „skatergana“ rignu oganj i krupna sačma prorešeta gradskog moćnika Freda Baldwinu, a onda plećati čovek pokrenu pušku uzimajući na nišan mršavog Larimora.

Ako je brzoruki šerif Denon još zbog nečeg i mogao da se nada, spori Džek Donovan apsolutno nije imao nikakve šanse. Jedva se i pomerio pokušavajući da nanišani na revolveraša, kada se Lakiju kolt nade ponovo u rukama. Cev je munjevito bila poravnana sa njegovim širokim grudima, okidač zapet, a prst već povlačio obarač, kada se začu grmljavina drugog oružja čiji kuršum na mestu ubi Larimora.

Zapanjeni građani ugledaše napola pridignutog Dvajta Nejlza iz

čijeg revolvera se izvijao tanak pramen dima. Oslonjen jednom rukom na konjska leđa, nekako je uspeo da se ispravi na ležaljci i ustreli opasnog ubicu.

— Taj je vodio bandite koji su napali »Penasko« Donovane. Bada se maskirao širokim meksičkim sombrerom, pri svetlu požara lako sam poznao kolt sa kundakom od slonovače. Eto ga, sada ti leži pred nogama.

Džek Cepanica polako spusti okidač neispaljene cevi pa energično reče:

— Hajde, ljudi... razilazite se! Još jednom je pobedio zakon. I, to je sve za danas.

*

Zahvaljujući krševitom terenu, stoka se brzo umorila i stampedo prestao već posle jedne milje, pa su je petorica jahača sa »Penaska« okupili do mraka.

Noćas bi trebalo da dobro pripazimo, jer se naši nenadani saveznici vrzmaju u okolini — upozoravao je Džim Flečer misleći na dvojicu Čirikaua.

Svi s odobravanjem klimnuše, ali je Džim Ratklif imao drugo mišljenje.

— Što se mene tiče, spavaću celu noć. Apači imaju prečeg posla nego da obilaze oko naših krava.

Naviknut na to da Ratklif nikad ne govori pre nego što dobro promisli, Džim je ćutao, ali zato zakrešta krivonogi Džekob Keli:

— A koji su to, moliću lepo, preći poslovi od skupljanja naših skalpova i krađe stoke?

Indijanci neće propustiti priliku da do toga olako dođu. Ja vam kažem — važno je mlatarao mršavim rukama — evo njih noćas sa svojim krivim noževima.

Dugajlija Nik Eliot je ćutke gledao u zemlju, a ni stari lovac Smajler Krogan, koji je dobro poznao Apače, ništa nije govorio. Kao da je odjednom postao neodlučan.

Sada je Ratklif morao da objasni svoj stav, jer na granici ništa nije smelo da bude polovično rešeno. Neodlučnost je u pustoši vodila ravno u propast.

— Dok sam boravio s komančerosima, imao sam priliku da shvatim zbog čega su se Apači uopšte umešali u borbu...

Kako zbog čega? — dreknu Keli.

— Pa svako dete zna da se mrze gore nego pas i mačka.

Smireni Ratklif sačeka da se krivonogi jahač istutnji i mirno nastavi:

— Tačno, komančerosi ubijaju Apače zbog skalpova koje prodaju vlastima u Meksiku i zbog toga nijedan Čirikaua neće propustiti priliku da smakne bar jednog šeširdžiju. Samo... juče ih nisu napali jedino zbog toga. Onaj na steni stalno je mene gađao.

Keli jedva dočeka da se ponovo umeša:

— A šta si ti očekivao? Zar ne znaš da smo već stotinu godina u ratu s njima?

I ovog puta prosedi Ratklif je strpljivo sačekao da umukne. Keli jevo kreštanje i nastavio smirenim glasom:

— I to je tačno, čoveče. Samo... Indijanac na steni promenio je taktiku čim je shvatio da nisam sa komančerosima. Odmah je prestao da me gađa i čak, zajedno sa mnom, sprečavao Meksikance da se dopaju pećine. A tek kad sam mladom Indijancu dao revolver...

— Šta... šta govoriš, Dag?! — prenerazi se Džekob kome umalo ne ispade lonče sa kafom. — Apaču dao oružje?

— Ama, nisam mu dao, samo vratio... znaš, dečak je bio ranjen pa sam ga gurnuo u zaklon da ga oni krvoloci ne ubiju, a zatim mu dodao revolver koji mu je ispao iz ruke. Znaš, Keli — pogleda spečenog čoveka koji je samo zevao od čuda udvoje smo mogli bolje da se borimo protiv bandita.

– Bogami... bio je to pravi sporazum o primirju potkrepljen i poklonima u oružju – mrmljao je Smajler Krogan smeškajući se od srca.

– Baš mi je drago što se to dogodilo. Godinama se koljemo s Apačima, pa smo jedan dan mogli i u miru da proživimo.

– U pitanju je bilo tek nekoliko minuta, Smajleru – smeškao se sada i Ratklif dok je Eliot munuo nogom Džekoba koji je nameravao ponovo da zakrešti. – Nismo čestito ni pripucali na neprijatelje, kad dotunjaste vi sa stokom i raste-raste nas. I tako, propade nam prijateljstvo.

– E, baš neka je – ne izdrža Keli, ali se ipak pomaže na bezbedno odstojanje od Eliotovih dugačkih nogu. – Samo da mu još nisi dao taj revolver...

– A što si ti zapeo za jedan obični kolt – odjednom se javi Džim Flečer koji je sve vreme ćutao i ispod oka merio krivonogog sva-dalicu – kad smo im dali mogućnost da naoružaju celu četu novih jahača. A, šta sad kažeš, krivonogi?

Jedno vreme Keli ga je gledao razjapljenih usta, a onda počeo da unjka jedva čujnim glasom:

– Je l' to reče da smo im mi dali puške?

– Ne bi se baš tako moglo reći, ali smo im omogućili da dođu do njih. Šta ćeš, prebrzo smo jurili za kravama, a ti si u tome prednjačio.

Stari jahač i dalje ga je gledao s nevericom, ali su ostali shvatili o čemu se radi pa dugajlija Eliot počeo da mu objašnjava:

– Dok smo bili zauzeti stokom, ona dvojica Apača sigurno su pohvatali sve konje komančerosa i usput im skinuli skalpove. Naravno, nisu zaboravili ni na oružje. To je za njih vrlo važan plen i sad i ja ne verujem da bi rizikovali da ga izgube motajući se oko naših krava. Dakle... i ja ću na spavanje.

Jedino je Nik mogao da smiri sva-dalicu pa Džim iskoristi priliku da odredi uobičajeni redosled straža

oko stoke omogućavajući umornim ljudima da bar malo prilegnu, a na Džekobovo veliko iznenađenje noć je prošla mirno.

– Ratklif i Smajler će do mesta okršaja gde će sahraniti izginule komančerosa, a mi ćemo lagano poterati stado – odredi Flečer ujutro raspored, a ljudi ćutke počeo da sedlažu konje.

Trebalo se što pre vratiti na »Penasko« na kome su ostali devojka i nemoćni muškarci pa više nikome nije bilo do prepirke. Sinoćnje raspoloženje, posle brze pobede nad razbojnicima, jutros kao da je sasvim splasnulo i sva petorica su bili veoma zabrinuti. Kao da su predosećali nevolje koje su zadesile njihov ranč.

Oko podne stigoše na zapenjenim konjima Smajler i Daglas Ratklif.

– Sve smo pogodili osim skalpiranja – mrmljao je lovac doterujući konja uz Džimovog šarca. – Svi izginuli komančerosi imaju kosu na glavi.

I za hladnokrvnog Džima to je bilo veliko iznenađenje, ali sad nije bilo vreme za traženje objašnjenja. Indijanci su odstupili od uobičajenog postupka prema pobedenim neprijateljima i to je bila njihova stvar. Možda je o tome trebalo sami da brinu pa predradnik zauzda konja i reče Smajleru:

– Obavesti ostale da ne pominju Indijance. Sami smo pobedili i rasterali komančerosa, što da u sve to još petljamo i dvojicu Apača. Njima puške, nama naše krave. To je pravedna podela plena.

– I ja tako mislim, šefe – smrsi Smajler a lice mu se osu borama. – Kada bismo sve tačno ispričali, one kukavice iz Atoke što nisu smele da krenu u poteru za meksikanskim banditima, još bi nas optužili da šurujemo sa Indijancima. Znaš već, taj učmali gradski svet.

Rasterana stoka, prazni korali i spaljen ranč, bila je slika koju su ugledali kada su stigli na »Penasko«. Odmah im je bilo jasno šta se zbilo pa dugajlija Nik Eliot čutke napoji konja na valovu i okrenu ga u pravcu Atoke.

I ostali su žurno pritezali kolane formirajući mrku i opasnu grupu jahača koji su, laganim kasom, neumoljivo jahali osvetničkom stazom.

Nisu jurili galopom kao pijana kaubojska rulja, niti podvriskivali i pucali u vazduh. Kao pravi ljudi sa granice, čutke su krenuli i u ovu bitku. Ne zbog stotine dolara mesečne plate. Za te pare ne bi zalagali glave ni hitali u okršaj.

Krenuli su da kazne ubice njihovog gazde, bandite koji su spalili veliki ranč, ali i njihovu skromnu spavaonicu izgrađenu od brvana i dasaka. Samo... tvrdi ljudi nisu pitali za materijal od koje je bila sačinjena. Vilijam Pirs je bio invalid, ali hrabar i ponosan čovek koji nije pokleknuo pred nadmoćnijim protivnikom niti se predao u kritičnom trenutku, a njihova skromna daščara... za njih je bila pravi dvorac. Jedina kuća koju su imali.

Tako su stigli do grada i s čuđenjem se zagledali u plećatog Donovana koji je sa skraćenom sačmarom stajao ispred zatvora.

— Sve se, bogamu, okrenulo na glavce! — smrsi krivonogi Džekob Keli dok su jahali sredinom ulice.

— Mi šurujemo s Apačima, a Capanica nosi zvezdu na grudima. Utom sa trema grmnu novopečeni čuvar zatvora i zastupnik zakona:

— Stoj i ne diraj oružje. Ovde neće biti nikakve pucnjave. Jasno?

Džim Flečer i Nik Eliot ga i ne pogledaše. Taj opasni soj teksaških revolveraša i čutljivih boraca, nije znao za strah niti se osvrtao na pretnje makar ih rekao i čovek sa zapetim »skaterganom« u rukama. Krenuli su da pohvataju Pirsove ubice i... bogami, gazda Fred Bald-

vin visiće i to baš o velikom lusteru u svom »Silver dolaru«.

— Rekoh da stanete, ljudi! — ponovo se začu grdosijin glas sa trema, ali se dvojica dugajlija ni ne okrenuše.

I dalje su laganim kasom jezdili sredinom ulice, dok su ih ostala trojica sledila u stopu. Uopšte se nisu osvrtnali na poziv novog šerifa iz Atoke.

A onda Džek Donovan zvani Capanica, koji je do juče bio jedan od najčešćih prekršilaca zakona, napravi dva džinovska koraka i naprosto slete sa trema na ulicu. Oči su mu opasno sevale, a »skatergan« bio okrenut tačno prema dvojici čelnih jahača koji trgnuše uzde i u mestu zaustaviše zapanjene konje. Gubice su im gotovo dodirivale čoveka sa zvezdom na čijem licu se videla odlučnost da ih zaustavi ili — pogine.

Od Džeka Capanice, makar i sa zvezdom na grudima, niko to nije očekivao.

Baš zbog toga, a ne iz straha pred njegovom puškom, Flečer i Eliot su i zaustavili konje, a za njima se raširiše i ostali jahači: stari lovac Smajler i Dag Ratklif ulevo, dok čangrizavi Džekob Keli potera kljuse na suprotnu stranu od dvojice dugajlija. Bila je to prava pat-pozicija. Capanica je mogao da obori dva ili tri jahača sa »Penaska«, ali bi ga preostali izrešetali i prokrčili put prema »Silver dolaru« i njegovom gazdi Fredu Baldvinu. Jednog neprijatelja — bandu komančerosa uspeli su da savladaju, ali su podmukle ubice najbogatijeg čoveka Atoke uspele da rasture »Penasko«.

Baldvin i njegov prvi revolveraš Laki Larimor tvrdo su verovali da, će se, kada smaknu gazdu Pirsu, rasturiti i njegovi jahači koje više neće imati ko da plaća. Ali, nisu računali sa hrabrom devojkom koja je imala snage i odvažnosti da im tresne istinu u lice i optuži ih na očigled polovine građana, a još manje su verovali da će, na brzu ruku sa-

stavljena mala četa novih jahača; nastaviti sukob ni ne misleći na isplatu.

Verujući isključivo u moć novca, Baldwin je sve na taj način i organizovao. Snagom kapitala savladao je gotovo sve poslovne ljude u Atoki, a dolarima je kupovao i vernost svojih službenika: točitelja, izbacivača ili revolveraša. U prijateljstvo, ljubav i samopregor, nije verovao, ali zbog toga duboko verovao da će spaljeni »Penasko« biti signal njegovim jahačima za opšti razlaz. Ko nije mogao da plati, po njegovom uverenju, nije mogao da računa ni na privrženost vlastitih ljudi.

E, sad se događalo nešto što ni učmalim građanima nije bilo jasno: Džek Cepanica je bio spreman i da umre samo da bi zaustavio »Penaskove« ljude i dokazao snagu zakona kojeg je odnedavno zastupao, a sa druge strane, dvojica visokih revolveraša i njihovi ljudi došli su da osвете smrt gazde Pirs a unište nje ranča, iako za to nisu mogli očekivati nijedan vašljivi dolar na ime nagrade. Očigledno, stanovnici Atoke zaboravili su na nepisane zakone granice, koji su kazivali da se prijateljstvo ne kupuje nego delima dokazuje.

Petorica jahača i jedan čvrsti borac sa zvezdom na grudima stajali su na prašnjavoj ulici spremni da započnu orkšaj, kad se na tremu ispred zatvora pojavi vitka prilika Dajane Pirs čiji zvonki glas rascepi tišinu:

— Predradniče Flečer u, vratite ljude. »Penasko« će i dalje poštovati zakon i pomagati njegovo provođenje.

Bilo je to naređenje izrečeno čvrstim i odlučnim glasom od kojeg zadržta srce revolveraša Nika Eliota, ali i mnogih drugih ljudi koji su izvirivali iz kapija ili se prozora očekujući pucnjavu i još jednu pogibiju na prašnjavoj ulici Atoke.

Džim Flečer je znao da je »Penasko« dobio novog gazdu, čak i boljeg od nemoćnog Vilijama Pirs a vezanog za svoj trem i stolicu na njemu, pa mirno povuče uzdu naterujući šarca da krene korak unazad.

— Uredu, ljudi... čuli ste gazdaticu. Gospodin sa zvezdom na grudima preuzima stvar u svoje ruke — glasno ih pozva i palcem vrati kožnu predicu na okidač kolta.

Time je oružje bilo fiksirano u fultroli i jasno pokazana namera za odustajanjem od obračuna, pa za njim krenuše mršavi Eliot, prosedi Dag Ratklif i stari lovac Smajler Krogan. Poslednji je obrnuo konja krivonogi i kao zemlja spečeni Džekob Keli mrmljajući nešto o smaku sveta i gazdama u suknji.

— Dobro jutro, Dajana... uvek lepo izgledaš — oteže Eliot sjahujući s konja i maši se rukom za šešir. — Eto, izvršili smo tvoje prvo naređenje.

— Zdravo momci! — dočeka to devojka oborenih očiju i uzdrhtalih ruku, kojima za trenutak nije znala šta da uradi. — I mnogo vam hvala za sve što ste učinili za »Penasko«.

Sjahujući, žilavi jahači promrm-ljaše nešto u znak pozdrava, ali Džekob Keli ne izdrža a da ne zakrešti:

— Koliko ja vidim, samo smo podvili repove pred jednom cepanicom...

— Samo ste poslušali reč razuma — ispravi ga devojka gledajući kako Džek Donovan spušta okidače »skatergana« i prilazi im vučući noge po prašini a prosedi Dag Ratklif smrsi jedva čujnim glasom:

— Ne znam šta je sa Glenom Denonom, ali i ovaj momak, tako lepo zakićen plehanom zvezdom, izgleda da je pročitao poruku o uvek suvom barutu.

F. Daglas

ZALUTALI FARMER

Sara Mortimer je stajala oslo-
njena na ogradu korala, gde je
upravo ostavila konja, posle obi-
laska pašnjaka.

Zagledala se u reku.

Učinilo joj se da na nemirnoj ble-
štavoj površini negde sasvim da-
leko, leluja neki splav.

Pitala se da li da ode od obale, na
kojoj se i završavao ranč njenog
oca, ili da se vrati u kuću, pa da oca
ili jednog od braće obavesti da se
na reci događa nešto čudno.

Upravo je odmeravala razdaljinu
do obale, odnosno do kuće; konsta-
tovala je da je odstojanje gotovo
isto i da bi joj bilo potrebno, i u jed-
nom i drugom slučaju, desetak mi-
nuta.

Kad, u istom trenutku, veliki talas
prekri splav.

Iskreno se ponadala da na splavu
nema nikog, ali, kad je posle jedne
ili dve sekunde splav ponovo izro-
nio na površinu, primetila je na
njemu ljudsku priliku koja se, na
izgled, poslednjim snagama grče-
vito držala za ivicu splava.

Ne razmišljajući više, počela je
da trči prema obali. Stigla je do nje
mnogo ranije nego što je pretpo-
stavljala da će stići. Trčala je spoti-
ćući se o neravnine na travnatoj
zemlji, svim srcem želeći da stigne
na vreme, kako bi pomogla nevolj-
niku na splavu.

Ubrzo se našla pored čamca koji
je lancem bio vezan za deblo na
obali. U njemu su bila i vesla.

Bila je zadovoljna što je pre toga
bila na jahanju, pa je na sebi imala
pantalone i čizme sa ravnom potpe-
ticom. Da je nekim slučajem imala
na sebi jednu od onih širokih suka-
nja i cipele sa potpeticama, sva-

kako bi se našla u mnogo gorjoj si-
tuaciji.

Odvezavši čamac od obale, usko-
čila je u njega i zamahnula veslima,
upravljajući krmu prema splavu.

Sad je bolje videla: na splavu je
bio mladi muškarac, gotovo nag, i
više se nije pridržavao – očigledno
nije imao snage za to.

Telo mu je klizilo tamo-amo po
nevelikom splavu, pa je pretila
opasnost da padne u nabujalu reku
i zauvek ostane u njenim dubi-
nama. Jer, ovako iscrpen, poluones-
vešćen, sigurno bi se brzo utopio.

Sara Mortimer je odrasla pored
ruke, odmalena drugovala sa njom,
plivala, ronila, veslala. Dobro je poz-
navala njene čudi, i po godišnjim
dobima, i po razdobljima u toku
dana.

Leta i leta je provodila na tim oba-
lama, uz oca, a naučila je da pliva
još kada je imala pet-šest godina.

Veslala je snažno i brzo, jer se pla-
šila da će stići prekasno da spase
nesrećnog čoveka.

Pomislivši da će tako biti bolje,
ukoliko se ukaže potreba da za-
pliva, Sara je svukla čizme i panta-
lone. U ovakvim situacijama, kad bi
ljudski život zavisio od pokretljivo-
sti, nije bilo mesta skrivanja tela ili
stidu pred nepoznatim muškarcem.

Splav je bio mali, sklepan od
nekoliko dasaka, i na njega se si-
gurno ne bi moglo smestiti troje
odraslih, ukoliko oni ne bi sedeli ne
pomerajući se.

Čovek na splavu je bio plavokos,
snažne građe. Gornji deo tela bio
mu je potpuno obnažen, a ni donji
nije bio mnogo zaklonjen iscepa-
nim pantalonama.

Na nogama nije imao ništa.

Sara je, stigavši u neposrednu blizinu splava, zabacila lanac sa kukom, i zakačila je za splav.

Samo trenutak je razmišljala da li da čoveka pokuša da uvuče u čamac, ili da splav povuče prema obali.

Pošto nije bila daleko od obale, zaključila je da bi bilo manje rizično da povuče splav, zajedno sa čovekom, koji je ili bio na ivici svesti, ili bez nje.

Njoj je svakako bilo lakše nego bilo kojoj drugoj devojci koja bi se, u sličnoj situaciji, našla na njenom mestu. Sara je bila devojka snažne građe, veoma vešta, i sve je znala da uradi isto tako dobro kao što bi uradili njen otac ili starija braća.

Zakačivši metalnu kuku o splav, Sara je povukla lanac i pričvrstila ga za poprečnu gredu pored pramca.

Potom je zaveslala prema obali, i to tako da čamac plovi u pravcu u kom reka teče. Nije smela da seče talase, jer je reka bila nemirna.

Čvrsto držeći vesla, pazila je da ne napravi pogrešan pokret, kako čovek ne bi skliznuo sa malog splava.

Gledala je kuda čamac plovi, ali i u čoveka, koji je sada, to je bilo očigledno, sasvim izgubio svest.

Sara nije, bar na prvi pogled, primetila da je mladić ranjen.

Procenila je da nije stariji od dva-deset i pet godina.

Obnaženi deo tela bio je bez ožiljaka, kao i lice, po čemu je Sara zaključila da nije posredi neki opasni bandit ili čovek koji je u sukobu sa zakonom.

Tokom godina, dogodilo se više puta da je tuda prošao neki begunac, kriminalac, neko za kim je bila raspisana poternica.

Sara i članovi njene porodice pomogli su svakome ko se našao u nevolji, ali su pri tom uradili i ono što je za njih predstavljalo građansku dužnost: prijavljivali bi šerifu da je naišao nepoznati čovek, i ako bi se ispostavilo da nije u su-

kobu sa zakonom, bio bi ugošćen i ispraćen kao prijatelj, dok je u protivnom morao da bude sproveden u zatvor.

Sada Sara nije bila u nedoumici; bila je sigurna da taj mladić nije u sukobu sa zakonom. Bilo joj je to prosto nezamislivo, jer je delovao tako krhko i bezazleno.

Sara je imala dvadeset godina; odrasla je na ranču, na kom je uvek bilo najmanje deset kauboja, odlazila u obližnji grad, upoznavala razne ljude. Mogla je da proceni da onesvešćeni mladić na splavu ne spada među one koji se tuku, rukama ili noževima, ili koji vole da pucaju.

Takvi se ni pod kojim okolnostima ne odvajaju od svog oružja, a obično su toliko prevejani da ne dozvoljavaju da dospeju u situaciju da budu goli, bos, nenaoružani.

Stigavši na obalu, Sara je ponovo privezala čamac. Sada više nije bilo potrebe da pliva, pa je obukla pantalone i navukla čizme.

Splav je izvukla na obalu.

Ćučnula je i stala da posmatra lice nepoznatog mladića. Bilo je bledo, ali glatko, mladalačko.

Zatim je detaljno pregledala njegovo telo, ne bi li otkrila neku ranu koja se nije mogla videti na prvi pogled.

Nije videla ništa.

Okrenula ga je na leđa.

S olakšanjem je konstatovala da rane nema ne celom telu.

A onda se setila glave.

Mladić je imao prilično dugu i gustu plavu, blago zatalasanu kosu, koja mu je padala na ramena i na čelo.

Oprezno je sklanjala pramen po pramen i pregledala glavu.

Kad je uklonila i guste pramenove sa njegovog čela, mladić je počeo da se meškoli.

Otvorio je oči i pogledao gore.

Sarino lice bilo je sasvim blizu njegovog. Ona mu se nežno osmehnula.

Mladić je promucuo:

– Oh, gospode...

Zagledao se u Sarine plave oči. I njegove su bile slične, jasnoplave boje.

Gledao joj je, zatim, kosu, koja je bila sasvim svetla, gotovo bela, svilenkasta, sjajna i duga.

Još je zaneseno gledao u nju, kad je Sara progovorila sasvih tiho:

Živi ste, niste u raju, ako ste to pomislili gledajući u mene. – Smeškala se dok je govorila.

– Vi se šalite – jedva čujno odvratiti mladić – ali ja se ipak osećam tako bedno kao da umirem.

Sara se naglo uozbilji.

– Boli vas nešto?

– Sve me boli... – odgovori mladić, pokušavajući da se pomeri.

– Ali niste ranjeni, nemate modrica... Možda ste samo premoreni – rekla je Sara. – Otkad ste na splavu? Mislim, pošto sada više niste, koliko dugo vas je reka nosila?

Mladić se napregnu, u nameri da dobro razmisli. Dugo je ćutao, da bi, najзад, odgovorio:

– Ne znam tačno... Zavisi koji je danas dan, koje je doba dana, koliko je sati...

Sara pogleda u sunce, pa u senke. Još odmalena su je naučili da tako odmerava vreme. Zatim je odgovorila: – Danas je četvrtak, dvadeset i prvi jul, a ima oko dvanaest sati.

– U kom sam kraju? – pitao je mladić dalje.

– U okolini grada Vilvuda.

Mladić je opet začutao. Pošto je dobro razmislio, odgovorio je:

– U utorak su počeli da me proganjaju. Bežao sam... još sam imao konja. Onda sam prenoćio u jednoj šumi, na skrivenom mestu, pa sam ujutro krenuo dalje, pazeći da ne jašem otvorenim putem. To je, dakle, bila sreda. Negde pred podne, sustigli su me, i počela je tučnjava. Pucali su... Ne znam kako sam im umakao i ostao bez oružja. Možda sam ga izgubio na reci. Ne sećam se kako sam uopšte dospao na reku.

– Možda vas je neko već onesvećenog i razoružanog stavio na splav, u nadi da će vas odneti talaši? – izgovorila je Sara ono što je mislila.

– Ne znam, ali... – Kako se zovete? – nastavila je Sara da ispituje spasenog mladića.

– Lari Grirson.

– Šta ste skrivili onima koji su vas proganjali?

Mladić je opet začutao. Pokušao je da se uspravi, ali nije imao dovoljno snage za to.

Sara mu je pomogla.

Sedeći, Lari Grirson se osvrnu na sve strane, kao da je hteo da se uveri ima li u okolini nekog ko bi pokušao da ga progoni i uhvati.

Sve je bilo mirno, nikog nije video, a Sara mu je delovala tako pitomo i dobronamerno.

Shvativši da ona s pravom očekuje odgovor od njega, jer nijedna devojka ne želi da preuzme odgovornost zbog nekog ko je možda prekršio zakon, Lari reče:

– Ja nikom ništa nisam skrivio. Molim vas da mi verujete, gospodice...

Tek u tom trenu je Lari shvatio da ne zna čak ni ime devojke koja mu je zasigurno spasla život.

– Mortimer... Gospodica Sara Mortimer – predstavila se ljubazno.

Onda je Grirson nastavio:

– Dakle, gospodice Mortimer, treba da znate da sam dosad, do svoje dvadeset i treće godine, živeo mirno i povučeno, vredno radeći na očevoj farmi. Nismo bogati, a ni siromašni. Živimo kao većina ljudi u ovom kraju. Ali, imam brata koji je davno otišao od kuće, i koji je, od svih nas, a ima nas četiri brata i dve sestre, dakle koji je od svih nas sasvim drugačiji. Nikada nije voleo da radi, a voleo je oružje i avanturistički način života... Zastao je i duboko udahnuo vazduh, kao da se priprema da kaže nešto neprijatno.

Tako je i bilo.

– Taj moj brat, Red, odmetnuo se pre nekoliko godina. On i ja veoma ličimo. Mislim da su me ti ljudi pobrkali sa njim, tim pre što su stalno pominjali Reda Grirsona i tako me i oslovljavali. A zašto su njega gonili, odnosno mene, greškom, to još ni sada ne znam.

Sara ga je slušala. Poverovala mu je otprve, mada je znala da postoji mogućnost da Lari ne govori istinu. Jer, događalo se bezbroj puta da ljudi, želeći da se zaštite, negiraju neku svoju krivicu ili hoće da je prebace na nekog drugog.

Sara je razmišljala kako da mu pomogne.

– Zar ne postoji mogućnost da nekako nadete brata i od njega saznate šta je uradio tim ljudima? I, da li su to bili obični građani... mislim, da li je potera bila sastavljena od farmera i običnih ljudi... to se vidi... ili... – Sari je bilo nezgodno da izgovori ono što je mislila, ali je to ipak učinila – ... ili su to bili neki odmetnici od zakona? Jer, ako treba utvrditi istinu, veoma je važno znati na kojoj strani zakona su bili oni koji su vas proganjali misleći da ste vi Red Grirson.

– Pa... pre bih rekao da su bili od ovih drugih. Mnogo su psovali, pucali, i, uopšte, ponašali se bahato. Ne verujem da je potera bila sastavljena od građana. Možda je to bila neka banda. Tako su mi izgledali. Verovatno neka suparnička, jer i moj brat Red je, pretpostavljam, član neke organizovane bande.

Odjednom Sara skoči.

– Oh... ja se zapričala, a vi ste sigurno gladni!

Lari se nasmejao.

– Priznajem da sam veoma, veoma gladan... i žedan... – rekao je.

Ona se saže i uhvati ga pod ruku.

– Možete li da stanete na noge?

– Pokušaću – odgovori Lari i lako se podiže. Osećao je da ga, verovatno od iscrpljenosti, hvata vrtoglavica, ali se nekako držao na nogama.

– Slobodno se oslonite na mene

– rekla mu je Sara blagim glasom.

– Lagano ćemo otići do naše kuće.

Posmatrala je Larijevo lice, ali je zaključila da je tom mladiću savest sasvim mirna, jer nije pokazivao uzbuđenje ili strah što će ga videti još neko.

Polako korak po korak, napredovali su prema rančerskoj kući Mortimerovih.

Još nisu ni bili stigli do nje, kad se Sarin otac pojavio pored niske ograde koja je oivičavala imanje sa kućom.

Najpre je bio iznenađen prizorom koji je video, a onda se začudio.

Pitao se ko li je čovek koji se oslanja na Saru, kog ona dovodi kući. Da li je ranjen? U kakvoj je nevolji? Da nije neki ubica?

Redala su se pitanja u svesti Somerseta Mortimera.

Pošao je u susret Sari i nepoznatom mladom čoveku.

Kad je stigao do njih, Sara je brzo rekla:

– Oče, spasla sam ga, jer je bio na malom splavu, onesvešćen i iscrpen. Zove se Lari Grirson i...

Sara u nekoliko rečenica ispriča o tome kako je mladić dospeo na reku. Zapravo, ona to nije znala sa sigurnošću, ali je ispričala ono što je čula od njega.

Mortimer je klimao glavom i odmeravao mladića. I njemu se učinilo da taj čovek ne liči na bandita. Tokom godina, navikao je da sreće svakojake ljude, pa je znao da ih brzo proceni, i obično nije grešio.

A onda je Somerset Mortimer iznenađeno zastao.

– Da ti nisi sin Dvina Grirsona, koji nedalako od Vils Krika ima malu farmu? – upitao je.

Mladić je zastao, iznenađen.

– Jesam, ja sam njegov sin – odgovorio je bez dvoumljenja. – Otkud znate? Ipak, Vils Krik je odavde prilično daleko, i... – nije završio misao, jer je Mortimer upravo počeo da govori:

— Kao sasvim mladi momci, zajedno smo bili u vojsci. Lepo smo se slagali. Posle se nismo videli sigurno deset godina, a kad smo se ponovo sreli, već smo bili oženjeni i imali decu. Pošten je to čovek. Međutim, čuo sam, zaista, da ima sina koji je otišao od kuće... Znači, ti nisi taj...

— Ne, nisam, gospodine Mortimer...

Pričajući, stigli su do kuće.

Najpre su dali Lariju suvu i čistu odeću, a zatim su svi zajedno ručali. Još su pričali posle ručka, sedeći na divanu.

Premoren i sit, Lari je brzo zaspa.

Mortimerovi su ga pustili da se naspava i nisu ga budili sve do sledećeg jutra.

U međuvremenu je, još istoga dana, Sarin otac otišao u grad i ispričao šerifu i sudiji o gostu. Naravno, njih dvojica su znali da postoji neki Red Grirson, koji je u sukobu sa zakonom i treba da odgovara zbog učestvovanja u nekoliko velikih pljački.

Bez obzira na to što je Mortimer tvrdio da je kod njega brat Reda Grirsona, šerif i sudija su hteli da ga vide, ispituju i eventualno utvrde nije li to zaista Red, kog su progionici hteli da uhvate.

Dogovorili su se da šerif i sudija sledećeg prepodneva dođu na ranč Mortimerovih.

Tako je i bilo.

U razgovoru sa njima, Lari je bio sasvim staložen. Odgovarao je strpljivo i mirno, odmerenim i učitivim rečima. Na kraju su i šerif i sudija zaključili da pred sobom imaju poštenog momka, koji, takav kakav jeste, ne bi mogao biti pljačkaš i revolveraš. Odlučili su da mu poveruju na reč, pa o neformalnom saslušanju nisu napravili ni zapisnik.

Sara je s oduševljenjem vodila Larija po imanju, pokazivala mu okolinu, jahala sa njim, razgovarala. Kad se malo oporavio, Lari je

razmišljao da li da krene kući, ali vreme koje je provodio sa Sarom bilo mu je tako lepo da odlazak nije ni pominjao.

Sa zebnjom u srcu, čekao je da ga neko od Mortimerovih opomene da je vreme da ih napusti.

U tom očekivanju, on je pomagao u radovima na ranču; radio je sve, od timarenja konja i spremanja štale, do kopanja na njivi.

Naravno, Sara je stalno bila uz njega.

Njeni roditelji su na to gledali s blagonaklonošću, jer im se svidao tako vredan mladić. Nisu mu pominjali da je on zapravo gost u njihovoj kući. Još su se više radovali kad su приметili koliko se Sara promenila otkako je taj mladić u njihovoj kući. Stalno je bila nasmejana, pevušila je, pričala, veselo. Bilo je očigledno da su se dvoje mladih zaljubili jedno u drugo.

Ipak, posle tri nedelje, Lari je tužnim glasom rekao Sari, dok su ostavljali konje, jedne večeri, posle obilaska ranča:

— Sara, veoma mi je žao, ali je krajnje vreme da odem oдавде. Ja...

Sari se steglo srce. Sve vreme se plašila da će čuti te reči.

— Nije ti lepo овде? — pitala je.

— O, ne, naprotiv. Predivno mi je. Lepše nego kod kuće. Ali...

— Misliš da nedostaješ tvojima?

— To ne. Naše imanje je malo, a ima nas i previše, pa sigurno im ne nedostajem kao radna snaga. Međutim, ja ne bih voleo da sam vam na teretu i, uopšte...

Sara mu pride sasvim blizu.

— Lari — rekla je tiho — ja bih volela da ostaneš. Vidiš, kod nas ima mnogo posla, a nas je malo. Pitaj moga oca da li te prima na posao. Mislim da neće imati ništa protiv da te zaposli kao kauboja, ako ti to želiš.

Lari je bio u nedoumici.

— Sara... ja... ne radi se o tome da bih ja voleo da se zaposlim. Stvar je u nečem drugom... Drugi

je razlog što bih voleo da ostanem ovde...

Nije bilo potrebno da išta objašnjava. Njegov pogled je govorio sve.

I Sarine oči, dok ga je gledala, bile su pune nežnosti i ljubavi. Sporazumeli su se pogledima. Sara je znala zašto on želi da ostane. Iznad svega, ona je želela isto, iz istih razloga: i ona je volela njega.

Ispružila je ruke prema njemu i zagrlila ga. Lagano je primakla glavu njegovoj i poljubila ga.

Čuo se topot, ali se nisu osvrnuli. Lari ju je zagrlio i počeo da je ljubi po kosi.

Somerset Mortimer je zaustavio konja. Gledao ih je jedno vreme, a onda se nasmejao i odmahnuo rukom. Poterao je konja i udaljio se...

K R A J

Dragi čitaoci,

U rukama vam je već 16. broj SF serije popularne **Roto-biblioteke X-100**. Sa zadovoljstvom možemo konstatovati da je ona naišla na vaše prihvatanje, već i samom činjenicom što je okupila dvadesetak hiljada stalnih čitalaca. To je tiraž koji je, doduše, na granici rentabilnosti, ali kako je tek nešto više od godinu dana od pokretanja edicije, uvereni smo da će krug njenih stalnih poklonika početi da se širi. Utoliko pre što smo već u prilici da najavimo da će se u njenom izdavačkom planu za 1987. godinu naći dela mnogih velikih majstora SF. Uz nove naslove iz serije **»Zvezdane staze«**, zatražili smo dela **Rogera Zelaznića, Tomasa D'Ansa, braće Strugackih, Olge Larionove, Ilje Erenburga, Pjera Bula, Džela Vansana, Džordža Martina i Lize Tatl, Alekseja Panšina** i mnogih drugih, tako da ćemo moći da vam obezbedimo vrhunsko SF štivo.

Mnogi od vas su, međutim, naknadno uočili na kioscima ovu našu seriju, pa pismima traže informacije o dosad objavljenim naslovima, kako bi propuštene brojeve naručili pouzećem. Da bismo vam omogućili lakše snalaženje prilikom naručivanja ovih brojeva, prilažemo spisak i cene svih dosad objavljenih naslova.

1. Ch. A. Bell RAT ZA ANDROMEDU 17	100 dinara
2. Ch. A. Bell PLANETA OPČINJENIH	100 dinara
3. S. Tyrkley UJED KOBRE	100 dinara
4. Ch. A. Bell GALAKTIČKA STAZA	100 dinara
5. Ch. A. Bell LOV NA PLANETI GABON	100 dinara
6. S. Tyrkley ZVEZDANI KONKVISTADORI	100 dinara
7. Ch. A. Bell POVRATAK KIBORGA	100 dinara
8. M. L. Arnaud POSLEDNJI FENIKS	150 dinara
9. Ch. A. Bell OBRAČUN KOD CRNE JAME	150 dinara
10. S. Tyrkley DIVLJI LOVAC ZVEZDA	150 dinara
11. J. G. Vandel ZLODUH NAUKE	150 dinara
12. A. Osborne SMRT NA NEPTUNU	150 dinara
13. R. E. Vardeman KLINGONŠKI GAMBIT	200 dinara
14. R. Angelakis GALAKTIČKI TUNEL	200 dinara
15. Ch. A. Bell DUHOVI KAUS MEDJUSA	200 dinara

Poznato vam je takode da smo pokrenuli i posebnu ediciju »Supernova«, u kojoj su dosad objavljene 3 knjige:

1. Džejms Bliš
SPOK MORA DA UMRE	400 dinara
2. Artur Klark
KA SPUŠTANJU NOĆI	400 dinara
3. Kliford Simak
NEVOLJE SA TIHOOM	400 dinara

Svaku od pobrojanih knjiga najjednostavnije možete obezbediti ako ispunite priloženu narudžbenicu.

NIŠRO »DNEVNIK«, OOUR IZDAVAČKA DELATNOST
21000 Novi Sad, Bulevar 23. oktobra, br. 31

NARUDŽBENICA

Ovim naručujem da mi se pouzećem pošalju sledeći brojevi

1) SF Serije Roto-biblioteke X – 100 _____

(upisati broj ispred naslova)

2) Biblioteke »Supernova« _____

Poručilac _____

Broj pošte, mesto: _____

Adresa stana: _____

U _____, _____ 1986. godine

Potpis

NIŠRO »DNEVNIK«, OOUR IZDAVAČKA DELATNOST
21000 NOVI.SAD, Bulevar »23. oktobra«, br. 31

PORUDŽBENICA

Ovim se **neopozivo** pretplaćujem na:
12 brojeva naučno-fantastičnih romana Roto-biblioteke
X-100, po ceni od 1800 dinara za svih 12 brojeva.

Romane ćete mi isporučivati počev od broja _____, uz oba-
vezu da se ugovorena cena ne može menjati do isteka važnosti
ove porudžbenice.

Iznos od 1800 dinara uplatiću odjednom, po prijemu »Dnev-
nikove« uplatnice.

Poručilac: _____

Broj pošte i mesto: _____

Adresa stana: _____

U _____

Dana _____ 1986. godine
Potpis _____

NIŠRO »DNEVNIK«, OOUR IZDAVAČKA DELATNOST

21000 Novi Sad, Bulevar »23. oktobra«, br. 31

PORUDŽBENICA

Ovim se **neopozivo** pretplaćujem na
PRVO KOLO SF biblioteke »Supernova« (Spok mora da
umre, Ka spuštanju noći, Nevolje sa Tihoom, Podmorsko tra-
ganje, Kildožer i Zvezdani ponor), po pretplatnoj ceni od 1800
dinara.

Pretplatna cena ne može se menjati do isteka važnosti ove
porudžbenice.

Iznos od 1800 dinara uplatiću odjednom, po prijemu »Dnev-
nikove« uplatnice

Poručilac: _____

Broj pošte, mesto: _____

Adresa stana: _____

U _____

Dana _____ 1986. godine

Potpis _____

SANDANS

PLAVOKOSI INDIJANAC

- *Neustrašivi borac za prava Indijanaca*
- *Hrabar, nepokolebljiv i pravdoljubiv*
- *Uvek na pravoj strani*
- *Nežan ali i surov, ako to zahteva situacija od njega*

ZAPAMTITE

SANDANS

PLAVOKOSI INDIJANAC

NOVI JUNAK
WESTERNA X - 100

U SLEDEĆEM BROJU

DEN KOSTEL

ZIMA U NEVADI

**Gregor i Rozalinda nisu gubili vreme.
Jahali su brzo. Mesec je osvetljavao
predeo, a belina snega je pojačavala tu
svetlost. Da nije bilo senki, koje su igrale
svoju zagonetnu noćnu igru, izgledalo bi
da se noć pretvara u dan.**

**Nisu dugo jahali. Posle manje od sata, sreli
su čudnu povorku koja se lagano kretala
prema Skrepu. Napred su bila dva jahača,
iza njih su se kretale natovarene sanke, a
iza i pored njih jahalo je šest jahača.**

**Gregor Konors je odmah prepoznao Reda
Donovana. Dojahali su jedan drugom u
susret i zaustavili se.**

JUGOBANKA